

SPLOŠNI DRUŽBENI IN GOSPODARSKI RAZVOJ OMOGOČA TUDI NAPREDEK KMETIJSTVA

NADALJNO RAST MORAJO ZAGOTOVITI SUBJEKTIVNE SILE

Dogovor za dosledno odpravo dosedanjih pomanjkljivosti v kmetijstvu in za izpolnitev programa perspektivnega razvoja v kmetijstvu na področju bivšega okraja Koper — Družbeni sektor bo povečal kmetijske površine od 5.800 ha v letu 1960 na 12.400 ha v letu 1965 in povišal kmetijsko proizvodnjo od 30.655 ton na 134.273 ton pridelkov v letu 1965

Po uspešnih posvetih, ki so jih imeli v zadnjem času po priporočilu glavnega odbora SZDL Slovenije občinski politični aktivisti, na katerih so konkretno obravnavali kmetijsko problematiko po posameznih komunah, se je sredi decembra — še pred združitvijo okrajev — sestel v Koprju tudi okrajni aktiv komunistov, ki delajo v kmetijstvu. Za uvod je podal tovariš Vinko Lovrečič obširno analitično poročilo o aktualnih problemih in nalogah v kmetijstvu dotedanjega okraja Koper, nakar so navzoči po razgovoru razpravili sprejeti sklepni in priporočila.

Izmed izhodišč za razpravo in sklepe bi navedli samo nekatere ugotovitve, kakor na primer to, da sta splošni družbeni in gospodarski razvoj ustvarila v zadnjih letih ugodne pogoje za razvoj socialističnega sektorja kmetijstva,

da je hitra rast industrije in drugih dejavnosti povzročila zaposlovanje kmečkega prebivalstva v nekmetijskih dejavnostih in se je s tem opuščalo delo na kmetijah. Posebno zanimiv je podatek, po katerem se je od leta 1960 na leto 1962 povečala vrednost kmetijske proizvodnje v kmetijskem sektorju za 214 milijonov, vtem ko se je na zasebnem sektorju povečala le za 38 milijonov, pa še to le po vrednosti, kajti v fizičnem obsegu se proizvodnja na zasebnem sektorju ni povečala.

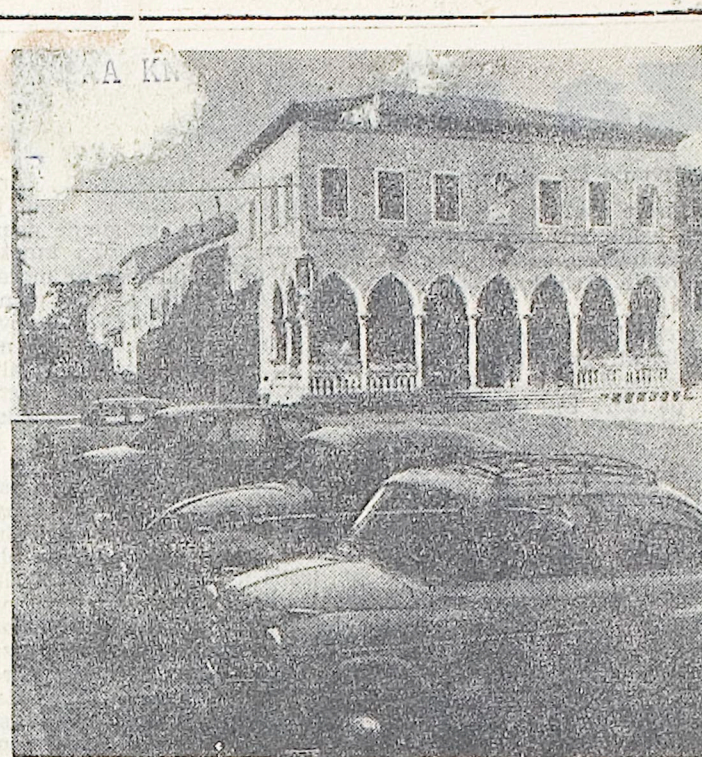
Kakor je na sestanku komunistov navajala, so razen doseženih uspehov na tem posvetu temeljito analizirali tudi pomanjkljivosti in vzroke, ki so v našem okraju v zadnjem obdobju povzročali določene težave v razvoju kmetijstva. Govorja je bilo o obnovi nasadov na neupravljenih zemljiščih, o neprimernem bančnem mehanizmu pri odobranju investicijskih posojil, o nedokonzanih gospodarskih objektih, o slabih organizacijskih, o pomanjkanju sposobne delovne sile, o neuključenosti cen kmetijskih pridelkov v primerjavi s cenami industrijskih izdelkov, ki jih potrebuje kmetijstvo za nadaljnjo reprodukcijo, posebej pa so obravnavali vzroke za neurejenost servisne službe, nizke produktivnosti zaposlene delovne sile in dokajšnjih izgub v nekaterih primerih, ki so jih morali kriti okrajni ljudski odbori, pristojne občine in posredno tudi kmetijske zadruge. S tem v zvezi so navzoči zlasti obravnavali vzroke subjektivnega značaja in pa nejasna stališča, ki zavirajo hitrejši razvoj kmetijstva pri nas.

Za člane Zveze komunistov, ki delajo v kmetijstvu, je aktiv na svojem posvetu sprejel za njihovo obvezno nalogu pri nadaljnjem delu vrsto zaključkov, izmed katerih naj omenimo samo nekatere najvažnejše.

Z osnovnim načrtom postavljamo smeri kmetijske proizvodnje na področju posamezne kmetijske organizacije, njen obseg, posamezne etape razvoja in specializacije, kjer pa tega še ni, je treba osnovni načrt čimprej dokončati na temelju orientacije, da mora biti glavna skrb vseh kmetijskih organizacij in njihovih notranjih subjektivnih sil usmerjena v vedno večjo blagovno proizvodnjo na družbenem in zasebnem sektorju. Pri tem pa morajo kmetijskim organizacijam nuditi vso potrebno pomoč pristojne institucije, politične organizacije in oblastveni organi.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje na 2. strani)

Koprski Turistični zveza se temeljito pripravlja na obračun s svojim delom v preteklem obdobju, hkrati pa izdeluje načrte za delovanje v bližnji in perspektivni prihodnosti. Nikakor ne bi mogli očiti temu organu premajhne aktivnosti v dosedanjem delu. Nasprotno! Vendar pa so nove razmere, novi pogledi na turizem in odlična orientacija na čim večji in čim naglejši razvoj turistične dejavnosti v vslednjem merilu prinesli predvsem našemu področju nove in odgovorne naloge, izhajajoče iz naše zemljepisne lege, naravnih lepote in vseh drugih pogojev, ki naravnost terjajo od nas maksimalnih naporov, izdajljivosti in vztrajnega dela za nadaljnji razvoj te gospodarske dejavnosti. Pri tem nam daje vsa jugoslovanska skupnost svojo pomoč in podporo. Ta se izraža predvsem v več kot dveh in četrtilijardnih dinarjev investicijskih sredstev za zgraditev novih in ureditev ali dopolnitev obstoječih turistično-gostinskih objektov samo na področju bivšega koprškega okraja. Tako razpisano zaupanje družbe nas veseli in smo nanj ponosni, vendar pa terja od nas vseh in ne samo neposrednih investitorjev veliko odgovornosti. Ta odgovornost lega kot težko breme ne samo na pleča delovnih kolektivov turistično-gostinskih objektov, marveč tudi na širše družbene organizacije, ki se na razne načine ukvarjajo z razvojem turizma. To pa so predvsem turistični zvezi in turistična društva po vsej Primorski. Sprito omenjamo obsežne odgovornosti in zahtevnih nalog je treba ob bližnjih občinskih zbiorih zvez in drugštev z največjo odgovornostjo izbrati tudi tem družbenim organizacijam kar najbolj sposobna in delavljiva vodstva po enakih kriterijih, kot smo izbirali druga vodstva v prav tako pomembnih družbeno-političnih organizacijah in oblastvenih organih. Le tako bomo lahko zagotovili turistični organizaciji tisto vlogo in v njej lahko delo, kakršno od nje vsa naša družba pričakuje, da bi tudi na tem področju dosegla zamišljeni napredek v korist vse naše skupnosti. Marksistično načelo razvoja ekonomike in gospodarskih dejavnosti na podlagi obstoječih pogojev neposredno okoli sebe nas naravnost sili, da samo stegnemo roke in utrgamo jakobko nad seboj, saj lepših pogojev za razvoj turizma narava še nikjer in nikomur ni tako nasolila v naročje. Tega ne videti in se po tem ne ravnamo, pomeni delati proti lastnim interesom, zato bomo imeli to pred očmi, ko bomo te dni razpravljali o delu in načrtih turistične organizacije in o njenih novih vodstvih.

Rastko Bradašnja

OB IZROČITVI TELEVIZIJSKEGA SPREJEMNIKA KOT NAGRADE ZA RAZŠIRITEV SLOVENSKEGA JADRANA

Sreča je doma na Preložah

Ko je v začetku lanskega leta Slovenski Jadrani v dogovoru z okrajnim in občinskimi odbori Socialistične zveze bivšega koprškega okraja razpisal nagradno tekmovanje za razširitev lista, je za najboljšo krajevno organizacijo pripravil lepe nagrade. Pokazalo se je, da je v tekmovalstvu dosegla najboljši uspeh organizacija SZDL vasi Prelože v Brkinih, takoj za njo pa je bila organizacija v Harijah, prav tako v ilirsko-bistriški občini. Minulo soboto je glavni urednik Slovenskega Jadrana ob prisrčnih slovesnostih izročil vaščanom Harij velik radiogramofon, občanom na Preložah pa lep televizijski sprejemnik.

K uspehu tekmovalca je v Harijah največ pripomogla mlada garda Socialistične zveze, vsi vaščani pa si prizadevajo, da bi si uredili tudi klubski prostor. Svoje goste, med njimi so bili tudi predstavniki občinskega odbora SZDL iz Ilirske Bistrice, so lepo sprejeli v šoli in za to prilagodnost pripravili tudi majhen program, v katerem so pridni občinski izvedli nekaj pevskih in recitacijskih točk pod vodstvom svojih dveh učitelj Dragice Milharčič in Milene Majdič, aparat pa je v imenu vaške organizacije in vsa skupnost prevzel predsednik Socialistične zveze Andrej Gombač, ki se je za tovarišico Majdičevno in predsednikom vaške organizacije mladinec Rudijem Lavrenčičem zahvalil za lepo nagrado. Vsi so poudarili, da bo radiogramofon velikega pomena za še bolj razgibano družabno življenje v Harijah, posebno še, ko bo urejen vaški klub.

Seveda je bilo treba aparat tudi preizkusiti. Tako je deset veselih domačih viž, ki jih je pripravil občinski odbor SZDL, takoj in z odlično oceno prestalo izpit, poskočno polno je prispeval še studio Radia Ljubljane — pa se prisotni vaščani še skoraj niso mogli ločiti od aparata.

Treba pa je bilo po krajšem postanku dalje — proti Preložam. Tudi predstavniki Harij so hoteli biti zraven pri slovesnem srečanju televizijskega zvežani na Preložah, ki so ga tako težko prikovali in se bali in upali, da jim ga ja kdo drug ne odnese. Pa skoraj ni bilo pričakovane: v vasi je 24 hišnih števil in 25 gospodinjstev, prav toliko pa je tudi naročnikov »Slovenskega Jadrana«.

Ko je v hudem in nepretrganem dežju približal spatek po Brkinski ali tako imenovani Mladinski cesti na Prelože, so pod pristreški že stali mavedinske izvidnice in skozi zaveso dežja usmerile avto na dvorišče predsednika vaškega odbora SZDL Vinka Kovačiča. Sprejem je bil kljub dežju kar se da prisrčen, kot more biti le takrat, ko brkinski človek po stari slovenski navadi sprejema najboljšega prijatelja v hišo. Sreča je ožarila lice vseh vaščanov, ko je televizor stal na omari in kot ne preveč velikega prostora — vsekakor pa daleč precejšnega, da bi lahko hkrati sprejel vse, ki so ga hoteli videti in pozdraviti kot bodočega ljubega prijatelja, ob katerem bodo prebili veliko zabavnih in tudi poučnih, vselej pa prijetnih uric.

Treba pa je bilo namestiti anteno in urediti priključke, vse seveda še kar provizorično, ker tudi na Preložah vaški klub želi urejati in bo ob pomoči občinskega odbora SZDL Ilirska Bistrica urejen v kakšnih dveh tednih. Tedaj bodo pridili prav vaško veselico s slovesno otvoritvijo in šele takrat naj bi tudi televizor dobil pravo veljavo.

Zal se je izkazalo, da zvečer napetost električnega toka ne ustreza več zahtevam in je zato bila slika na ekranu precej ne popolna — posebno še, če upoštevamo, da se sicer iz vasi neposredno vidi antena na Nanosu. Kaj hočemo — transformator je kak tri kilometre daleč — na Ostrožnem brdu. Treba se bo nekako vreči v dodatne stroške in nabaviti stabilizator, kar bo s

pomočjo občinskih forumov tudi urejeno do otvoritve vaškega kluba.

Z nagovorom in zahvalo je bil končan »uradni« del srečanja. V prijetnem razgovoru je potekel čas do prve oddaje, ki se je zaradi teme v studiu Zagreb nekoliko zavlekla. Čeprav je bila slika nekoliko slaba zaradi omenjenih pomanjkljivosti, pa so vaščani dolgo v noč gledali program, saj jih je le malo med njimi, ki so sploh že videli televizor. Zdaj jim aparat daje perspektivo lepšega življenja in neposrednejše zveze z dogodki okoli njih, saj to našo zlato partizansko vasico daleč po poštarski komaj vsak drug dan in niti ne.

Prisrčno je bilo tudi slovo. In z vabilom seveda k otvoritvi vaškega kluba, v katerem bo na častnem mestu stal televizijski sprejemnik. Vedno bolj bi širil obzorja in približeval dogajanja velikega sveta naši brkinski vasi in okoliškimi zaselkom, ki so se že vnaprej vključili med stalne obiskovalce novejega kluba na Preložah.

Na svidenje torej ob otvoritvi!

Rastko Bradašnja

Razgovor o zunanjih politiki

Komisija za politično in idejno vzgojno delo pri OO SZDL je v tokov popoldne organizirala razgovor o zunanjepolitičnih vprašanjih, na katerem je sodelovalo lepo število povabljenih političnih delavcev iz Kopra.

IX. PLENUM CS ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

Sprostitev organizacije

Minul teden je v Beogradu zasedal IX. plenum Centralnega sveta zvez sindikatov Jugoslavije, ki je razpravljal o reorganizaciji sindikatov in praveval družbeni plan za leto 1963. Plenum je priporočil strokovnim sindikatom, naj se združijo po načelu

sodobnih ekonomsko-družbenih pogojev in nalog po gospodarskih področjih. Tako bi ostali imeli namesto dosedanjih 14 strokovnih zvez le 6 večjih sindikatov, in to: sindikat delavcev industrije in rudarstva, sindikat delavcev uslužnostnih dejavnosti, sindikat delavcev družbenih služb, sindikat delavcev prometa in zvez, sindikat delavcev gradbeništva in gradbene industrije ter sindikat delavcev prehranske industrije in kmetijstva. Med drugim je plenum sklenil, naj bodo občni zbori sindikalnih podružnic vsaki dve leti.

na kratko

Potresni sunek

Minuli terek so seizmografi zabeležili potresni sunek V. stopnje na področju Snežnika, ki je delno zajel tudi Ilirsko Bistrico, je delno povzročil kakršnokoli škodo.

Občinska konferenca SZDL v Piranu

Za Ilirsko Bistrico je tudi v Piranu že bila pred dnevi občinska konferenca SZDL, ki ji je bila za osnovo analiza gospodarskega položaja na podlagi ugotovitev seminarja SZDL o gospodarsko političnih problemih občine. V bogati razpravi so na konferenci osvetlili najvažnejše probleme in nakazali smernice za bodoče delo.

Plenum ObKom ZK v Piranu

Svoj zadnji plenum pred dnevi so komunisti piranske občine posvetili problemu žena v komunah in pri tem predvsem iskali poti zlasti za razbremenitev zaposlenih žena, kar naj bi pripomoglo k njihovi večji aktivnosti v družbeno političnem življenju v občini.

Posvet SZDL in ZK

V terek so se sestali na posvet predsedniki občinskih odborov SZDL in sekretarji občinskih komitejev ZK novega primorskega okraja. Med drugim so predsednik SZDL govoril o že izvedenih občinskih konferencah v Ilirski Bistrici in Piranu ter o pripravi na konferenco SZDL po ostalih občinah, ki naj bi bile zaključene najpozneje do srede marca. Razpravljali so tudi o ustavnih kampanji in o nalogah Socialistične zveze v prihodnjem obdobju.

Huda nesreča

Na nezavarovanem mestu je v novoletni noči zavozil z avtom v morje pred hotelom Triglav v Koprju mladi učitelj iz Trsta Julijan Colautti in utonil. Tragična smrt nesrečnega mladeniča je imela velik odmev med tržaškimi Slovenci, ki so ga v velikem številu spremlili na zadnji poti. To je v nekaj letih že peti primer, da so vozila zletela z obale v morje na nezavarovanem mestu pred hotelom. Se bodo za to odgovorni pri komunalnem podjetju zdaj le zganili in kaj ukrenili, da ne bo več podobnih in nepotrebnih nesreč?

OBVESTILO UDELEŽENCEM KAJUHOVEGA NATEČAJA

Udeležence natečaja za Kajuhovo nagrado, ki jih vsako leto podeljuje Zveza združenj borcev NOV Slovenije, obveščamo, da smo podajšali rok za oddajo del, ki kandidirajo za Kajuhovo nagrado. V poštev za nagrade pridejo vsa dela, ki jih bo zavod »Borec« prejel do 1. marca 1963, oziroma dela s področja likovne umetnosti, ki jih bo zavod prejel do 1. junija 1963.

Nagrade bodo podeljene 22. julija 1963.

Iz pisarne predsedstva Zveze združenj borcev NOV Slovenije

In res je sreča prišla na Prelože. Na vso moč se smeje skozi usta in na licih starih in mladih vaščanov, ko so minulo soboto zvečer prvič v življenju videli žive slike na televizijskem ekranu. Njihova privrženost Slovenskemu Jadrani je bila bogato poplačana. Ko bodo te dni dokončno uredili še prostor za sešanje, bo kotiček s televizijo na Preložah postal žarišče družabnega življenja te partizanske vasi in vse okolice

Za nadaljnjo rast

(Nadaljevanje s 1. strani)

Osvajanje novih zemljišč z odkupom, zakupom, arondacijo itd. ostane še nadalje ena izmed glavnih nalog in skrbri kmetijskih organizacij.

O investicijah v kmetijstvu morajo odločati kmetijske zadruge same, rentabilnost vsakršne investicije pa mora biti temeljito preučena. Posebno pozornost je potrebno posvetiti dograditvi obstoječih neopolnih objektov z mobilizacijo vseh razpoložljivih lastnih in lokalnih sredstev okraja in občine.

V stalnem stiku z zasebnimi kmetijskimi proizvajalci je treba usmerjati njihovo proizvodnjo, pospeševati vse mogoče oblike kooperacije, da bi dosegli čim večjo proizvodnjo, pri čemer pa je seveda treba zasebnega proizvajalca spodbuditi s primernimi odkupnimi cenami oziroma preiti na samo delitev dohodka po vloženem delu.

Dokler ni dovolj sezonske delovne sile, je treba reševati pravčasno spravilo krme in drugih pridelkov s pomočjo kolektivov drugih delovnih organizacij, glede na nesistematično planiranje strokovnega kadra v kmetijstvu pa morajo kmetijske organizacije čimprej izdelati ustrezeni program izobraževanja in štipendiranja.

V kmetijskih delovnih organizacijah je potrebno še nadalje krepiti ekonomske enote, prilagoditi notranjo zakonodajo dejanskim potrebam, zlasti pa doslednejšemu izvajanju delitve osebnega dohodka po vloženem delu. Nagrajevanje mora biti spodbudno tudi za tiste člane delovnih kolektivov, ki delajo v še zaenkrat nerentabilnih ekonomskih enotah.

Med vprašanji, ki jih bodo morali v bodoče z večjo prizadevanostjo in doslednostjo reševati tudi okrajni in občinski ljudski odbori, je zgraditev potrebnih stanovanjskih prostorov za redno delovno silo in namestitve sezonske delovne sile ter družbeni standard naslova. Stanovanjski skladi ljudskih odborov morajo pospešiti reševanje teh problemov, ki so eden izmed glavnih vzrokov za fluktuacijo delovne sile in sploh za težave v času sezone. Prav bi sploh bilo, da bi občinski ljudski odbori po vzoru nekaterih drugih slovenskih občin ustanovili posebne sklade za kmetijstvo, ki bi lahko služili zlasti za soudeležbo pri najemanju kreditov, za odkup zemlje itd. Občinski ljudski odbori bi morali z razumno davčno politiko čim dlje zadržati kmeta na takšni zemlji, za katero kmetijska organizacija zaenkrat nima interesa. Sploh je pri izvajanju davčne

politike treba upoštevati stopnjo gospodarskega razvoja, oddaljenost od tržišča, prometne zveze, možnost zasluga izven kmetijstva in podobno, sicer pa morajo ljudski odbori nuditi vso pomoč pri povečanju zemljiščnih površin kmetijskih organizacij. Te naloge bi lahko opravljale stalne medobčinske arondacijske komisije, ker je ena sama takšna komisija v okraju premalo.

Tudi gospodarska zbornica bi morala še marsikaj storiti za razvoj kmetijstva v našem okraju. Težave so s potrebnimi deviznimi sredstvi za uvoz semenskega blaga, treba je proučiti problematiko semenske službe, s pravnega vidika je treba obdelati potek arondacijskega postopka, zaradi zastarelih predpisov je treba predlagati spremembe v zakonodaji glede dedovanja, kar bi po vsej državi olajšalo pridobivanje zemljišč in arondacijski postopek. Gospodarska zbornica naj bi tudi proučila posledice neenakopravnosti

negi položaja kmetijskih pridelkov v izvoznem procesu (nižja obračunska vrednost dolarja za kmetijstvo). Gre tudi za ustrežnejšo ureditev kreditiranja kmetijske mehanizacije, bolj organiziranega strokovnega izobraževanja v kmetijstvu itd.

Kakor rečeno, je posvet kritično obravnavati zlasti tudi pomanjkljivosti in dosedanje napake subjektivnih sil v kmetijskih organizacijah ter s tem v zvezi sprejeti še nadaljnje sklepe. Vsekakor pa je bilo za to posvetovanje značilno to, da so prišla do izraza enotna gledanja na nadaljnji razvoj kmetijstva in da je bilo posebno poudarjeno stališče, po katerem je v bodoče treba močnejše zaostri sodegovornost subjektivnih sil v samih kmetijskih organizacijah, enako pa tudi sodegovornost subjektivnih sil v vseh naših družbeno političnih in oblastvenih forumih za zadovoljiv razvoj te važne veje našega gospodarstva.

Glavni stolp nove televizijske oddaje postaja na Nanosu, ki zdaj s svojo izredno močjo trih in pol kilovata posreduje lepo sliko tudi na ekvinski najbolj oddaljeni področji na Primorskem. S pomočjo manjših prejemnikov bo tako naša televizijska mreža segla skoraj v silereno nasele, kjer so prebivalci komaj kdaj sanjali, da bi lahko gledali televizijske oddaje.

Povečana skrb za borce NOV

Pred dnevi je Svet za socialno varstvo OLO v Kopru obravnaval problematiko, ki se pojavlja v zvezi z varstvom in skrbjo za borce in invalide NOV. Ugotovili so, da so v letošnjem letu napravili velik napredek, ko so prenesli skrb in pristojnost za reševanje zadev borcev in invalidov NOV na občine.

Priznanje posebne dobe NOV je pogoj za uveljavljanje določenih pravic, ki jih zakoni in pred-

pisni priznavajo udeležencem NOV. Ker je po dopolnitvi predpisov obvezno samo mnenje občinskih organizacij ZB, so konec oktobra lani prenesli to delo na občine. Postopek se je s tem skrajšal, saj imajo komisije pri občinskih odbori ZB že večletno prakso in same najbolje poznajo borce, ki to dobro uveljavljajo. Pri nekaterih občinskih odbori ZB bi bilo potrebno vsaj začasno okrepiti službo, ki se ukvarja s priznanjem

posebne in delovne dobe, da bi bilo delo ažurno.

V našem okraju izplačujemo kakih 75 priznanih zaslužnikov in potrebnim borcem. V primerjavi z drugimi okraji in s številom borcev je to število še vedno sila majhno, zato naj bi občinski ljudski odbori predvidevali v proračunih potrebna namenska sredstva za takšne priznavalnine in enkratne pomoči. Da bi lahko probleme, ki se s tem pojavljajo, reševali čim bolj skladno in enotno, bi bilo prav, ko bi občinski ljudski odbori sprejeli ustrezne odloke. Največje število priznanih izplačuje sedaj OBLO Koper.

Sredstva za priznavalnine in enkratne pomoči borcem je treba pri občinskih ljudskih odbori dodeljevati ločeno od dotacij za poslovanje teh organizacij v občini. S temi sredstvi naj bi razpolagala posebna komisija pri ljudskem odboru na predlog organizacije ZB.

Glede stanovanjskega vprašanja borcev in invalidov naj bi v prihodnjih letih nujno dali prednost udeležencem NOV, da bi to boleče vprašanje čimprej spravili z dnevnega reda. Na seji so tudi priporočili, naj bi pri politiki štipendiranja dajali prednost tistim otrokom borcev, ki živijo na podeželju in imajo slabše gnotne in druge pogoje za nadaljevanje šolanja. Že v letu 1962 so dale občine precejšnja sredstva za reševanje teh vprašanj, predlogi predračunov za leto 1963 pa kažejo, da bo mogoče te probleme reševati še uspešneje.

A. M.

ČLANI SZDL V DUTOVLJAH IN OKOLIŠKIH VASEH

z lastnimi močmi k lepšim dnevom

Če naj vsaj na kratko navedemo nekaj misli in podatkov s krajevnih konferenc SZDL, ki je bila v Dutovljah 20. decembra, moramo ugotoviti, da so se delegati prizadevali in prizadevali dotakniti najvažnejših problemov, ki stoje danes pred organizacijo.

Govorili so — ponovno — o ustavi in o krajevnih problemih. Domači okvir: delegati so z območja bodoče krajevnosti: iz Dutovli, Krepelj, Godej, Krajne vasi, Skopega, Koprive in Brji.

Pogled nazaj: krajevni odbor SZDL Dutovli je imel 7 sej, Skopo 9 sej in Kopriva 12. Najaktivnejši podružnični odbor je bil v Kraji vasi. Na splošno pa je bilo premalo povezave med krajevnimi in podružničnimi odbori SZDL.

V Dutovljah je največ delala sekcija za komunalna vprašanja, pa tudi sekcija za civilne pogrebe se je lepo izkazala. V Skopem je največ uspehov zabeležila sekcija za prosveto.

OBČANI V ŠTJAKU V SEŽANSKI OBČINI SE

niso ustavili pri cesti

Na nedavni konferenci SZDL v Štjaku so kritično ocenili delo, opravljeno v pretekli mandati dobi. Kljub težavam in morda pomanjkljivosti, ki so se odražale največ na organizacijskem področju, so le zabeležili nekatere pomembne uspehe. Med te so upravičeno všteli gradnjo vodovoda v Štjaku, v katero so vložili 2108 prostovoljnih delovnih ur in 20 ur voženj z vprego. Vrednost opravljenega dela znaša 262.000 dinarjev. Za že opravljeno gradnjo česte Štjak-Vrabe bo to nova delovna zmaga. Precejšen del vodovoda od studenca na Konar-

čah je že dograjen in več kot verjetno je, da bodo dela zaključena že letos.

Na konferenci so se zavzeli za gradnjo zasilnega postajališča na avtobusni postaji v Štjaku, kjer otroci, ki se vozijo v sežansko osemletko, in seveda tudi odrasli, čakajo avtobus ob vsakem vremenu. Zeleni si, da bi priskočilo na pomoč podjetje Avtopromet Gorica.

Najbrž bi ne bilo napak, če bi v Štjaku oživili PD »Višava«, ki je svojčas slovelo zaradi svoje aktivnosti.

pisma uredništvu

KULTURNO ŽIVLJENJE DIJAKOV V DIJAŠKEM DOMU

Tovariš urednik!

Ker smo že večkrat brali precej neprijetnega o Dijaškem domu v Kopru, bi hotela to popraviti s tem, da bi povedala nekaj besed o tem, kako pravzaprav živimo in kaj delamo.

Dijaški dom ni le ustanova, kjer dobimo dijaški prenočišče, marveč predvsem tudi ustanova, kjer se dijaški splošno izobražujemo. Organ našega samoupravljanja je domski svet, v katerem sodelujejo številne komisije, kot n. pr. učna, disciplinska, gospodarska, športna, komisija za jedilnice in kulturna komisija. Ob tej priložnosti bi se hotela zastaviti le ob delovanju kulturne komisije, ki skrbi za lepše vzdušje v našem domu. Pred kratkim smo sprejeli program dela za vse leto. Zelo lepo smo praznovali dan republike, dan JLA in tudi novo leto, ki smo ga pričakali s humorističnim večerom in s sporedom Pokaži, kaj znaš. Pred kratkim so nas obiskali tudi slovenski dijači iz Dijaškega doma v Trstu. Pri nas so se zadržali ves dan. Zanimal jih je predvsem gospodarski razvoj Kopra od osvoboditve sem in pravice italijanske manjšine. Dijači so si tudi ogledali tovarno Tomos, nato pa so bila v našem domu razna športna srečanja in kratka čajanka.

V kratkem bo začel delovati v domu mešani pevski zbor. Začeli se bomo učiti tudi igrice, s katero nameravamo gostovati po sosednjih vaseh. Z njo bomo po sestrskih počitnicah tudi vrtni obisk tržaških dijakom. Ob tej priložnosti bi se rada zahvalila Primorskim prirediteljem za vso tehnično pomoč, ki so nam jo nudili pri naših proslavah.

M. Gaberščik

Urejuje uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradarica. Izhaja vsak petek. Izdaja CZP Primorski tisk Koper. Uredništvo in uprava v Kopru, Centarjeva 1, telefon 21-470. Posamezen izvod 20 din. Letna naročnina 800 din, za inozemstvo 2.200 din ali 3,5 amer. dolarja. Bančni račun 603-11-181 pri podružnici NB Koper. Rokopisov in fotografij ne vračamo. Stavke in lišje tiskarne CZP Primorski tisk Koper, tiskane na rotaciji tiskarne CZP Ljudska pravica Ljubljana.

7 DNI PO SVETU

čajo, da v Saudsko Arabijo prihaja orožje iz ZDA, medtem ko so egipčanska vojaška letala sodelovala pri bombardiranju jemenskih protirevolucionarnih sil, ki so se po zrušitvi monarhije v Jemenu zatele v Saudsko Arabijo.

Portugalski zunanji minister Nogueira je te dni izjavil, da Portugalska ni sprejela poziva generalnega sekretarja OZN U Tanta, naj podpre akcijo OZN v Katangi. Tako je Salazarjeva Portugalska ponovno potrdila secesijo Katanje, saj jo s Čombejevimi režimom povezujejo skupni interesi v vsiljevanju kolonializma v Afriki.

Štirje sovjetski kozmonavti so novinarjem poročevalske

● V Pekingu je bil minule dni sestanek, na katerem so predsednik LR Kitajske Mao Ce Tung, ministrka predsednica Cejlona Sirimavo Bandaranaike in indonezijski zunanji minister Dr. Subandoro razpravljali o kitajsko-indijskem sporu. Ti razgovori dajejo upanje na miroljubno rešitev spora, ki že več let resno ogroža mir na tem delu sveta. Cejlonski premier Sirimavo Bandaranaike pa je včeraj prispel v prestolnico Indije New Delhi na posvetovanje z indijsko vlado. Kakor je znano so Cejlona, Združena arabska republika, Gana, Indonezija, Burma in Kambodža za odstranitev napetosti, ki je nastala že novembra 1959.

● Vladi ZDA in SZ sta poslali generalnemu sekretarju OZN U Tantu skupno pismo, v katerem izjavljata, da je sporazum, ki sta ga dosegli za rešitev kubanske krize, dosežen v tolikšni meri, da Varnostnemu svetu OZN ni več potrebno razpravljati v tem vprašanju.

● V Južnem Vietnamu so se v zadnjih dneh močno okrepile sile osvobodilnega gibanja Vietkonga, kar povzroča velike skrbi diktatorju Diemu.

● V nedeljo so v Braziliji referendum zopet vzpostavili predsedniški režim in s tem zavrgli dosedanj parlamentarni režim, ki so ga pred poldrugim letom uvedli desničarji.

● V Peruju je vojaška junta razglasila obredno stanje in zaprla okrog 1000 oseb, ki so obdolžene, da so pripravljale zaroto proti vladi. Aretirance so obdolžili »komunistične dejavnosti«.

● Kombinirane saudske-jordanske vojaške enote so te dni vdrle čez vzhodno jemensko mejo. Iz Kaira pa poročajo, da v Saudsko Arabijo prihaja orožje iz ZDA, medtem ko so egipčanska vojaška letala sodelovala pri bombardiranju jemenskih protirevolucionarnih sil, ki so se po zrušitvi monarhije v Jemenu zatele v Saudsko Arabijo.

Portugalski zunanji minister Nogueira je te dni izjavil, da Portugalska ni sprejela poziva generalnega sekretarja OZN U Tanta, naj podpre akcijo OZN v Katangi. Tako je Salazarjeva Portugalska ponovno potrdila secesijo Katanje, saj jo s Čombejevimi režimom povezujejo skupni interesi v vsiljevanju kolonializma v Afriki.

Štirje sovjetski kozmonavti so novinarjem poročevalske

USTAVA DRUŽBE

IZ EKSPOZEJA EDVARDA KARDELJA O PREDOSNUTKU NOVE USTAVE

Volitive bodo v novem sistemu, po besedah Kardelja, postale bolj del vsakdanje udeležbe državljanov v političnih zadevah. Ko je poudaril, da je normalno, da bo občina, ki je najtesneje povezana z interesi in s potrebami delovnih organizacij ter ljudi, nosilec volilnega sistema, je Kardelj podčrtal, da pripada v procesu kandidiranja na vseh ravneh zelo pomembna vloga zavestnim silam, organiziranim v ZKJ in SZDLJ. »Te so,« je dejal Kardelj, »zagotovilo za demokratične volitve, pa tudi zagotovilo za izvolitve sposobnih kadrov, ki bodo mogli nositi velike odgovornosti člana skupščine ali druge družbene funkcije.«

Ko je govoril o kompetencah in funkcijah skupščine, je Kardelj med drugim dejal, da ne gre le za vlogo skupščine na področju zakonodaje in pri dajanju splošnih norm. »Prednosutek predvideva,« je poudaril predsednik ustavne komisije, »aktivnost skupščine, zlasti pa njenih samoupravnih zborov tudi na področju prostovoljnih sporazumov in neobveznih priporočil, ki lahko postanejo sčasoma zelo pomembna opora za dejavnost državljanov v organih družbenega samoupravljanja, s tem pa tudi zelo pomemben prispevek h krepitvi družbene odgovornosti vseh samoupravnih teles in njihovih funkcionarjev.«

Takšna dejavnost bo olajšala skupščinam, da se bodo čedalje bolj pojavljale ne le kot zakonodajna telesa oziroma telesa, ki sprejemajo samo obvezne pravne norme, marveč tudi kot organizatorji širših političnih akcij, skupaj z vsemi ostalimi zainteresiranimi družbenimi činitelji. To bo še ena spodbuda, da se bodo skupščine čedalje bolj pojavljale kot organi družbenega samoupravljanja in omejevale pri tem ukrepe državne prisilnosti dejansko samo na področju, na katerih je prisilnost sedaj še neogibna in progresivna. To prav gotovo velja za delo samoupravnih zborov. Vse to bo omogočilo in spodbudilo, da bo postala družbena iniciativa v skupščinah intenzivnejša, kot je bila doslej, ne da bi se pri tem omejila le na politično-izvršne upravne in podobne organe.«

V posebnem delu o Marxovih in Leninovih pogledih na oblike države in samoupravljanja Kardelj poudarja, da konceptualno ustavnega in političnega sistema v Jugoslaviji ni le neposredni izraz jugoslovanske prakse samoupravljanja, marveč je zasnovana tudi na znanih idejnih in teoretičnih postavkah marksizma in leninizma. Seveda, je poudaril nato Kardelj, niti Marx niti Lenin nista mogla dati vnaprej točne in nezmotljive slike gibanj, ki jih bo uveljavljala praksa.

... Sovjetska oblast prva na svetu (strogo vzeto druga, ker je prav isto delala tudi Pariska komunja) — poudarja Lenin — priteguje množice, in to prav izkoriščane množice, ki upravljanju... Sovjeti so neposredna organizacija samih in izkoriščanih množic, ki na vse mogoče načine olajšajo tem množicam, da same urejajo državo in upravljavajo z njo... (V. I. Lenin, Izbrana dela, Kultura 1960, zv. 12, str. 22).

V takšni organizaciji države, nadaljuje Kardelj, je bil razbit fetiš države kot posebne kategorije izven odnosov v proizvodnji in delitvi. Sovjeti so postali zametek socialističnega družbenega samoupravljanja. — Lenin je to vprašanje imel za tako pomembno, da je celo v imenu prve socialistične države, ki je nastala v Oktobrski revoluciji, vnesel naziv sovjetska država, sovjetska Rusija, Zveza sovjetskih socialističnih republik. S tem je hotel simbolično poudariti, da to ni več politična država klasičnega tipa, marveč nova država, v kateri, kakor je, kolikor se le da, neposredni instrument delovnih množic, ki same upravljajo družbo, neposredno, komunistična partija pa je tista, ki jih — kot pravi Lenin — »dviga, vzgaja, uči in vodi za seboj.«

Progresivna Leninova misel pa je šla na nekaterih področjih pred možnostmi tedanje sovjetske države. Praktično uresničenje te koncepcije je sčasoma našlo na velike težave. Stalinska ustava iz leta 1936, zlasti pa stalinska praksa sta se dokaj oddaljili od te koncepcije. In medtem, ko je Lenin menil, da je... odmirajočo državo, na določeni stopnji njenega odmiranja mogoče imenovati nepolitično državo, je Stalin v uvodni teoriji o negosti nenehne krepitve funkcije države, kar praktično pomeni, da ni mogoče, da je bolj »politika«. Toda XX. in XXII. kongres KP SZ sta dala nove silo družbenim prizadevanjem za realizacijo leninske smeli.

Ko je navajal Lenina in njegove misli o sovjetski oblasti, je Kardelj na koncu poudaril, da »naša praksa, naravno, kar zadeva obliko, ni v vsem identična z oboji v leninskem sistemu sovjetske oblasti. Naša socialistična družba nastaja v precej drugačnih notranjih in zunanjih pogojih, kot so bili pogoji socialistične Rusije po Oktobrski revoluciji. To je, da so izhodiščne ideje in teoretične ter politične postavke iste.«

OMEJITEV PONOVNE VOLILNOSTI IN ROTACIJA

»Tretja velika sprememba,« je nato dejal Kardelj, »ki jo predlaga prednosutek nove ustave zaradi zagotovitve socialističnih in demokratičnih načel, o katerih je bilo govora prej, in zaradi tega, da bi bilo čim manj možnosti za deformacije v razvoju socialistične države, nanaša na pogoje volitve in določanja funkcionarjev na položajih javnih institucij in na druge volilne družbene in državne položaje. Prednosutek nove ustave namreč predlaga uvedbo načela omejevanja ponovne volilnosti glede na katerih političnih funkcij na eno ali največ dve volilni obdobji, predlaga pa tudi sistem rotacije v skupščinah z namenom, da bi zagotovili potrebno kontinuiteto pri delu skupščin. Prednosutek predlaga tudi obvezno ponovno izvolitev oziroma ponovno določitev tam, kjer so bili nekateri funkcionarji voljeni ali določeni brez roka, na primer na področju tiskarne, v gospodarstvu, v zvezi s tem, da je končno tudi predlog, da se določijo določeni človek ne more zadrževati več družbenih funkcij, zlasti kadar gre za funkcije, ki so kakorkoli med seboj odvisne.«

Mislím, da ne bom pretiraval, če rečem, da je uvedba teh načel v naše družbeno življenje ena izmed najbistvenjših naprednih rešitev, ki jih nova ustava vnaša v naš politični sistem. Čeprav ta načela v politiki praktično niso v nobenem pogledu nova, vendarle niso niti v enem ustavnem sistemu bila tako široko uporabljena kot v naši novi ustavi.

Kardelj je poudaril, da ima ta sprememba dva pomembna vidika: prvič, pomen rotacije kot sredstva socialistične družbe in njenih naprednih sil v boju proti raznim negativnim posledicam in pojavom, do katerih pride lahko v pogojih preveč počasnega kadrovskega obnavljanja volilnih organov države in komun, in drugič, omejitve ponovne izvolitve kot ene izmed demokratičnih osnov sistema družbenega samoupravljanja.

»Ena izmed naših pomanjkljivosti te vrste,« je dejal Kardelj, »je tudi dejstvo, da se zelo počasi menjavajo kadri med funkcijami in republikami z ene in republikami in komunami oziroma okraji z druge strani, prav tako pa tudi gospodarsko-upravnih, političnih in obratno. Zato mnogi republikanski kadri ne poznajo v zadostni meri problematike na ravni federacije in narobe, kar povzroča ponekod nepotrebne težave v odnosu med organi federacije in organi republik, kar oziroma se nekateri kadri preveč izgubljajo v gospodarskem, drugi pa v organizacijski in politični praktičizmu.« Načelo omejitve ponovne volilnosti,« je poudaril Kardelj, »je izredno pomembno k temu, da bomo te pomanjkljivosti odpravili ali vsaj omejili.«

Ko je opozoril, da bo gibanje najsplošnejših kadrov, kakršno predvideva prednosutek, olajšalo, da se bodo vse družbene funkcije skladneje razvijale, je Kardelj dejal:

»Pri nas se tudi sicer kaže zdaj negativna težnja, da so nekateri državne funkcije preveč poudarjene s samo kadrovsko razdelitvijo, da na nekaterih funkcijah v družbenih organizacijah ter pri ustvarjanju delu na področju kulture in kulture ali družbenih služb preveč podcenjujemo in kadrovsko zanemarjamo. Gotovo je, da bo načelo omejitve ponovne volilnosti prispevalo h koristnejši razdelitvi kadrov.«

Drugo, kar je treba poudariti glede družbene vloge načela o omejitvi ponovne volilnosti, je to, da to načelo bistveno pripada sistemu družbenega samoupravljanja, da je to načelo pravzaprav eno izmed njegovih demokratičnih temeljev. Kardelj je s tem v zvezi posebej poudaril, da bo to, da vsak človek upravlja z družbo in državo, ni volja demokratizacije, marveč eden izmed bistvenih pogojev za stabilizacijo socialističnih družbenih odnosov. Načela omejitve ponovne volilnosti,« je dejal Kardelj, »so osnova prednosutka za našo novo ustavo.«

Ko se je dotaknil razprav o novi ustavi v začetnem obdobju in ideje, da samoupravni zbori v skupščinah ne bodo sestavljeni iz stalnih poslancev, marveč da bodo skupščine komun od časa do časa v te zborove volile delegate v zvezi z značajem vprašanj, ki so na dnevnem redu, je Kardelj dejal:

»Verjetno je, da bi takšen mehanizem načelno najbolj ustrežal sistemu družbenega samoupravljanja, toda v današnjih pogojih tega še zmeraj ni mogoče uresničiti. Še zmeraj smo v položaju, ko ne smemo dovoliti labilnosti državnih in drugih funkcij, od katerih sta odvisna socialistični red in stabilnost celotne družbe, ki je še zmeraj v fazi, ko ustvarja začetne materialne pogoje za naprednejši socialistični razvoj. Toda rotacija je vsekakor pomemben korak v tej smeri. Znamo, da prispevala k hitrejši zamenjavi ljudi na volilnih položajih, ki dokaj široko prireditelji in znatno hitrejšemu idejnemu in političnemu obnavljanju družbenega življenja na socialističnih osnovah. Hitrati bo vsako takšno funkcijo vezana povsem določenih osnovah odgovornosti, ki bo omogočila svobodno sprejemanje ljudi skozi razne funkcije, oziroma preprečila takšno razsejbanje funkcij, ki bi praktično privedlo do ukinitve odgovornosti.«

Ko je potem zavrne argumente kritikov s pozicij klasične buržoazne demokracije, češ da je večstrankarski sistem uspešnejši najtveganje ponovne volilnosti, Kardelj poudarja, da je to zanka pozitivne vloge, ki je imel večstrankarski sistem v razvoju buržoazne demokracije, poudarja pa, da bi prenos metod buržoazne demokracije, socialistične družbe tudi na področju selekcije kadrov moral dati negativne rezultate. V tej zvezi je med drugim dejal:

»V pogojih zmagovalne socialistične revolucije je naravno, da vodilna revolucionarna partija delavskega razreda prvi trenutek bi bile na kocki zmaga in pridobitve politične oblasti. Subjektivna merila pri tej politiki in pri menjavanju kadrov na volilnih položajih v državnem in družbenem upravljanju pa lahko sčasoma postanejo zelo resen problem za politično življenje družbe in se lahko pokalka postanejo nemogoča zlasti z razvojem organov družbenega samoupravljanja. Zato se pri nas od zmage revolucije do zdaj trdnega odločanja in ozkij kadrovske politike. Od pretežno cenjalne širše demokratične oblike volitve kadrov.«

Kardelj je poudaril, da rotacija hitrih in mogočih državljanskih, da pravilneje ocenjujejo delo posameznih funkcionarjev in realneje politični činitelji naše družbe,« je dodal Kardelj, »to je zanka komunizma in druge družbene organizacije opravijo v tem procesu pomembno vlogo usmerjanja selekcije političnega vpliva na skipe državljanskih in podobno.«

Neposredno in enakopravno sodelovanje Zveznega zbora in samoupravnih organov na vseh področjih družbenega življenja, marveč po občinskih skupščinah, bo vsekakor prispevalo, da bodo skupščine tudi na tem področju pod najbolj neposrednim in to-rej kar najbolj vsakdanji s potrebami vsakdanjega življenja.

NE SAMOUPRAVE

NEKATERE UGOTOVITVE OB ZAKLJUČENI PRVI FAZI
USTAVNE KAMPANJE IN AKTUALNE NALOGE
V NADALJNJEM OBDOBJU

Ob zaključku prvega dela ustavne kampanje je Izvršni odbor Okrajnega odbora SZDL sklical posvetovalno, ki so se ga poleg članov izvršnega odbora udeležili tudi člani sekretariata OSS, OK LMS, člani okrajne ustavne grupe in predstavniki družbenih organizacij.

Posvet je ugotovil, da je bila aktivnost, ki se je v poslednjih mesecih odvijala v našem okraju okrog priprave za sprejem nove zveze in republiške ustave, zelo široka, in da predstavlja eno najvažnejših političnih akcij v zadnjem obdobju.

V okviru ustavne kampanje so naša politična vodstva od okraja nazvali prireditelji vrsto razgovorov, posvetovalnih, sestankov in seminarjev, na katerih so obravnavali ustavno gradivo.

Razprave — tako na terenu kot v delovnih organizacijah in društvi — so pokazale izredno zanimanje občanov in lahko rečemo, da že dolgo ni bilo tako širokega sodelovanja ljudi v politični akciji kot sedaj v ustavni kampanji.

Cepprav je javna razprava zajela širok krog občanov, pa glede kvalitete razprav ne moremo biti povsem zadovoljni. Razprava še ni dovolj zajela oblastvena predstavniška telesa in organe samoupravljanja, zlasti v javni upravi. Premalo je bilo specializiranih razprav; sodelovanje strokovnih društev in družbenih organizacij v razpravah o konkretnih vprašanjih njihove problematike še ni doseglo zaželeno ravni.

Občinske organizacije SZDL so kot politični forum, odgovoren za ustavno kampanjo, premalo vplivale na potek razprav v političnem smislu. Niti izvršni odbori občinskih SZDL niso povsod sprotili vplivov in usmerjali javno razpravo. Ponekod so to prepustili aktivom predavateljev in delavski oziroma ljudski univerzi.

Na posvetu so bila sprejeta priporočila in zaključki, ki bi jih lahko obsegli v naslednjih osmih točkah.

● SZDL — kakor tudi ostale družbene politične organizacije — naj analizirajo dosednji potek javne razprave in v nadaljnjem poteku ustavne kampanje zagotove poleg množičnosti tudi boljše vsebino in kvaliteto javnih razprav.

● V nadaljevanju razprav naj bi družbene politične organizacije dajale še več pobude za odpiranje problemov načelnega in teoretičnega značaja, s katerimi dosedanja razpravljanja niso bila dovolj prežeta. Gre za vprašanja znanstvenega socializma, marksistične teorije oziroma principov in ciljev, izraženih v programu ZKJ, ki naj bi se proučevali povezano z ustavnim gradivom. Takšne razprave prihajajo zlasti v poštev za politične šole, seminarje, izobraževalne centre in tako dalje.

● Občinski odbori SZDL naj prevzamejo iniciativo, da se osnutki občinskih statutov dajo čimprej v razpravo in da bi povsod, kjer so za to dani pogoji, organizirali ustavne tribune, na katerih bi morali povezati praktično in teoretično obravnavanje aktualnih vprašanj. Tako naj bi občinski odbori SZDL sklicevali razprave, ki bi zajele vsa področja družbene dejavnosti (šolstvo, kulturo, telesno vzgojo in šport, socialno skrbstvo, javno upravo, tehnično področje itd.).

● Pri izdelavi statuten komun, statuten krajevnih skupnosti in statuten delovnih organizacij bi morala biti naša politična vodstva — skupno z drugimi faktori v občini — iniciatorji temeljitih analiz dosedanjih pojavov, problemov in gibanjih obravnavane problematike. Analize naj bi bile predmet širokih razprav tako v organizacijah SZDL kot v delovnih organizacijah in cilj prizadevanj v iskanju najboljših rešitev.

V zvezi z obdelavo družbeno ekonomskih odnosov v statutih komun in delovnih organizacij je zlasti važno, na kakšen način urejati formiranje in delitev sredstev za skupne potrebe v okviru osnovnih politično teritorialnih skupnosti.

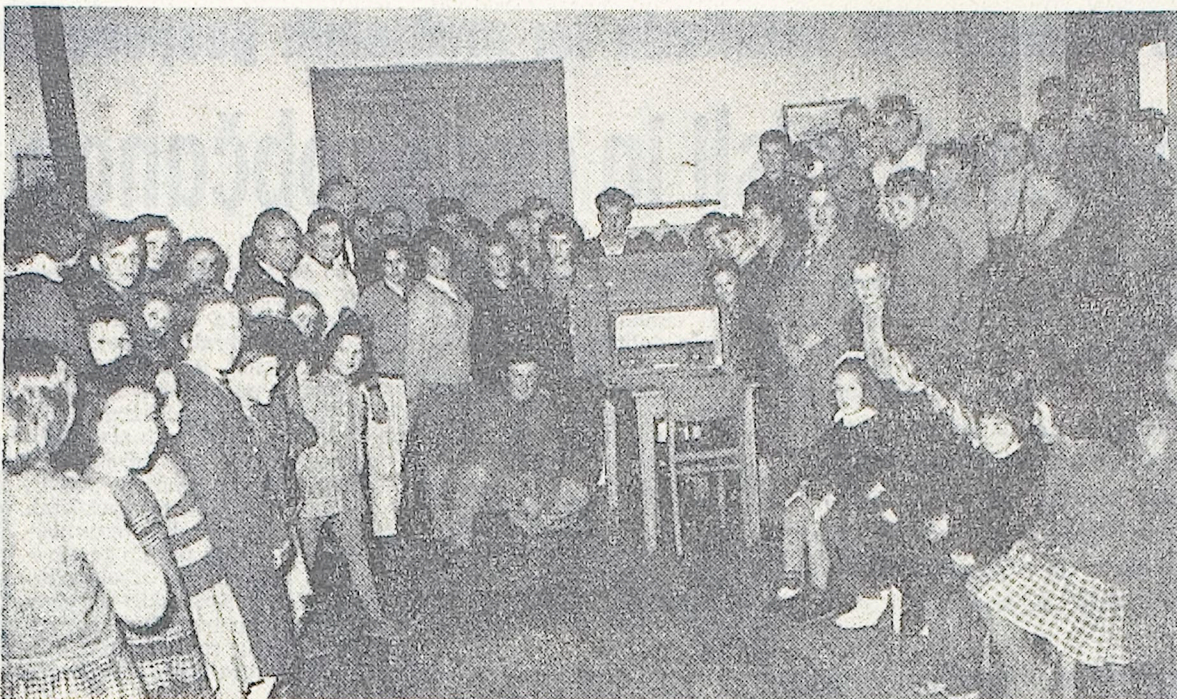
● Pohititi je potrebno z izdelavo statuten gospodarskih organizacij. Družbene politične organizacije, zlasti pa sindikalna vodstva, naj nudijo konkretno pomoč samoupravnim organom v razpravah o statutih delovnih organizacij in pri razčiščenju osnovnih vprašanj, tako da bodo statuti rezultati dejavnosti vseh družbeno političnih sil in celotnega kolektiva. V ta namen naj družbeno politična vodstva sklicujejo razgovore, seminarje, javne razprave in angažirajo pri tem tudi vsa sredstva za informiranje (tovarniški tisk, dnevnike in druge časopise, biltenne, oglasne deske, radio itd.).

● Sindikalna vodstva naj v okviru splošne ustavne kampanje samostojno usmerjajo razpravo v delovnih kolektivih in naj pomagajo komisijam za izdelavo statuten delovnih organizacij s pomočjo seminarjev, razgovorov in posvetov razčistiti osnovna vprašanja, zlasti probleme, ki nastajajo glede ustvarjanja in delitve dohodka. O teh problemih naj sklicujejo tudi tribune proizvajalcev.

● Pri dosedanjih razpravah je mladina aktivno sodelovala. Mladinska vodstva naj tudi v nadaljevanju razprav o občinskih statutih in statutih delovnih organizacij angažirajo mladino zlasti na obravnavo tistih vprašanj, ki zadevajo mladino bodisi v šoli, družbenih organizacijah in delovnih kolektivih. V okviru mladinskih tribun naj bi sklicevali razgovore z vodstvenim kadrom mladinskih organizacij, mladimi proizvajalci itd.

Izoboljšati bo še treba vsebino tolmačenja in razprav v šolah in jo povezati s konkretnimi vprašanji občinskih statuten, statuten delovnih organizacij in komunalne problematike.

● Da bi dosegli kvalitetnejšo obravnavo in tolmačenje, bo potrebno zagotoviti boljše sodelovanje predavateljskega aktiva in s tem večjo kvaliteto in konkretnost vodenja nadaljnjih razprav.

Sreča pa se je nasmejala tudi pridnosti Harijevanov. Prijateljstvo s Slovenskim Jadranom je vasi prineslo velik radodarnost. Za zdaj bo še nekaj časa kar v šoli, ko pa bodo v kratkem uredili svoj vaški klub, bo vaščanom in posebno mladini novi aparat prispeval marsikatero urico veselja in razvedrila, zabave in tudi resnega znanja. Ko so minulo soboto sprejeli lepo nagrado za svojo prizadevnost v širjenju Slovenskega Jadrana, so v spomin na ta lepi dogodek posneli gornjo fotografijo

Z LASTNIMI SILAMI KUP NOVEGA TUDI NA VRABČAH IN OKOLICI

Iz hotenja po lepšem življenju rastejo uspehi

Na Vrabčah in okoliških vaseh je marsikaj novega. V zadnjih nekaj letih je v teh krajih opaziti nenavadno delovni polet, kakor da se je v ljudeh nekaj prebudilo, kar ni moč zaustaviti. Mnogo tega je v poročilu, ki so ga obravnavali na krajevni konferenci

SZDL konec decembra, vendar ne vse. Kajti če bi hoteli napraviti samo seznam vse aktivnosti, ki se odraža v uspehih, bi bil ta seznam kaj dolg. Poglejmo na kratko.

Se enkrat o cesti Vrabče—Štjak: 11.976 delovnih ur. Za ce-

sto v svojo vas so Razgurci prispevali 1950 delovnih ur. Sedaj gradijo še vaški vodovod, za katerega so samo lani opravili prostovoljnega dela za 1512 ur. Na Grižah so samo za gradnjo napajališča in prav v zadnjem času za lovilno ploskev prispevali 2100 delovnih ur (29 članov SZDL).

Tudi na Vrabčah niso držali križem rok. Po precejšnji zaslugi A. Bandlja so zgradili vaško napajališče (na izvir so naleteli v starem vaškem kalu, kar je dvakrat zanimivo: prvič, ker ga vse doslej niti slutili niso, drugič, ker so Vrabče na sedlu hriba): 3100 prostovoljnih delovnih ur.

Na Jakovcah so se lotili priprav za gradnjo vodovoda. Doslej so vložili že 685 delovnih ur, vendar potrebujejo še pomoč v denarju. Skupna bilanca znaša torej

21.293 delovnih ur. In naj pristavimo: kadar Vrhovci delajo, se ne šali.

O vsem tem so govorili na konferenci SZDL. In še o drugem. Na primer o potrebah na Velikem polju in tudi v že navedenih vaseh. Tu in tam je še kak vodnjak, kos poti, ki kliče pridne roke. Pravijo: »Problemov nikoli ne zmanjka!« A vse kaže, da tudi dobre volje ne. In složnosti. Saj so vsi kot eden.

Omenili so tudi mladinske brigade; štafeto mladosti, ki je lani šla skozi Vrabče... Tudi kritizirali so se. Neke seje niso bile dobre. In da se na družbenem napredku niso premaknili niti za ped. Verjetno so pri tem mislili na prosvetno delo. Zato želja, da bi Delavska univerza iz Sežane ne pozabila nanje.

UMETNIH ZOB NE BOMO VEČ UVAŽALI

Za 124 milijonov deviz

vsako leto manjša uvozna postavka zaradi domače proizvodnje v Poligalantu v Volčji dragi pri Gorici

Podjetje za predelavo plastičnih mas »Poligalant« v Volčji Dragi pri Gorici je začelo serijsko proizvodnjo umetne zobe. Letos bodo izdelali približno 2 milijona skrilatnih zob v 24 oblikah in desetih barvnih odtenkih. Večino proizvodnje imajo razprodano že vnaprej. Priznani strokovnjaki so dali njihovim izdelkom zelo ugodno oceno, saj domači izdelek ne zaostaja za uvoženim. Umetnih zob tako ne bo treba več uvažati in bo družbi prihranjeno 165 tisoč dolarjev letno, ki smo jih doslej vsako leto izdajali v ta namen. Poligalant je edino podjetje pri nas, ki je osvojilo serijsko proizvodnjo umetnih zob in bo lahko zadovoljilo vse domače povpraševanje.

Opremo za proizvodnjo umetnih zob so proti koncu lanskega leta nabavili v Veliki Britaniji, za kar so potrošili okrog tri milijone dinarjev.

V TOMAJU IN OKOLIŠKIH VASEH SO ČLANI SZDL

ponosni na dosežene uspehe

Kaže, da so se člani SZDL v Tomaju in okolici že odločili za obseg bodoče krajevne skupnosti. Ta naj bi obsegala območje dosedanjih treh krajevnih odborov SZDL z vasi Tomaj, Šepulje, Križ, Utovlje, Filipčje brdo in

Grahovo brdo. Vse vasi skupaj pa so imele en krajevni odbor s sedežem v Tomaju. Izkušnje v dosedanjem sodelovanju so dokaj bogate in tako ne bo težko nadaljevati z že začetim delom.

Na krajevni konferenci SZDL,

ki je bila v drugi polovici decembra v Tomaju, so se dosednji krajevni odbori SZDL predstavili z naslednjimi uspehi pri prostovoljnem delu v zadnji mandatni dobi: Tomaj 3523 ur, Križ 552 in Utovlje 800 ur. Na Grahovem brdu so v zadnjem času uredili vaško kopalnico.

Dokaj aktivna je bila v preteklem obdobju tudi krajevna organizacija zveze borcev NOV, ki se je posebno izkazala v skrbi za otroke padlih borcev. Odbor Rdečega križa je pridobil precej prostovoljnih krvodajalcev in izvedel akcijo solidarnosti s ponesrečenci v Makarski.

Prav gotovo ni mogoče nazadnje omeniti marljivo pionirsko organizacijo na podružnični šoli. Razen vrste proslav in prireditev ter skrbnega obdelovanja šolskega vrta so pionirji zaslužili še 150.000 dinarjev z zbiranjem starega železa in zdravilnih zelišč. K tej vsoti sta krajevna odbora BZ NOV in SZDL primaknila še vsak po 10.000 dinarjev in televizor je bil tu. Agilen je bil tudi šolski odbor, ki se je med drugim zanimal tudi za rejence.

In končno: lep uspeh je želo tudi TVD »Partizan«, katerega člani so sodelovali na atletskem prvenstvu v Divači in na občinskem krosu v Sežani.

Vsa ta razgibanost — ki pa seveda ne zajema vseh opravljenih nalog — je trdna moralna in organizacijska opora za nadaljnje delo SZDL na tem območju. R.

Proizvodnja bolhača na Koprskem

Pred kratkim so se predstavniki kmetijskih zadrug, občinskih ljudskih odborov obalnih občin, Kmetijskega zavoda Koper, sekcije za kmetijstvo in gozdarstvo in gospodarske zbornice ter farmaceutsko-kemijskega kombinata »Farmis« iz Ljubljane razpravljali o možnostih za proizvodnjo bolhača na obalnem področju. Bolhač je rastlina, ki je podobna naši marjetki in vsebuje surov piretrin, ki je najbolj učinkovito sredstvo za uničevanje mrčesa. V velikih količinah ga uporabljajo

po vsem svetu. Domovina bolhača je naša jadranska obala, na velikih površinah pa ga gojijo v Keniji, Ameriki in na Japonskem. Bolhač bi bilo mogoče gojiti na tistih zapuščenih zemljiščih na obalnem področju, ki niso primerna za gojitve vrtnin in drugih intenzivnih poljščin. Izkušnje, ki jih imamo z gojenjem bolhača na obratu Parecag pri Portorožu, dokazujejo, da lahko skoraj z gotovostjo pričakujemo dober pridelek. Na enem hektaru bolhačevega nasada lahko računamo s 100 tisoč dinarji čistega dobička. Bol-

hač je zelo odporna rastlina. Mraz mu škoduje šele pri — 25 stopinjah Celzija. Zelo dobro prenaša tudi sušo.

Sorta, ki jo vzgajamo pri nas, ima zelo visok odstotek piretrina. Podjetje »Farmis« je že pripravilo pogodbo za proizvodnjo bolhača. Kmetijske zadruge bodo lahko proizvajale to rastlino na lastnih površinah ali pa v sodelovanju z individualnimi kmetovalci. Obiranje cvetja bolhača je sila enostavno in ga lahko opravijo tudi otroci. Podjetje Farmis bo dalo sadike na razpolago brezplačno vsem proizvajalcem. Bolhač pa je tudi za oko prijetna rastlina in bi zaradi tega seveda ne mogla biti na kvar turistični podobi obmorskega pasu. Podjetje »Farmis« se je odločilo, da bi na našem področju uredilo industrijsko središče za proizvodnjo izdelkov na osnovi piretrina. Vsekakor je kultura bolhača vredna pozornosti vseh kmetijskih organizacij in zainteresiranih organizacij.

NA KRATKO IZ SEŽANE

Občinski ljudski odbor Sežane je na zadnji seji 26. decembra potrdil sklepe delovnih kolektivov o pripojitvi Pekarne Sežane in Milna Skrbina k podjetju Milnotest Ajdovščina ter sklep podjetja Elektro Sežana o spojitvi s sorodnimi podjetji v skupno podjetje za distribucijo električne energije v Sloveniji.

V kratkem časovnem razdobju sta bila v Sežani posveta delavcev v blagovnem prometu in industriji. Na posvetih so pregledali uspehe, težave in pomanjkljivosti v preteklem letu in sprejeli sklepe za novo poslovno oziroma proizvodno leto.

Posebno je bila poudarjena nujnost, da se letni plani začno takoj izvajati, da ne bi prišlo, kot lani, do zastojev, ki jih je v zadnjih mesecih težko nadoknaditi. Kolektivni naj bi tudi do naslednje izvajali pravilnike o osebnih dohodkih, posebno pozornost pa naj bi posvetili strokovni delovni sili, ki je še vedno premalo.

OBČNI ZBOR ZŠAM KOPER

Minulo nedeljo je bil v Koprku občni zbor koprške podružnice Združenja šoferjev in avtomobilnikov, ki so mu razen velikega števila članov prisostvovali tudi številni gostje. Na obsebnem zboru so razpravljali o dosedanjem delu in o potrebi nadaljnjega strokovnega izobraževanja članov, o prometni varnosti, o disciplini voznikov in o vključevanju mladine v krožke, v katerih bi se mladi ljudje seznanili z motornizacijo in s prometnimi predpisi. Po plodni razpravi lo izvolili novo vodstvo koprške podružnice ZŠAM, ki bo v prihodnje poglavitno svojo dejavnost predvsem na področjih strokovnega izobraževanja in discipline svojih članov.

KAKO DELAJO ČLANI SZDL

v Avberu na Krasu

Krajevna organizacija SZDL, ki obsega vasi Avber, Gradnje, Rašo, Ponikve in Dobravlje, šteje 302 člana. Od oktobra 1960 se je članstvo povečalo za 30 odstotkov. Ko so delegati na nedavni krajevni konferenci SZDL pregledali opravljeno delo, so ugotovili razveseljeve rezultate.

Od uprave komunalne dejavnosti v Sežani so si izposodili drobilec in so z njim namleli 150 kubikov gramozja za vaške in poljske poti. V sušnih dneh so očistili napajališča in vaške vodnjake. V Avberu in na Gradnjah so opravili vsega 3440 ur prostovoljnega dela. Nabavili so tudi televizor, ki ga upravlja sekcija za prosveto.

...IN PA V PONIKVAH

Mnogo so naredili tudi Ponikvci. Posebno je tu agilno prostovoljno gasilsko društvo, ki redno vadi in se strokovno in politično izpopolnjuje. Prostore društva so sami uredili. Pred domom so zravnali teren za balinanje.

Ponikvci so še vedno nejevoljni zaradi slabo zgrajenega vaškega vodnjaka. V zvezi s tem nimajo preveč v čislh bivšega remontnega podjetja Dutovlje.

...PA TUDI V DOBRAVLJAH V Dobravljah je aktivna sekcija za kmetijstvo. Sicer pa Dobravci ne zaostajajo za sosedi pri raznih komunalnih delih.

...ZA SPOMENIK VARČUJEJO

In še nekaj: krajevni odbor ZB NOV v Avberu je sprejel sklep, da postavi spomenik ali vsaj spominsko ploščo padlim v NOV. Ker ne razpolaga z drugimi viri sredstev, prireja plesne in druge oblike razvedrila, izkupiček pa nalaga v namenski sklad.

...in prijateljem v tujini!

oaročite tudi svojem

NAS GOSPODARSKI KOMENTAR

Tri zahtevne in odgovorne naloge

Tri velike naloge nas čakajo v gospodarskem pogledu v letošnjem letu: nadaljnje povečanje proizvodnje, povečanje izvoza in zboljšanje življenjske ravni delovnih ljudi.

Brez dvoma nismo s tem povedali nič novega, saj so te naloge poleg drugih vedno na prvem mestu. Vendar pa moramo ugotoviti, da bodo imele v letošnjem letu neke značilnosti, ki temelje na dosedanjem gospodarskem razvoju, posebno pa še v lanskem. Tako smo lani povečali industrijsko proizvodnjo in lahko računamo, da bo končni rezultat tega povečanja za 7% nad 1961. Vendar je industrijska proizvodnja začela hitreje in močneje rasti šele v drugi polovici lanskega leta, ko smo v posameznih mesecih dosegli tudi nad 20% povišanje, v posameznih gospodarskih dejavnostih pa celo precej nad tem odstotkom. Zato lahko gledamo optimistično v začetno leto, ker smo prepričani, da bo tak tempo razvoja industrije proizvodnje trajal naprej.

Drugače je s kmetijstvom. Na tem področju, že dolgo ne dosegamo tistega, kar bi morali, in nam kmetijska proizvodnja ne krije niti tistega, kar

nam je potrebno doma. Tako moramo iz leta v leto zdaj to zdaj ono živilo celo uvažati v velikih količinah. Lani n. pr. pšenico. Ne da bi odkrivali na tem mestu objektivne ali subjektivne vzroke za tako stanje in razvoj kmetijstva, moramo postaviti za prihodnje program, ki ga sicer že izvajamo a prepočasi. Čimprej bomo morali doseči tako raven kmetijske proizvodnje, ki bo zadostovala za domače potrebe in nam poleg tega omogočila tudi izvoz brez škode za domače potrebe.

Slednje moramo čimprej doseči, ker bodo sicer napori industrije glede izvoza ostali brez posebnega vpliva na dvig gospodarstva, saj mora industrija izvažati velik del svojih proizvodov za kritje uvoza kmetijskih pridelkov oziroma živil. Kako se nam pokaže to stanje v številkah, naj navedemo, da predstavlja danes pasiva v naši trgovinski bilanci skoro ravno toliko, kolikor nas stane uvoz živil. Z drugimi besedami to pomeni, da če ne bi uvažali živil, bi lahko kmalu uravnovesili našo zunanjetrgovinsko bilanco. Ki kaže letos približno 25 milijard pasive. Lahko bi uvažali tudi mnogo več drugega blaga, ki

je potrebno za široko potrošnjo.

Končno še o potrebi po dvigu življenjske ravni. Lani spričlo slabe letine in slabega pridelka v kmetijstvu ne moremo govoriti o večjem zboljšanju te ravni, saj so se cene v primerjavi s 1961 dvignile povprečno za 13%. Pri tem pa so se najbolj dvignile cene hrane (za 21%), kar seveda najbolj vpliva na strukturo dohodkov delovnih ljudi, ki jim zaradi takega povišanja ne more ostati mnogo za druge potrebe. Naj omenimo še, da so se cene industrijskih izdelkov lani povišale le za 1%. Povišanje indeksa cen življenjskih stroškov v štirinastletni družini, ki so bili v novembru lani za 15% višji kot 1961 v istem času, nam dajejo za prihodnje gospodarsko leto važen in pomemben opomin, da je treba odpraviti vzroke, ki so tak porast povzročili.

Z dosego nalog, o katerih je bilo govora, sicer ne bo še vse rešeno in tudi niso s tem našte vse naloge. Vendar menimo, da bi z izpolnitvijo teh, ki smo jih navedli, dosegli velik uspeh in pomembno uravnoteženje v gospodarstvu. S to željo tudi vstopamo v novo gospodarsko leto 1963.

Seminar o družbeno-ekonomskih rezultatih ter problemih gospodarskega in družbenega razvoja Kopra

Izhod je v enotnosti misli in akcije občanov

V sredo, 26. decembra 1962, je bil v vrsti seminarjev Socialistične zveze o aktualnih gospodarsko političnih vprašanjih in o prihodnjih nalogah delovnih kolektivov, družbenih in političnih organizacij v zvezi z nadaljnjim razvojem občin koprškega okraja tudi seminar v Kopru. Uvodno poročilo o družbeno ekonomskih rezultatih in o problemih gospodarskega ter družbenega razvoja koprške komune je podal predsednik občinskega ljudskega odbora Koper inž. Slavko Gaberc. Njegovo obširno poročilo pa je služilo kot bogata osnova za razpravo, ki je bila v sredo, 9. januarja.

Pravilniki o delitvi dohodka delovnih kolektivov morajo zagotoviti čimbolj dosledno uporabo načela delitve po delu. Razponi med osebnimi dohodki pa morajo ustrezati socialističnim družbenim odnosom, ekonomski moči komune in zagotoviti materialno stimulacijo posameznikov; investiranje v gospodarstvo komune mora odpravljati ozka grla in zamenjati zastarele naprave z novimi, ter se mora razširiti na tista gospodarska področja, ki imajo pogoje za nadaljnji razvoj zunanjetrgovinske dejavnosti.

To so le nekateri izrezi iz dela večjih gospodarskih organizacij, ki kažejo, da je bil v minulemu letu dosežen korak naprej, vendar ne tak, kot je bilo pričakovati. Vzroke pa je treba iskati na obeh straneh: v objektivnih težavah in v subjektivnih slabostih. Posebno slednje se odražajo v premalo utrjeni prehojeni poti in še premalo jasnih perspektivah nekaterih gospodarskih organizacij. Vendar — kot je bilo že omenjeno — se stanje z uveljavljanjem novih gospodarskih ukrepov v zadnjem času izboljšuje, saj pri odstranjevanju subjektivnih napak sodeluje vse večje število delovnih ljudi.

V obširnem in stvarnem orisu trenutnega gospodarskega in družbenega stanja koprške komune in o njenem nadaljnjem razvoju je predsednik občine inž. Slavko Gaberc uvodoma ugotovil, da je potek nekaterih gospodarskih gibanj nezadovoljiv in to zlasti v proizvodnji in izvozu. Vzroke pa je iskati v objektivnih in subjektivnih okoliščinah, posebno v tistih, ki izvirajo iz pomanjkljivih proizvodnih procesov in iz premajhne odgovornosti vodilnih oseb do pozitivnega gospodarjenja. Največ zastojev v pravilnem gospodarskem razvoju pa je bilo najti v onih kolektivih, ki so svoje delovanje preveč počasi, premalo resno in zgolj formalno vsklajevali z novimi družbeno-ekonomskimi smernicami.

Na splošno pa je uveljavljanje novih načel gospodarjenja rodilo lepe uspehe in k temu so v nemajhnih meri pripomogli številni razgovori in posvetovanja med predstavniki komune, občinskega sindikalnega sveta in sindikalnih podružnic s predstavniki gospodarskih organizacij in raznimi združenji ter bančnimi ustanovami. Veliko vlogo v teh razpravah o nadaljnji gospodarski politiki ter reševanju trenutnih gospodarskih problemov so odigrale tudi razprave, ki sta jih organizirala okrajni in občinski komitei ZKS. Dosedanja praksa je pokazala, da je vse bolj potrebno reševati posamezne probleme in sprejemati nove naloge v najtesnejšem stiku komune s proizvajalci in njihovimi samoupravnimi organi.

Analitiki gibanja gospodarstva v koprski komuni so ugotovili, da je bila v drugi polovici minulega leta prav zaradi poglobljenega proučevanja načinov izboljšanja gospodarjenja veliko večja operativna razgibanost, ki je zajela gospodarske, politične, družbene in oblastne organe. Zato so bili dosežki v izpolnjevanju plana za leto 1962 v obdobju julij—december marsikje bolj zadovoljivi kot v prvem polletju. In vse bolj se ugotavlja, da je vedno več primerov, ko se delovni kolektivi otrsajo dosedanje ustaljene prakse dela ter vodenja podjetja in da uporno iščejo nove načine in metode dela, ki bi omogočili pospešeno vključevanje v proces družbenega razvoja in istočasno dosegljivosti in v izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi; zato je bil opazen le v izboljševanju strukture proizvodnje, kakovosti in izbire blaga. Zboljšalo pa se je tudi gospodarjenje v podjetjih.

Res je tudi, da je v letu 1962 celotna realizacija nekoliko presegla predvideni letni plan, čeprav so v nekaterih gospodarskih organizacijah zabeležili iz teh ali onih — objektivnih ali subjektivnih — razlogov nekaj odstotkov manj, kakor je bilo predvideno.

Ko je predsednik Gaberc govoril o industrijski proizvodnji v koprski komuni, je med drugim omenil, da je ta proizvodnja v zadnjih mesecih sicer dosegla boljše raven, toda še vedno ne tiste, kot so jo predvideli. Tako na primer: TOMOS je lani za 3 odstotke presegel proizvodnjo iz leta 1961, vendar je zaostal za okrog 20 odstotkov za predvidenim planom proizvodnje za leto 1962. Pri tem pa je povečal osebne dohodeke za okrog 25 odstotkov, ki jih podjetje v ustvarjenim dohodkom ne more pokriti. Ker pa je to podjetje v razmeroma težki devizni situaciji, daje prednost izdelavi in izvozu mopedov, kar pa zaradi njihove nizke cene na svetovnem trgu poslabšuje rentabilnost in zmanjšuje dohodek. Tovarna kovinske galanterije v Šmarjah nad Koprom je lani sicer presegla proizvodnjo v primerjavi z letom 1961 za okrog 7 odstotkov, vendar je običajala za okrog 3 odstotke pod predvidenim planom. Tudi v tej tovarni je bilo opaziti močno povečanje bruto osebnih dohodkov in v devetih mesecih lanskega leta celo za 28 odstotkov, medtem ko je bil dohodek v istem času za približno 25 odstotkov manjši kakor leta 1961. Pohvaliti pa je treba povečanje izvoza za 125 odstotkov, kot je bilo predvideno. Podjetje Iplas planske naloge prekoračuje. Nagla sprememba

V LETU 1962: VSKLADITEV OBSEGA PROIZVODNJE, STORITEV IN PRODUKTIVNOSTI Z OBSEGOM OSEBNE POTROŠNJE

Pregled gibanja proizvodnje in storitev ter obsega prometa v posameznih gospodarskih panogah in podjetjih kaže, da dinamika proizvodnje in storitev v letu 1962 v koprski komuni v primerjavi z letom 1961 ni bila zadovoljiva. Še več: marsikje zaostaja za planskimi prizadevanji. Napredek

Inž. Slavko Gaberc, predsednik ObLO Koper

je bil opazen le v izboljševanju strukture proizvodnje, kakovosti in izbire blaga. Zboljšalo pa se je tudi gospodarjenje v podjetjih.

Res je tudi, da je v letu 1962 celotna realizacija nekoliko presegla predvideni letni plan, čeprav so v nekaterih gospodarskih organizacijah zabeležili iz teh ali onih — objektivnih ali subjektivnih — razlogov nekaj odstotkov manj, kakor je bilo predvideno.

V INDUSTRIJI NAPREDEK, TODA...

Ko je predsednik Gaberc govoril o industrijski proizvodnji v koprski komuni, je med drugim omenil, da je ta proizvodnja v zadnjih mesecih sicer dosegla boljše raven, toda še vedno ne tiste, kot so jo predvideli. Tako na primer: TOMOS je lani za 3 odstotke presegel proizvodnjo iz leta 1961, vendar je zaostal za okrog 20 odstotkov za predvidenim planom proizvodnje za leto 1962. Pri tem pa je povečal osebne dohodeke za okrog 25 odstotkov, ki jih podjetje v ustvarjenim dohodkom ne more pokriti. Ker pa je to podjetje v razmeroma težki devizni situaciji, daje prednost izdelavi in izvozu mopedov, kar pa zaradi njihove nizke cene na svetovnem trgu poslabšuje rentabilnost in zmanjšuje dohodek.

Tovarna kovinske galanterije v Šmarjah nad Koprom je lani sicer presegla proizvodnjo v primerjavi z letom 1961 za okrog 7 odstotkov, vendar je običajala za okrog 3 odstotke pod predvidenim planom. Tudi v tej tovarni je bilo opaziti močno povečanje bruto osebnih dohodkov in v devetih mesecih lanskega leta celo za 28 odstotkov, medtem ko je bil dohodek v istem času za približno 25 odstotkov manjši kakor leta 1961. Pohvaliti pa je treba povečanje izvoza za 125 odstotkov, kot je bilo predvideno.

Podjetje Iplas planske naloge prekoračuje. Nagla sprememba

In če je bil minulo leto globalni finančni plan celo nekoliko presežen, ni s tem še rečeno, da bi bili v koprski komuni lahko zadovoljni z lanskoletnimi delovnimi uspehi. Odnosi znotraj ustvarjenega neto produkta so se namreč tako spremenili, da se zmanjšuje udeležba nerazdeljenega čistega dohodka, namenjenega za sklade, od 22,8 odstotka v l. 1961 na 15 odstotkov v letu 1962 — namesto da bi se povečala. Tako seveda kljub povečanemu neto produktu za 16 odstotkov v primerjavi z letom 1961 ostane podjetjem trenutno manj za sklade, ker so močno narasle stalne dajatve družbeni skupnosti (prometni davki) in ker se je osebni dohodek ponekod povečal celo za 22 odstotkov.

Ta neskladnost je vsekakor zaskrbljujoča, ker se v koprski komuni že nekaj let kaže težnja po relativnem zmanjšanju sredstev za sklade, na kar predvsem vplivajo zlasti večja podjetja, kot so Tomos, Fructus, kmetijski kombinat in druga, ki ne ustvarjajo vsaj približno vsklajenega in stalnega razmerja med skladi in osebnimi dohodki. Še vse prema- lo se v koprski komuni nekateri delovni kolektivi zavedajo, da se z zmanjševanjem kreditne sposobnosti skladov zožujejo gospodarske sposobnosti podjetja za razširjeno reprodukcijo in se tako zmanjšuje tudi njihova konkurenčna sposobnost doma in v svetu.

Prav zaradi tega pojavov je bila značilnost leta 1962 usmeritev gospodarske politike koprške komune v vsklajevanje obsega proizvodnje, storitev in produktivnosti z obsegom osebne potrošnje na prvem mestu.

strukture proizvodnje in izgradnja tovarniških objektov pa vplivata na spremembo strukture dohodkov v škodo čistega dohodka. Tovarna ključavnic in kovinske galanterije Lama Dekani je lani prekoračila za približno 3 odstotke proizvodne uspehe iz leta 1961, vendar je pri tem zdrsnila za 17 odstotkov izpod predvidenega plana za leto 1962. Je pa podjetju uspelo znižati zaloge iz prejšnjih let.

Tovarna Stil je lani znatno povečala proizvodnjo in je letni plan presegla predvsem po zaslugi pravočasne preusmeritve proizvodnje na kosovno pohištvo in z drobnim komercialnim sodelovanjem z večjimi trgovskimi podjetji lesne stroke.

DVA VZROKA NERENTABILNOSTI PODJETIJ

V nadaljevanju svojega poročila je predsednik občine dejal: »Podjetja, ki so v naši občini nerentabilna, moramo obravnavati z dveh strani. V eno skupino spadajo tista, ki po svojem stavu sredstev, po vrsti dejavnosti in tudi po vključevanju v celotni razvoj gospodarstva občine ali okraja nimajo zadovoljivih ekonomskih pogojev in že nekaj let poslujejo na tako imenovani meji rentabilnosti. Gibljejo se med poslovno izgubo ali minimalnim čistim dohodkom, kolektivni omogočajo razmeroma nizke pre-

RAZŠIRITI SOCIALISTIČNI SEKTOR KMETIJSTVA

Posebno pomembna naloga kmetijstva v koprski komuni je vključevanje novih površin v socialistični sektor. Te naloge v komuni lani niso preveč silili v ospredje zaradi finančnih težav kmetijskega kombinata in prvih, še tipajočih korakov kmetijske zadruge, ki je kar čez noč dobila znatno večji delokrog, kot ga je imela minula leta. Toda to je sedaj samo še stvar nadaljnje organizacijske sposobnosti KZ Koper. Gre pa tudi za ugotovitev, da je bila posledica lanskoletnje suše za približno 28 odstotkov nižja kmetijska proizvodnja, vendar je porast cen kmetijskih pridelkov v znatni meri nadomestil količinski primanjkljaj.

PROMET V NENEHNM PORASTU

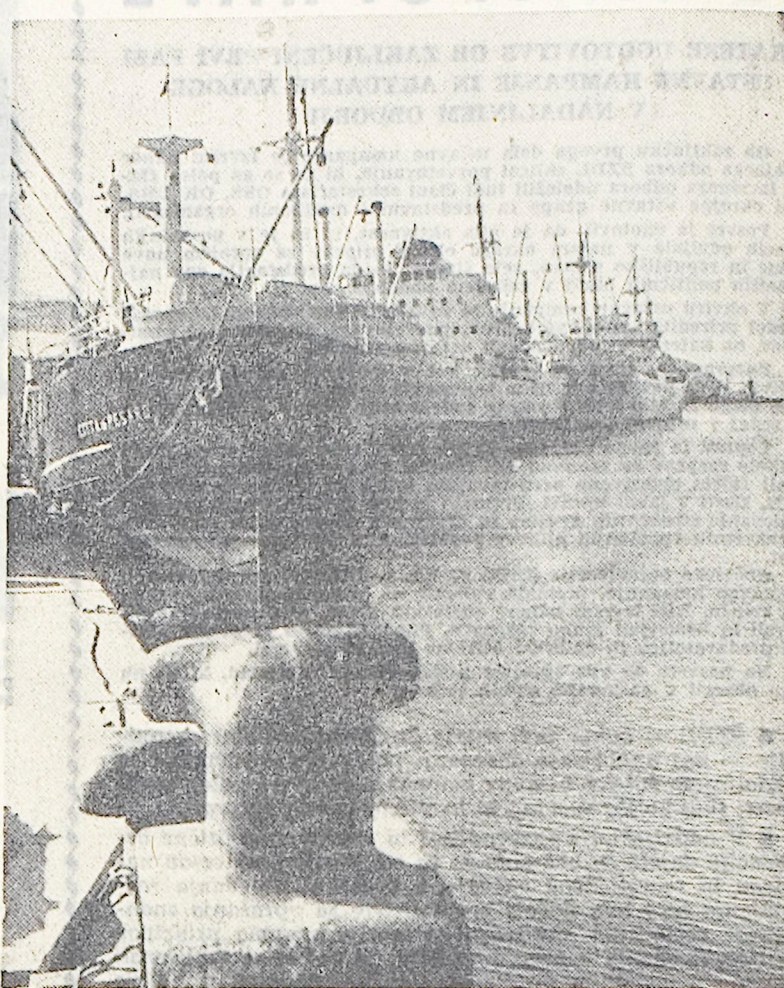
Obseg storitev v prometu se je v devetih mesecih minulega leta povzpela v podjetju Interuropa za 18 odstotkov nad prometom v letu 1961, pri podjetju Slavnik pa potniški promet le za 10 odstotkov, medtem ko se je tovarni za 85 odstotkov. Finančna realizacija je bila tako kot v industriji in kmetijstvu mnogo boljša od fizičnega obsega prometnih storitev. Naglo raste tudi promet v koprski luki, saj je do konca 1962 bilo realiziranih že okrog 260.000 ton prometa, od tega 211.000 ton generalnega tovora na 400 metrih operativne obale.

TURIZEM — PRAV DOBRO

Številno nočitev inozemskih gostov se je povečalo za več kakor 31 odstotkov, kar pomeni, da je bil celoletni plan presežen za 16 odstotkov, pa čeprav se je število ležišč le malenkostno povečalo. Kaže torej, da je bila izbira turističnih kapacitet lani boljše izkoriščena kot minula leta. Nazadovale je domači turizem za okrog 18 odstotkov, predvsem zaradi visokih penzijskih cen in ker se je domačin raje zadržal v privatnih sobah in v počitniških domovih vzdolž vse obale. Prav zaradi lanskoletnega izrednega števila gostov bodo tudi gostinska podjetja lahko zabeležila dober izkupiček, a čeprav marsikje na račun nekoliko višjih cen, kakor so bile leta 1961.

Lani so zamenjali tudi trikrat več tujih valut kot leta 1961, kar opravičuje in podpira nadaljnjo graditev turističnih objektov ter drugih dejavnosti, ki širijo domači in tuji turizem v koprski komuni.

jemke, v razvoju stagnirajo in v sedanjih oblikah ne vidijo perspektive in rešitve. Druga skupina podjetij je tista, ki so zaradi trenutnega stanja tržišča ali preusmeritve celotne gospodarske politike ali pa zaradi subjektivnih slabosti kolektiva prišla v težave, imajo pa vse pogoje in tudi bolj ali manj jasno perspektivo, kako se bodo v bodoče razvijala in postala v najbližji bodočnosti rentabilna z dejavnostjo, ki jo imajo. Jasno je, da je potrebno popolnoma drugače obravnavati prvo ali drugo skupino in tudi

Nova koprška luka že lahko sprejme po več ladij hkrati za razkladanje ali nakladanje tovora

prilagoditi ukrepe in usmeritev obzorje neposrednih proizvajalposameznega podjetja v določeni smeri.

Poseben problem glede rentabilnosti so obrtne delavnice in tudi manjša obrtna podjetja. Znamen del teh je lani poslabšal svoj finančni rezultat, dohodki so se zmanjšali ter nekatera od teh podjetij niti ne pokrivajo s planom predvidenih osebnih dohodkov. Osnovni razlog za takšno stanje obrtnih obratov so slabi delovni pogoji, razdrobljena organizacijska oblika, v znatni meri pa tudi slaba družbena kontrola. Razlogi so tudi subjektivni, in to kot posledica neprimerne strokovnega kadra v obrtnih delavnicah in v šibkih materialnih pogojih. Zato je rešitev tega vprašanja prav v združevanju obrtnih delavnic uslužnostnega značaja.

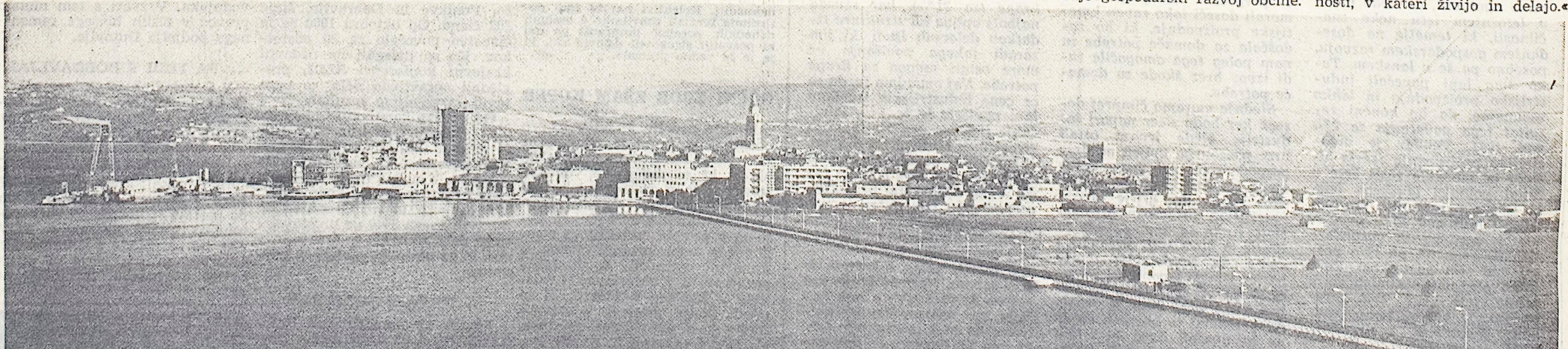
Razlogi za slab finančni položaj v nekaterih podjetjih so zelo različni in tudi ukrepi temu prilagojeni. Lahko pa trdimo, da imamo v marsikaterem podjetju mnogo pogojev za uspešno poslovanje. Nekatera podjetja so nerentabilna zaradi slabega gospodarjenja po zaslugi nesposobnih kadrov. Zato bo treba predvsem posvetiti večjo pozornost kadrovski politiki, odstranjevanju nesposobne ljudi z vodilnih položajev, zlasti pa je potrebno v podjetjih, ki so trenutno v zagati, širiti in dvigati politično in gospodarsko

NAČRTI ZA LETOŠNJE LETO

V industriji velja omeniti krepitve kovinske in kemične industrije, katere nosilca sta Tomos in Iplas. Razvoj prometa je odvisen od izgradnje pristanišča ter železnice, tovarni promet naj bo skoncentriran v podjetju Interuropa, potniški promet pa v podjetju Slavnik. Razvoj notranje trgovine naj bi šel v specializacijo podjetij za preskrbo z industrijskim blagom, tekstilom, elektro-materialom, kemičnim blagom, prehranbenimi artikli itd. V gostinskih in turističnih organizacijah se čuti potreba po takšni formaciji, ki bo omogočila hitrejši razvoj teh dveh, za koprsko komuno zelo pomembnih panog.

Velik korak naprej pa bo treba napraviti v obrtni dejavnosti uslužnostnega značaja predvsem z združevanjem manjših sorodnih delavnic v gospodarsko močnejša. Tudi na področju komunalnega razvoja občine bo treba krepko zavihati rokave, če hočemo slediti hitremu razvoju komune, predvsem pa mesta Koper. Številne komunalne naprave so namreč zastarele in zelo pomanjkljive, tako da marsikdaj močno zavirajo gospodarski razvoj občine.

»Pred nami je vrsta nerešenih problemov,« je zaključil inž. Slavko Gaberc, »mnogi med njimi so primarnega značaja za nadaljnji gospodarski razvoj koprške komune in se bomo morali v letu 1963 že trdo spoprijeti z nekaterimi izmed njih. Da bomo pri tem uspeli, pa je nujno enotno nastopanje vseh družbeno-političnih sil v komuni, sodelovanje in zavestno prizadevanje vseh občanov, posebno še članov delovnih kolektivov, kajti oni se morajo zavedati, da je od njihove produktivnosti in proizvodnje odvisna vsa materialna osnova skupnosti, v kateri živijo in delajo.«

Upravno središče novega primorskega okraja: slika kaže pogled na Koper z južne strani s starim (potniškim) pristaniščem, avtobusno postajo, gostiščem Taverno in hotelom Triglav, prvim modernim stanovanjskim blokom in novo zaliva, ki so bo kmalu spremenil v suho zemljo, na levi pa je zasidran znani plavalni žerjav »Veli Jože«, ki pomaga dograjevati zadnje metre prve etape novega koprškega tovarnega pristanišča, ki je za vso Slovenijo v pravem pomenu besede okno v svet

KRSTNA IZVEDBA DOMAČEGA GLASBENEGA DELA

Boter petelin in njegova zgodba

Občinski odbor sveta Svobod innemu delu je služila za osnovo prosvetnih društev v Kopru je v tednu pred novim letom priredil za šolsko mladino in odrasle vrsto predstav novega domačega baleta »Boter petelin«. Celovečer-

popolnoma pravilno podčrtala dramatični tok dogajanja, ne da bi se izgubljala v plesu zaradi plesa. S tem sta dosegla dvoje: z gibno pripovedjo je nastala epska celota, gledalcu pa je postala zgodba tako jasna, da bi jo razumel tudi brez prebranega besedila. Izvedba »Botra petelina« je pokazala, da je bila tudi porazdelitev vlog uspešna in utemeljena. Dvanajst nastopajočih se je vživelo v svoje vloge tako, kot se znajo vživeti le močno nadarjeni otroci. Naj jih naštejemo po vrsti: Boža Pagon, Jožica Račič, Nada Sopič, Tanja Žerjal, Majda Penko, Tatjana Olivieri, Zarja Hiti, Jelka Milošević, Slavica Furlan, Dolores Kocijančič, Nenvenka Cizej in Zdenka Pribil.

Orkester Glasbene šole, ki je izvedel Ščekovo delo, je vložil v poustvarjanje vso poživljenost, v njem in muzikalno usposobljenost ter se povzpela daleč nad kakršnokoli šolsko prireditel. Zasluge za to nimata samo

možnem času. Kakšna sta bila dirigentov trud in napor, si lahko predstavljamo le, če vemo, da je skladatelj končal s komponiranjem slabe tri tedne pred prvo predstavo.

Scena Hermana Pečariča je bila okusna, enostavna in učinkovita, saj je dopuščala hitre premike in spremembe. Kostumi so bili čedni, maske pa bi morale biti ali vse stilizirane, nakazane, ali pa vse realistične. Tako sta se pokazala vol in osel v naravni podobi, pri ostalih živalih pa so bile zunanje značilnosti le simbolično označene.

Besedilo pravilnice je čital Ljubo Kumar s prijetnim glasom in z živahno, razgibano mimiko. Režiser Albin Penko pa je poskrbel za neprekinjeni potek predstave.

Ni dvoma, da je bil »Boter petelin« za slehernega mladega gledalca enkratno doživetje, ki ga ne bo tako brž pozabil. Prav pa bo, če bo to izvirno domače delo prestopilo meje koprskih občine in doživelo izvedbo tudi kje drugje, saj bi bilo škoda prepuščati pozabi toliko vloženega truda, poživljenosti in vztrajnosti.

Vladimir Lovce

NOBELOVEC IVO ANDRIČ V KOPRU

Konec preteklega leta je obiskal Koper Nobelov nagradjenec, književnik Ivo Andrič. Skupaj s soprogom si je ogledal knjižarno in ji izrekel ob tej priložnosti vse priznanje. Zanimali so ga tudi kulturni in zgodovinski spomeniki Kopra in Pirana. Oba gosta sta spremljala po Koprskem direktor Državne založbe Slovenije iz Ljubljane Ivan Bratko ter komercialni direktor ČZP Primorski tisk v Kopru Marcel Rožanc. Tovarišu Andriču in njegovi soprog je zelo ugajala naša obala in zagotovil je, da se bosta v te kraje še vrnila ter da ta prvi obisk ne bo tudi zadnji.

SEKRETARIAT ZA ŠOLSTVO LRS PREDLAGA DOLOČENE SPREMEMBE V LETU 1963

za financiranje izobraževalnih ustanov

takšna šola, ki sprejema učence iz občin istega okraja, in okrajnemu ljudskemu odboru, če šola sprejema učence iz občin enega ali več okrajev.

Nov način financiranja izobraževalnih ustanov preko družbenih skladov za šolstvo je imel določen uspeh pri osnovnem in visokem šolstvu, kjer je razčiščeno vprašanje ustanoviteljstva in s tem v zvezi tudi jasno določena odgovornost financiranja. Ni pa še utrjen ta sistem financiranja pri vseh tistih izobraževalnih ustanovah, kjer so učenci z območja več politično teritorialnih enot ali pa se na isti ustanovi izobražujejo učenci za več gospodarskih organizacij in podobno.

Zato pri splošno izobraževalnih šolah ne kaže spreminjati dosedanjega sistema financiranja. To velja v glavnem tudi za tehniške in njim ukinjene strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe. Ustanovitelske pravice za gimnazije in umetniške šole naj imajo tudi v bodoče tiste občine, kjer se šole nahajajo, medtem ko za tehniške in druge strokovne šole za gospodarstvo in javne službe (vključno z učiteljski in vzgojiteljskimi šolami), naj prevzamejo ustanovitelske pravice okrajni ljudski odbori. Za posebno šolstvo pripadajo ustanovitelske pravice in dolžnosti občinskemu ljudskemu odboru, kjer se nahaja

vanja sredstev za izobraževalne ustanove. Rešitev naj bi bila v iskanju perspektivnih rešitev ter enotnih stališč. Da bi se izognili težavam, ki jih je bilo čutili lani zaradi neurejenega sistema financiranja, priporoča sekretariat, da zainteresirani činitelji takoj ugotovijo medsebojne obveznosti za leto 1963 in da sklenejo po makazanih predlogih pogodbe. Med raznimi alternativami in možnostmi financiranja navajajo še primer, da prevzamejo ustanoviteljci določene večje proračunske obveznosti in da predlagajo določene spremembe v obstoječih zveznih predpisih, kakor je povečanje 1 odstotka od izplačanih osebnih dohodkov, ki jih krijejo gospodarske organizacije v breme poslovnih stroškov, do največ dva odstotka in da naj se ljudskim republikam omogoči, da predpišejo obvezno vplačevanje dela tako povznanega odstotka v določene družbene sklade za šolstvo ali v druge določene namene.

Taki ali podobni ukrepi bodo prav gotovo potrebni, kajti trenutno stanje financiranja izobraževalnih ustanov vsekakor ni zadovoljivo.

JEZIKOVNA VADNICA ZA IV. RAZRED OSNOVNIH ŠOL: Izdala jo je založba Mladinska knjiga, napisala Marija Jalen s sodelovanjem Staneta Miheliča, ilustracije in premla pa so delo Lidije Osterc.

nove knjige

Ivan Prijatelj — KNJIŽEVNOST MLADOSLOVENCEV: V knjižnici Kondor je Mladinska knjiga izdala nedokončano Prijateljevo razpravo, ki jo je napisal v letih 1906/7 na prošnjo Matice srpske v Novem Sadu, in sicer v nemščini. Delo je dokaz, do kakšnih podrobnosti je poznal Prijatelj slovensko književnost in kako nevljudno in sprejemljivo je znal razložit in oceniti njeno družbeno funkcionalnost in estetsko vrednost. Zdal smo dobili prvič to delo v slovenščini. Za založbo ga je prevedla Milla Prijatelj-Golob, uredil Janez Logar, opremil pa Branko Simčič.

Miško Kranjec — VRABCI NA DVO-RISCU: Zadnji Kranjčev roman, ki smo ga dobili v opremi Marijana Pogacnika pri Levstikovem hramu Emke, je podoba povojnega časa na robu starega mesta, kjer pod isto streho rešujejo problem dveh svetov — zmagovitega in premaganega. Toda kljub dvomom, težavam in celo smrti, si tokovi življenja utirajo nove, bolj žive in globlje poti in tako bo tudi zamenjeno predmetno dvorišče nekoč samo še grenak spomin na mladost in na težke dneve.

David H. Lawrence — LJUBIMEC LADY CHATTERLEY: Ze desetletja je okrog tega znamenitega romana velika vihra in v originalu v Angliji je smel iziti šele leta 1960, čeprav ga je avtor napisal že pred desetletji. Predmet spora je bila obravnava spolnega življenja, ljubezni in strasti, zaradi česar so Lawrence očitali pornografijo, čeprav je prikazal eros in seksus z vso umetniško resnobo in razporedil snov tudi z določeno tendenco. Človek bi skoraj verjel, da je prav ta tendenca mnogo bolj motila določen krog angleške družbe in ji je opisovanje spolnega življenja služilo le kot dobrodošla preteza, da so preplevedali izid romana. Danes namreč tudi stroga kritika ugotovi le, da se je pisatelju posrečilo v izredno zreli obliki ujeti človekov čutni in nagonski svet in da je zato ta roman izredno dognana seksualna psihologija. Nič čudnega, saj jo je pisal Lawrence v zrelih letih in jo je izdal šele po tehtnem premisleku in trikatni opremlavi. Prva izdaja je izšla leta 1927 v Italiji kot zasebni tisk. Slovenski prevod Antona Mejača v opremi Borisa Tavžija je založila založba Lipa v Kopru.

Marija Mijot — SOUZE JN SMEH: Slovenska kulturno-gospodarska založba je dala pobudo za izdajo izbora pesmi tržaške ljudske pesnišnice Marije Mijot SOUZE JN SMEH. Pesmi so napisane v svetovanskih narječju, v katerem pesnika doživlja domačo pokrajino in ljudi, izpoveduje pa tudi intimo čustvovanja. V uvodu k pesniški zbirki piše Vladimir Bartol med drugim: »Pesmi Marije Mijot bi mogle imenovati labodji spev staremu Svetemu Ivanu, temu predmetu na severozahodu Trsta, ki ga danes skoraj ni več. Spodnji Sveti Ivan je toliko kot popolnoma izginil sredi visokih mestnih stavb, ki se širijo zmerom višje tudi v Zgornji Sveti Ivan, kjer se izgubljajo stare hišice sredi obelodanih vrtov z rožami, zelenjavo in sadovnjaki, a jih krog in krog zmerom bolj zagrinjajo veliki hišni bloki. Pesmi Marije Mijot so osebna pesniška izpoved, a obenem dragocen dokument naše slovenske danjave okrog Trsta.«

SILVESTROVANJE divaških tabornikov

Divjaški taborniki so sklenili, da bodo pripravili praznovanje novega leta. Svojo taborniško sobo so lepo uredili in pripravili kulturni spored, ki je obsegal nagovor, v katerem so si osvežili spomin na vse uspehe v minulemu letu, recitacije in pesmi. Ker ima odred lasten televizijski sprejemnik, so nato gledali prenos prihoda dedka Mraza, nato pa so se podali v telovadnico in ob zvokih glasbe s plošč zaplesali. Tudi starejši taborniki so priredili skupno silvestrovanje. Prostor za to veselico so dobili v kurilniški menzi in povabili medse vse članne in prijatelje tabornikov. P...

IZ POROČILA SEKRETARIATA ZA ŠOLSTVO LRS O FINANCIRANJU OSNOVNE DEJAVNOSTI V ŠOLSTVU V LETU 1962

• OSNOVNE ŠOLE so se financirale iz družbenih skladov za šolstvo tiste občine, v kateri je šola. V večini primerov so se enako financirale tudi GIMNAZIJ, EKONOMSKE IN ADMINISTRATIVNE ŠOLE, le da so pri financiranju teh šol ponekod sodelovali medobčinski družbeni skladi.

• ŠOLE S PRAKTIČNIM POUKOM IN VAJENSKE ŠOLE so se financirale različno po gospodarskih panogah.

• INDUSTRIJSKE ŠOLE so dobile od industrijskih podjetij 33 % od družbenih skladov 6 %, od šolskih delavnic 56 %, od dopolnilnih dejavnosti 3 % in od učencev in staršev 2 % svojih sredstev.

• Za izobraževanje kadrov v GRADNENIŠTVU so dali medobčinski družbeni skladi okoli 70 % in biro za gradbeništvo okoli 30 % iz sredstev enega odstotka, ki ga gradbena podjetja lahko namenijo za strokovno izobraževanje, in iz sredstev, dobljenih na osnovi pogodb z ljudskimi odbori.

• Viri dohodkov izobraževalnih ustanov za vzgojo kadra v PROMETU so bili prispevki gospodarskih organizacij (57 %), družbeni skladi (6 %), lastna dejavnost (34 %) in šolnina (3 %).

• Izobraževalne ustanove za kadre v TRGOVINI so dobile 54 % sredstev od družbenih skladov za šolstvo in 46 % od okrajnih zbarnic.

• Izobraževanje kadra v GOSTINSTVU so občinski ljudski odbori financirali s 50,5 % in okrajne zbarnice z 49,5 %.

• Pri financiranju za šole iz področja KMETIJSTVA so družbeni skladi za šolstvo prispevali 56 %, okrajne kmetijske zbarnice 44 %.

• Pri izobraževanju kadrov za OBRT so prispevali 53 % občinski družbeni skladi tiste občine, v kateri je center, ostala sredstva so se zbirala od 60 % deleža in dela proračunskega prispevka od obrtnih gospodarskih organizacij (30 %), od industrijskih podjetij, ki so šolala svoje vajence v obrtnih centrih (8 %), od okrajnih proračunov (5 %) in od rezerv iz lanskega leta (4 %).

• TEHNIŠKE in njim ustrezne strokovne šole za gospodarstvo in družbene službe (vključno učiteljske in vzgojiteljske šole) so 61 % svojih sredstev dobile od okrajnih proračunov in medobčinskih skladov, 38 % od občinskih družbenih skladov in 1 % od gospodarske zbarnice.

Prizor iz baleta BOTER PETELIN v koreografiji Stanislava in Vuke Hiti in na izvirno glasbo Ivana Ščka. Izvajali so gojenci Baletne in Glasbene šole iz Kopra

posamezni plesi pa umetnine zase.

Prav kakor glasba je bila tudi koreografija Stanislava ter Vuke Hiti otrokom jasna in razumljiva. V izpolnitvi svoje umetniške naloge sta koreografa

prirodna nadarjenost in strokovna izobrazba posameznikov, temveč vsaj toliko, če ne še več, dirigent Borut Logar, ki mu je uspelo kljub zajeti partituri naštudirati delo v najkrajšem

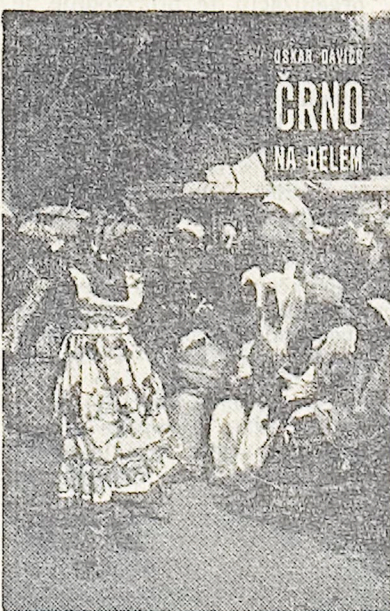
ZAČASNI OKRAJNI SVET SVOBOD IN PROSVETNIH DRUŠTEV

V komuni je osnova kulturnega življenja

Konec decembra lani sta se sestala nekdanja okrajna sveta Svobod in prosvetnih društev Nove Gorice in Kopra, da bi izvolili začasni skupni plenum in njegovo predsedstvo ter nadzorni odbor. Soglasno so izvolili 40-članski plenum in iz njega 13-člansko predsedstvo, v katerem so: Ivan Mavsar (predsednik), Rudi Hönn (podpredsednik), Igor Pelan (tajnik), Adolf Burger, Alenka Faganeli, Evgen Frelih, Stanko Janež, Andrej Jelacnik, Stefan Keber, Mirra Novak, Dario Scher, Ivan Silič in Stane Škrabar.

Predsednik začasnega predsedstva Ivan Mavsar je po izvolitvi na kratko spregovoril o doseženih uspehih na koprskem in goriskem področju. Z osamosvojitvijo občin je postala kultura v komuni še prav posebno vprašanje, ki ga mora obravnavati najširši krog občanov, ker bo le tako mogoče izpolniti bodoče naloge. Ob tem se odpira vrsta vprašanj, problematika je pestra in naloge niso lahke in ne majhne.

Še ta mesec bodo člani predsedstva organizirali v vseh občini razgovore o ljudskoprosvetni in o celotni kulturni problematiki. Na podlagi tega bodo potem lahko razpravljali o programu dela za letošnje leto in predlagali proračun.

Iz knjige ČRNO NA BELEM

— Potopis po zahodni Afriki

— Prevedel Miroslav Ravbar

— Izšlo kot redna knjiga Prešernove družbe za leto 1963

Letališče. Velikansko, popolnoma novo, sodobno. Mao, krepak, čvrst, z resnim obrazom in zadržanim posmehom, ki se mu poigrava edino okoli na pol zaprtih očih. Močni Cu En Laj na levi strani. Tistega na desni dole je nisem videl na slikah, ne poznam njegovega imena, a zdaj se mi, da je tisti sekretar komunistične kitajske partije, ki si v vsakem govoru izmisli nekaj novih dokazov, da je Jugoslavija gnala in revizionistična država. Mogoče se mi je zato zadelo, da je pogled, ki ga je upravljal čez snemavca v občinstvo, jezen, protirevzionističen pogled, da z njim išče prav mene in da je, ko me je našel, začel spraševati, ali ni med občinstvom razen mene, prekletega, mogoče še kak hudičev Jugoslovanski parkelj, kak revizionistična pošast, ki je prišla razbijati monolitno enot-

nost. Ne. Prevaril sem se. Ni iskal mene, še manj koga drugega. Naslednji trenutek je gledal vse nas tako mirno, kakor da bi bil posebej izbrana oseba, ki mu je prišla na um. Kamera, ki se je nekoliko dalj zadrževala na njegovem obrazu, se je odločila iti dalje in nam zapovestjo odkrivati po odgovornosti, funkciji in dostojanstvu skrivnostne obraze težkih, okroglih, resnih ljudi, z mislimi visoko nad vsakdanjimi malenkostmi. Vsakdo od njih, stavek zase, do grla zapet v svetlomoder stalinski suklnjič s štirimi žepi. Vsak žep pokrit.

Snemavec je dobro storil, da je od njih prešel k celotni silki letališča — malo zraka. Ijušin je v tem trenutku spretno pristal. Mao mu je prvi stopil naproti. Po stopnicah se je prihajal Sekou Touré. Stiskanje rok, smehljaji, protokoli, himna, bleščeča častna četa s čeladami sovjetskega tipa. Nato odprte limuzine in mimohod po široki cesti, obrobjeni z obema stranmi s popolnoma vrednimi, mladimi, razigranimi, discipliniranimi, neskončnimi množicami. Vsi ljudje so se smejali in ritmično mahali s kitajskimi in gvinejskimi zastavicami. Kamera se je vzdignila nad njihove glave in lovila hiše s tisto uniformirano nerodno maniro pozlačene navlake, s katere skrivnostno »starejšega brata« so nekateri arhitekti obremenili novo kitajsko in vzhodnoevropsko gradbeništvo.

Pot do rezidence je dolga, cesta prepleta, asfaltirana, široka, ravna in sončna, toda zdelo se je, da je snemavec bilo preveč do tega, da bi na priprilal o tistem, kar smo že sami vedeli, zato je s ponavljanjem sekvenec hotel potrditi vtis brezštevilno tisti ljudi, ki so prišli pozdravljat Sekou Touréja.

»Kaj praviš?« me je vprašal Dialo, toda tedaj je Baluba zautil lahen in nežen dotik ženske roke. Zdrnil se je. Dotik se je ponovil. Nič mi ni še rekel.

Rezidenca. Govori v skupščini. Obisk tovarn debke industrije. Zopet navada, da se velikost nekega številca, recimo sto, ponazori s sto enicami, druga poleg druge v isti vrsti. Morali smo iti z gosti skozi nešteto tovarne, mimo nešteto starih strojev, in nismo se smeli utruditi od vedno istih parol, diagramov, zastavic in slik Mao Ce Tunga in Sekou Touréja, ljudi na cesti in ljudi v tovarni, vseh v

Oskar Davičo: Dotik ženske roke

enah, čistih, modrih platnenih oblekah brez madeža. Verjetno so jim rekli, naj se za obisk obidejo v praznično obleko. Zato za stružnico v novi obleki bolj vzklikajo parole kakor delavci. In povsod smehljaji in smehljaji ter razigranost. Ta je vznemirjave prepuščala o tem, kar je snemavec hotel, kakor kar je storil motni, čeprav veličastni sijaj jeklenih strojev.

Zazelal je. Dialo me je očitalje pogledal. Dobro, sem pomislil, poskušam bom gledati z njegovimi zanesnimi očmi projektajkega romantika. Stroji so ostali, kakršni so bili. Vendar ne, ta stružnica ni bila več indifferenčna stružnica. Postala je prozorna. In ta prozornost je dovoljevala, da zagleda vsa tista desetletja boja proti kolonializmu, vse zrtve, ki jih je kitajsko ljudstvo dalo v krvi, znoj in čemerkolet in jih ne neha dajati, da bi se rešilo podedovane revščine.

Podoba stružnice zaradi tega ni postala vznemirjivejša, vznemirjivejša je bilo spoznanje teh resnic o njej. Resnice, ki jih nisem poznal. In za katere mi ni bilo potrebno življenje v Dialoju in njegove asociacije. Bile so tudi moje. Kitajski je zares dala zgled. Ne edinega. Ljudstvo te veličanske dežele je delavno in disciplinirano. Ni samo to ljudstvo takšno. In gotovo ni edino, ki z velikimi napori in žrtvami gradi socializem. Srečen sem, ker tudi oni to delajo. In še bolj srečen, ker tega ne delajo sami na svetu.

Baluba je zopet zautil dotik ženske roke. Zopet sem zautil, kako je ves zdrtil. Kako ne bi? Mnogi so mi govorili, da Afrikanke jemljejo te stvari športno. Mož te žene je na potovanju. In Baluba je tujec, nocoj je tu, jutri odide. Zakaj se ne bi nekoliko pozabavala? Videl sem, kako jo po strani gleda v obraz; ona je zavzeta gledala film.

Zares, vojaška parada je bila več kot veličastna. Mnogiča pehote, z njo vse vrste vojske, in motorizacija — brez števila, in še več raketen orožja, in potem reaktivci. In teh je bilo mnogo, obilica.

Po paradi so prišli posnetki s sprejema v Pekingu. Nedavno dovršeno poslopje prezidila je odkrivalo svoje razkošje občinstvu na trgu revnega,

ubogega, majhnega, neznatnega Jemborija: dragoceni stebri, stropi, inkrustirani z modro, zeleno in rožnato fajanso, pisana okna, kristalni lstenici. Vse v prevelikih dimenzijah. Morala bi se bilo zaradi tega težko ubraniti vtisu še neoplemenitenega okusa. Razjezin se nase, na svojo kritičnost. Poskušal je nam, da ne bom več estetiziral. Ne počenjam tega privilegija. Včasih moraš nastopiti tudi proti samemu sebi. Zato pomislim: Naj bo, od sedaj bom sledil samo spontanim reakcijam, cenzuriral bom vtise. Popolnoma prostovoljno. Začel naj. Pozor! To, kar so pokazali pred sednikom Gvineje in nam, zares zbujajo občudovanje. Konec koncev je naraven ta film tudi zato, da bi izvalil ta občutek. Naravno je, da so ljudje, ki ne vedo, nočejo vedeti ali niso imeli priložnosti zvedeti, v čem so razlike med administrativnim socializmom in delavskim socializmom jugoslovanskih delavskih svetov in komun, naravno je tudi, da ljudje na tem trgu mislijo, kakor je mislil Dialo prej ali kakor bi hotel, da bi mogel misliti odlej. A ne more. Vsak hip me preiskuje s pogledom. Ne zanima ga samo film. Zanima ga tudi moj izraz. Pravzaprav na mojem obrazu išče potrdilo za to, kar že sam čuti v svoji prepovednosti. Kajti dober okus je bolj spontan in splošen, kakor mislijo birokrati, ki se sklicujejo na nekako imaginarno splošnost, v imenu katere nam vsiljujejo svoj jasn in vsem razumljivi neokus.

»Kaj misliš?« me je šepetaje vprašal.

»Isto kot ti.«

»Ni ti vseč to razkošje?«

»Ali je tebi vseč?«

»Poskušam dognati, od kod njihovo nagnjenje do monstruoznosti.«

»Dognal si.«

»Misliš?«

Ne verjame še samemu sebi. Boji se sebe, svobode, krivoverstva. Zato čez nekaj časa reče, kar je z drugimi besedami še minogrede povedal: »Ljudje na tem kontinentu nimajo ne zanimanja ne časa za vaše evrazijske ideološke subtilnosti. Mi smo bolj zaostali kot vi.«

»Socializem je lahko umljiv. Teže je razumeti sebe, svoje pogoje in potrebe.«

Na to je odgovoril z dolgim govorom.

Aktualna problematika kovinske predelovalne industrije, ki se je kot naša najmlajša gospodarska panoga doslej zadovoljivo uveljavila

DELITEV IN SPECIALIZACIJA

Na koprskem področju je rasla kovinska industrija na različne načine. Najmočnejše podjetje Tomos v Kopru in Mehanotehnika v Izoli sta rasli prvenstveno z investicijskimi krediti splošnega in republiškega sklada. Podjetji Lama v Dekanih in Ladjedelnica v Piranu v glavnem iz lokalnih investicijskih skladov, medtem ko sta se podjetji Liv v Postojni in Aluminij v Komnu razvijali tako rekoč iz lastnih sil, in sicer na ta način, da sta iz obrtno kovinskih obratov s pavšalnim obračunom zrasti v kovinski podjetji. Takemu načinu rasti v glavnem tudi ustreza način in organizacija proizvodnje.

V podjetjih, ki so zgrajena prvenstveno iz splošnih investicijskih skladov, so bili že vnaprej postavljeni določeni pogoji sodobnejše serijske proizvodnje, medtem ko je v ostalih podjetjih ostal način proizvodnje v glavnem še obrtniški organiziran. Vendar pa je treba poudariti, da v zadnjem času samo tržišče (notranje in zunanje) tudi ta podjetja sili v večjo ali manjšo serijsko proizvodnjo. Sedanji položaj pa jih celo nujno potiska v ožjo specializacijo, ker jim sedanji široki proiz-

vodni asortiman ne zagotavlja zanesljivejšje rentabilnosti.

V celotni planirani vrednosti industrijske proizvodnje v letu 1962 v znesku 38 milijard 231 milijonov sodeluje kovinska industrija s 13 milijardami 643 milijoni ali s 35 %. Če pa upoštevamo še piransko »Ladjedelnico«, ki statistično sicer šteje za posebno panogo, a se njena celotna proizvodnja razvija v največji meri iz predelave kovin, potem naraste delež kovinske industrije v celotni vrednosti industrijske proizvodnje na 42 %!

Na področju je 6 oziroma 7 podjetij kovinsko-predelovalne industrije: Tomos Koper, Lama Dekani, TKG Šmarje nad Koprom, Mehanotehnika Izola, LIV Postojna, Aluminij Komen in Ladjedelnica Piran. Največji pomen ima kovinska predelovalna industrija na obalnem področju. Prvenstveno v koprski komuni, kjer predstavlja proizvodnja kovinske industrije 82 % celotne industrijske proizvodnje. V izolski komuni predstavlja kovinska industrija 28 % celotne industrijske proizvodnje, v piranski komuni 51 %, v postojnski 12 % in v sežanski komuni 15 %.

jen, konstrukcijsko in tehnološko zastareli ter silijo kooperante na zastareli sistem dela.

Standardi materialov niso urejeni niti po dimenzijah niti po kakovosti. Tako n. pr. železarne ne morejo z nizkimi stroški proizvajati sorazmerno majhnih količin in zadovoljive kakovosti, kakor to terjajo predelovalci kovin. To seveda povzroča pomanjkanje kakovostnih materialov, podjetja pa zaradi tega terjajo uvoz surovin iz tujine.

Kapacitete v kovinski industriji so na splošno zelo nevsklajane. Pri investicijski izgradnji je vsako podjetje stremelo k tistim kapacitetam, ki jih je najbolje poznalo. Tako imamo primere, ko imamo prevelike kapacitete v stiskalnicah in premajhne v avtomatih, serijskih strugalnih, rezkalnih in vrtilnih strojih. V celi vrsti podjetij imamo nezakoriščene stiskalnice, povsod pa je premalo avtomatskih strojev ter strojev za precizno površinsko obdelavo pa strojev za serijsko izdelavo. Zaradi tega tudi nesmotno izkoriščamo surovine, ko n. pr. le minimalno ali skoraj nič ne zamenjamo plastičnih mas za pločevino, pač pa skušamo v največji meri izkoristiti stiskalnice za pločevinske odtiske.

Nestabilnost in nedoslednost v konstrukcijah, ki niso vsklajene s kapacitetami, pa neupoštevanje tehnoloških pogojev in pogojev tržišča materialov. Čestokrat avtomatično presajamo tehnološke postopke licenčnih partnerjev, kar malone vedno terja tudi nabavo surovin iz tujine. Namesto tega bi bilo treba poskrbeti za pomanjkanje v kakovosti in dimenzijah materialov za izdelavo.

Slabo organizacijsko stanje v podjetjih, ki povzroča nekvadratno dobavo in finalnemu proizvajalcu ne daje jamstva za pravočasno dobavo. Tako finalni proizvajalec čisto zaradi enega samega (malenkostnega) dela ne more dokončati izdelka.

Preveliko število in prevelik vpliv obrtniškega kadra v podjetjih s serijsko proizvodnjo ovira organizacijo proizvodnje. Zaradi tega in že s tem samim preprečuje delitev dela v samem podjetju, z druge strani pa sicer pri kvalitetnejši proizvodnji povzroča neplansko izkoriščenost strojnega parka in povzroča premočan vpliv subjektivnega faktorja namrav avtomatizmu, ki je za serijsko proizvodnjo nujno potreben.

Prepočasno napredovanje avtomatizacije obstoječega strojnega parka in prilagajanje tehnologije zunanemu proizvajalcu, ki daje ton proizvodnji in višini prodajne cene na zunanem trgu.

Boljšo delitev dela pogostoma preprečuje tudi neperspektivno gledanje in iskanje takojšnje rentabilnosti.

Tomos

Podjetje, ki je prešlo na redno proizvodnjo, je zapadlo v določene težave, ki se sicer kažejo v večini podjetij, ki preidejo na redno proizvodnjo: praktičnično ter premalo perspektivno rešujejo svojo dnevno problematiko ter istočasno z rastjo podjetja ne utrjujejo odnosov v organih upravljanja, tehnološko in organizacijsko ne teko vzporedno z rastjo podobnih podjetij v tujini. Zaradi sorazmerno ugodnega položaja na tržišču ni podjetje istočasno urejalo vzporednih služb, ki so za takšno podjetje neogibne, a sektorji med seboj niso bili povezani in niso reševali problematike, ki je z rastjo podjetja vse bolj narasčala. Celotna organizacija podjetja in sistem dela nista bila že v samem začetku postavljena na osnovno čim manjših stroških proizvodnje, pač pa so bila vsa prizadevanja usmerjena na tehnično osvajanje proizvodnje, in sicer na čim večje osvajanje izdelka. Podjetje je sicer uspešno rešilo mnogo tehničnih problemov v proizvodnji in kakovosti, a je, ko je osvojilo večjo proizvodnjo, bilo seveda prisiljeno meriti svoje sile na zunanem tržišču, kjer je kriterij za kakovost mnogo ostrejši kot na domačem trgu in kjer v konkurenci nastopa problem o višini priznane vrednosti v mednarodnem merilu.

podjetje v letu 1962 tudi znašlo. Tomos je poleg osnovne proizvodnje (na osnovi malih motorjev z notranjim izgorevanjem) sklenil tudi pogodbo za proizvodnjo avtomobilov Citroën. Proizvodnja temelji na podlagi medsebojne kooperacije: Tomos se je zavezal izdelovati bodisi sam ali v kooperaciji z drugimi jugoslovanskimi podjetji velike serije posameznih delov avtomobila. Francosko podjetje pa bo za protivrednost dobavljalo avtomobilske dele, ki jih bo Tomos uporabljal pri končnem izdelku avtomobila. Obveznosti Tomosa so bile spričo realnih domačih možnosti mnogo preambiciozne in jih zaradi tega ni bilo mogoče izpolniti. S tem je nastal izpad v proizvodnji avtomobilov in se povečal primanjkljaj do izpolnitve proizvodnega plana. Takšen položaj je povzročil, da se je podjetje, ki se je sicer gibalo na mejli rentabilnosti, znašlo v težkem položaju glede kritja osebnih dohodkov in vračila anuitet. Sicer pa že ves čas od rednega poslovanja vrača anuitete iz amortizacije ter si je tako zmanjševalo možnosti za modernizacijo strojnega parka.

Kljub težavam, s katerimi se bo moralo podjetje boriti, pa je mogoče podjetje v naslednjih letih s smiselnim ukrepanjem postaviti na trdne noge. Med drugim pa je potrebno zlasti naslednje:

Podjetje se ne sme zapirati vase ter planirati proizvodnjo na možnost proizvodnje delov, ki jih zmore obdelati obrat mehaniske obdelovalnice (ta je namreč ozko grlo podjetja), pač pa se mora usmeriti na možnosti proizvodnje širokega grla. Razliko delov je treba nabavljati pri kooperantih, in sicer v čim večjih serijah in čim manj izvedbah istega dela. To je gotovo najtežja naloga v takšnem stanju kooperacije, kot trenutno pri nas obstaja. Zaradi tega mora biti sistem obdelave trajen in pristop in pogoji pri vsakem kooperantu drugačni.

Sistematično stremeni k znižanju nabavne cene osnovnih materialov.

Utrditi notranjo organizacijo tako, da bodo kompetence jasno določene. To pa tudi organizacijsko izvesti ter doseči enotnost akcije vseh sektorjev.

Urediti standardizacijo materiala in se po tej standardizaciji kar najdosledneje tudi ravnati od konstrukcije preko nabave do proizvodnje.

Mehanotehnika

Podjetje je raslo nekako skladno s položajem na domačem trgu in s sorazmerno dobro mehanizacijo lahko konkurenčno uspevalo na domačem trgu. Precejšen asortiman proizvodnje dopušča možnost trenutnih neuspehov pri posameznih izdelkih, toda ostali izdelki zmorejo kriti komercialne neuspehe drugih. Notranje je podjetje sorazmerno konsolidiralo v skladu s svojo rastjo. V podjetju pravilno stremijo k uvajanju čistejših serijske proizvodnje igrač. V organizaciji te proizvodnje je sorazmerno še največ notranje rezerve, ki jo bo treba izkoristiti, da bo mogla proizvodnja uspešno na mednarodni trg. Tudi bo treba povečati kooperacijo z drugimi podjetji, predvsem s kovinsko stroko ter na ta način preiti na večjo serijsko proizvodnjo, ki bo po asortimanu in ceni konkurenčna na zunanem tržišču. Perspektiva za povečanje proizvodnje je na domačem trgu predvsem v proizvodnji vijakov, medtem ko je povečanje proizvodnje igrač pogojeno s prodorom na zunanje tržišče. Težje pogoje bo imelo podjetje z osvajanjem trga, ki je v okviru EGS (Evropske gospodarske skupnosti), zato bo treba vsaj v začetku iskati možnosti tudi izven tega področja. Najresnejši konkurent je vsekakor Japonska, ki je z nizkimi cenami pridrla na vsa važnejša tržišča. Podjetje bo vsekakor moralo z večjo delitvijo dela in večjo proizvodnjo znižati lastno ceno.

Ladjedelnica

Podjetje se je razvilo iz dveh majhnih ladjedelnic za popravilo in izdelavo ribiških bark in ladij. Do svojega sedanjega razvoja je uspelo priti zaradi preusmeritve na izdelavo ladijskih lesene konstrukcije. Ta preusmeritev se je pokazala kot edina možna, je pa hkrati odprla niz problemov. Ena izmed največjih ovir za razvoj je vsekakor mikrolokacija (na tesnem prostoru). Proizvodnja večjih ladijskih objektov zahteva sorazmerno veliko prostora, ki ga na sedanja ladjedelnica nima. Razen tega je lokacija neugodna tudi zastran tega, ker je v neposredni bližini močnega turističnega

Na okrajnem seminarju o aktualnih gospodarskih in ekonomsko-političnih vprašanjih, ki ga je lani 12. in 13. novembra v Kopru organiziral okrajni odbor SZDL, je bil poseben koreferat posvečen tudi kovinski industriji. Koreferent tovariš Ivo Baškovič je v obširnem koreferatu obravnaval celotno problematiko kovinske industrije, ki je na področju bivšega koprškega okraja izredno važna industrijska panoga. Na tem področju je tako rekoč najmlajša panoga, ki je v nekaj letih ob splošnih, republiških in lokalnih naložbah naglo zrastle v panogo, ki v celotni industrijski proizvodnji že sodeluje z okrog 40 %. V tej panogi se izraža splošna problematika, kakršna velja za kovinsko industrijo v Jugoslaviji in Sloveniji. Razen tega pa se v mladi panogi tega področja izraža še specifična problematika, ki je postala precej težka zlasti v zadnjih dveh letih. Iz koreferata in razprave povzemamo o tej problematiki nekaj najvažnejših ugotovitev in tudi pobud za nadaljnji razvoj kovinske industrije.

Znižati odstotek izmečka na normalno stopnjo za vse posamezne vrste izdelkov.

Tehnološke postopke tako urediti, da bodo nudili možnost za največjo izrabo materiala in strojev.

Poleg povečanja kapacitet s pomočjo tehnologije in boljše planiranja je potrebno poskušati doseči čim popolnejšo linijo v posameznih vrstah strojev.

Čimprej dati na trg novo konstrukcijo, ki bo razen nove oblike tudi manj zahtevna v tehnologiji in kvaliteti ter količini materiala in seveda tudi cenejša.

V notranjih odnosih doseči popolno enotnost pogledov vseh organizacij, ki tudi v problemih praktičnih izvedb ne smejo imeti deljenih mnenj, ampak se morajo aktivno boriti za izvajanje sprejetih sklepov.

Nadaljevati uvajanje avtomatizacije na vseh področjih, kjer se le-ta izkaže rentabilna. Ta uvajanja naj bodo po možnosti plačana v čimvečji meri iz skladov amortizacije, ki se sedaj uporabljajo za plačilo anuitet, le v nujnih primerih pa tudi iz investicijskih kreditov.

Sistematično vzgajati svoj lastni kader in dajati sposobnim članom kolektiva možnost razvoja.

Vseh teh ukrepov ni mogoče sprovesti hitro in aktivistično, ampak z večletnim sistematičnim delom, primerno danim okoliščinam tržišča in možnosti ter sposobnosti kooperacijskih podjetij.

Aluminij

Podjetje se je razvilo iz obrtne delavnice s pavšalnim obračunom in še danes predstavlja dejansko obrtno ključavničarsko podjetje in livarno z obrtnim načinom dela. Kapacitete bi bile v drugih lokacijskih pogojih lahko vedno polno izkoriščene, toda prav lokacija otežkoča podjetju še nadalje takšen sistem dela. Podjetje je aktivno zaradi aktivnosti kadra in zaradi tega, ker je sposobno izdelovati razno moderno gradbeno opremo, kakršno čedalje bolj uporabljajo v tujini. Tudi v kakovosti je podjetje doseglo vidne uspehe. Toda kljub tem uspehom je pričakovati hudo konkurenco serijskih proizvajalcev. Dobre uspehe je Aluminij dosegel s serijsko proizvodnjo gostinskih naprav, česar nikakor ni podcenjevali v nadaljnjem razvoju. Serijska proizvodnja gostinskih naprav bo našla odjemalce doma, a tudi v tujini, zlasti na tržiščih vzhodnih držav.

Težave pa bo treba pričakovati v proizvodnji elementov iz aluminijastih profilov, in sicer že zaradi tega, ker se osnovni proizvajalec profilov v Slovenski Bistrici usmerja na lastno serijsko proizvodnjo. V tem primeru nastaja vprašanje, ali bo mogel Aluminij še dobiti dovolj profilnega osnovnega materiala. A tudi če bi ga dobil, bo drag. Poleg pa je vprašanje, ali bi s ceno še mogel konkurirati serijskim proizvajalcem. Individualna obrtniška proizvodnja bo verjetno sicer še kje potrebna že zaradi počasnega preusmerjanja arhitektov in gradbenikov na serijske izdelke. Toda tudi tu je treba pričakovati težke konkurenčne pogoje.

V najkrajšem času bo treba najti izdelek za serijsko proizvodnjo ter se lotiti izdelave, bodisi samostojno, bodisi v kooperaciji.

Položaj livarne pa je takšen, da se mora vezati na kooperacijo s kakim večjim industrijskim podjetjem s tem, da se bo borila za dobro kakovost in ugodne cene.

Elmet

V zvezi s kovinsko industrijo je treba omeniti še obrtno podjetje kovinske stroke »Elmet« v Kopru. Podjetje se je lepo uveljavilo s proizvodnjo livarskih utenzilij. Praktično je to edino podjetje, ki proizvaja te izdelke v večji meri. Povečevanje te proizvodnje je osnova za nadaljnji razvoj. Samo podjetje se sicer skuša uveljaviti tudi še z drugo kovinsko dejavnostjo, vendar pa razvoj v smeri klasične splošne kovinske dejavnosti ne daje posebne perspektive. Razen tega pa je podjetje že prešlo mejo obrtne delavnice in se bo moralo za nadaljnji razvoj kadrovske okrepiti, notranje konsolidirati ter proizvodnjo modernizirati, za kar pa bo potrebno izboljšati proizvodne pogoje.

LIV

Podjetje se je razvilo iz obrtne delavnice tako, da je kot pavšalist vlagalo ustvarjena sredstva za lastno graditve. Na ta način se je podjetje toliko že razvilo, da je sposobno preiti tudi na serijsko proizvodnjo nekaterih izdelkov. V začetku leta 1962 je podjetje še priključilo bivše podjetje Velurplastiko iz Hruševja. V lanskem drugem polletju je LIV prebrodil težave (nastale zaradi priključitve Velurplastike) ter uspešno povezal obe dejavnosti, kovinsko in kemično. Podjetje zdaj proizvaja razne izdelke, predvsem naprave za notranji transport, učila, gradbeno okovje iz plastičnih mas itd. Podjetje se je že toliko razvilo, da nujno išče specializacijo za posamezne izdelke. Nujno je, da se odloči za nekaj serijskih izdelkov ter z njimi prodre tudi na zunanji trg.

Lama

Podjetje je sicer novimi prostori, a zastarelo mehanizacijo kapacitet, ki jih je v Jugoslaviji na splošno dovolj, če ne celo preveč. Takšne kapacitete je možno izkoristiti le kot kooperant za nekaj večjih podjetij, vendar pa je v tem oziru lokacija ponesrečena, ker je treba vse surovine ter izdelke prepeljavati na sorazmerno daljše relacije. Osnovna proizvodnja ključavnic, za kar so te kapacitete služile v dosedanjih pogo-

Ovire v razvoju delitve dela in specializacije

Kovinska industrija je panoga, v kateri je delitev dela izvedena v največji meri. A tudi panoga, ki ima največje možnosti za še nadaljnjo delitev dela. Ovire splošnega značaja, ki zavirajo naprejšo delitev dela, je mogoče deliti v dve skupini, v pojave, ki so splošno gospodarskega značaja, in pojave, ki so še posebno značilni za kovinsko industrijo.

I.

V prvi skupini je treba navesti predvsem naslednje:

Previsoka profinita stopnja, s katero delajo podjetja. Celotni sistem pri proizvodnji polizdelkov je usmerjen tako, da žele podjetja že na polizdelku doseči visoko akumulacijo sredstev za splošne potrebe podjetja in za kritje obveznosti.

Zakonski predpisi akumulacije sredstev za kritje družbenih potreb sami ovirajo uspešnejši razvoj delitve dela, ker so namreč zakonska določila primerna za sistem dokončne proizvodnje, torej od surovine do finalizacije. Tu je treba predvsem navesti medfazni davek na promet ter davek na promet finalnih izdelkov. Vsaka teh dajatev obremenjuje polizdelek, preden pride do finalista. Če to obremenitev ocenimo na 5 % (kar ni previsoko) in k temu dodamo še 1 % davka na promet na končni izdelek, znaša 6 % obremenitev na vrednost kupljenega polizdelka, ki ga podjetje kupuje v velikih količinah. Vzemimo za primer Tomos, ki ima v svoji kalkulaciji okoli 65 do 70 % stroškov na materialu. Pri nabavi polizdelkov v znesku 3 milijarde znaša obremenitev samo na davku na promet 180 milijonov, kar predstavlja 18 do 20 % plačilnega sklada podjetja.

A tudi obračunavanje amortizacije je vezano na časovno in ne na dejansko trošenje osnovnih sredstev, kar onemogoča realno kalkulacijo.

Prva dva elementa bistveno vplivata na višjo ceno polizdelka ter postane tako kooperant za proizvajalca končnega izdelka nerentabilen.

Neurejeno tržišče osnovnih surovin povzroča, da podjetja ne morejo postaviti solidnih planskih cen, ki bi veljale za daljše obdobje. To pa povzroča, da se podjetja zaradi sigurnosti zalagajo s surovinami za daljše razdobje, kot bi to bilo potrebno.

Menjava predpisov o delitvi dohodka, različenost v obremenjevanju po posameznih panogah, pa ostali predpisi in elementi povzročajo preveliko nihanje cen, da bi mogla podjetja napraviti vrsto kalkulacij. To velja tudi za predpise o carini in zapletenosti carinskega poslovanja.

Vsi ti elementi ustvarjajo posebno tendenco, ko se podjetja

ustrezno velika odgovornost

terjajo nujno rešitev

Iz prelite krvi je zraslo novo življenje

- ## OBVESTILO

barba Vane pravi..

Na nujni telefonski klic trans-
fuzijske postaje v Izoli dajalcem
krvi skupine A sta se takoj od-
zvala Stane Besednjak in Gvido
Vatovec, ki delata v Luki Koper,
obrat Hladilnica Dekani. Njun od-
ziv je hvalje vreden že zaradi tega,
ker sta dala svojo kri že v me-
secu septembru. Kmalu potem, ko
sta oddala kri, sta se tovaršila vr-
nila na svoje delovno mesto na-
smejana in ponosna, ker sta s
svojo nesebičnostjo pomagala re-
ševati življenje nekemu človeku.

Amalija Straka

JUBILEJ PARTIZANSKE MAMICE

Marija Križka ima 75 let

Marija Križka minulo nedeljo v svojem novem domu v Piranu

Kaj? — poročajo tisti, ki poznajo Marijo Križko — 75 let da ima? Nemogoče! Pa je le res — 24. decembra lani jih je zavrnila. Med kratkim obiskom na njenem novem domu v Piranu v Grajski ulici 16 pa je morala to ponovno potrditi, ker človek skoraj ne more in ne more verjeti, da je sicer nagubana, vendar pa kot poper živa in šegava odrezava Marija, polna življenjske sile in vedno hudo-mušno nasmehljiva pa pripravljena na šalo, dosegla že tako lep življenjski jubilej. Se posebej tega ne morejo verjeti tisti, ki Marijo tudi danes poznajo, ki vedo za vse njeno udejstvovanje in sodelovanje v raznih filmih, snemanjih v Piranu in okolici.

Sama Marija pravi, da jo je njen humor in optimistični značaj reševal

tudi v najtežjih časih. In bili so tudi res hudi vmes!

Rojena je bila leta 1887 v družini Radež v Novem mestu, kjer je tudi preživela mladost in se poročila s českim brivcem Križko, rodila sina Jaroslava, postala vdova in se nato s sinom nekaj pred zadnjo vojno preselila v Ljubljano, kjer je na danasnji Titovi cesti nasprotni artiljerijskih vojašnic imela modni salon. Vojna in italijanska fašistična okupacija je v hjej ubrala na patriotičnih strunah močne akorde upornega kljubovanja sovražniku. Njena delavnica in prostor za njo in še njena garsonjera v hiši so postali zatočišče močno eksploatiranih kadrov revolucionarnega boja za osvoboditev, med drugimi Zdenke Kidričeve-Marjete, Iva in Mire Svetine. Ker je bila hiša zaradi neposredne bližine italijanskih vojašnic razmeroma varno zatočišče, je Marija vso vojno skrivala v svojih prostorih število aktivistov ter vojaške funkcije in NOB, zlasti pripadnike varnostno-obveščevalne službe.

Sin Jaroslav je komaj šestnajstleten odšel že kmalu v začetku leta 1942 v partizane in v bojih neke poletja tudi padel. Nesrečna Marija je sprva do bila živčni zlom, ko so ji prinesli kruto novico, nato pa je prisegla še hujše maščevanje fašističnim osvajačcem. Do konca vojne je aktivno sodelovala v Osvobodilni fronti, ne da bi kdajkoli vprašala za ime tistih steslih bork in borcev, ki jim je dajala varno zavetje in v njihovi delit tesnobi nenehne nevarnosti in slednji kos črnega kruha.

Tudi v svobodi pa je ostala še vedno skromna Marija, pripravljena vedno pomagati vsakomur in vsem, le sama sebi ni znala. Zdaj je že pet let v Piranu in se preživlja s skromno invalidnino, sem in tja pa »vskoči« pri kakšnem filmu ali najde drug podoban postranski zaslužek. Vedno pa je vesela in dobre volje in se prav rada vidi stare partizanske borce in prijatelje iz hudih časov osvobodilnega boja.

Se mnogo let sreče in zdravja in vsega dobrega ji želijo znanci in prijatelji od vseposred, kjer jo poznajo: srečno, Marija Križka!

Upravni odbor Sklada za stanovanjsko izgradnjo občine Piran razpisuje na podlagi 91. člena pravil Sklada

RAZPIS

II. NATEČAJ
za dovoljevanje posojil za popravila in novogradnjo

Natečaj se lahko udeležijo gospodarske in družbene organizacije, hišni sveti in osebe v delovnem razmerju, osebni in družinski upokojeniki, delovni invalidi, ki uživajo pravice po predpisih o vojni in mirovni invalidnosti in po predpisih o udeleženi NOB, vsi pod pogojem, da je dana določena obveznost do stanarine na dan vlozene prošnje v celoti poravnana. Posojila se bodo odobravalna največ do 500.000 din za novogradnjo ali za velika popravila.

Prošnje morajo biti vložene najkasneje v roku 1 meseca po objavi natečaja na Skladu za stanovanjsko izgradnjo občine Piran, sedež Portorož.

Prošnja mora biti vložena na obrazcu KBA-1, ki ga prosilec dobi na Skladu ali v Komunali banki Piran. Prošnji je treba priložiti:

- a) če je prosilec gospodarska organizacija ali ustanova:
1. potrdilo o kreditni sposobnosti, ki ga izda banka, pri kateri ima gospodarska organizacija svoj ziro račun.
2. vinkulacijo zavarovalne police v korist Sklada, izda jo Zavarovalnica Piran.
3. sklep delavskega sveta ali upravnega odbora o zadolžitvi.
4. predračun, ki ga sestavi strokovna oseba, in ne sme presegati 500 tisoč dinarjev.
5. popis registracije podjetja.
6. zemljiškoknjižni izpisek za zgradbo, za katero se prosi posojilo.
7. potrdilo banke, da je plačana vse anuitete po posojilih in plačana stanarina za hišo, za katero se prosi posojilo.

b) Če je prosilec hišni svet:

1. potrdilo o kreditni sposobnosti, ki ga izda Sklad za stanovanjsko izgradnjo občine Piran v Portorožu.
2. vinkulacijo zavarovalne police, s katero je zavarovana stanovanjska hiša.
3. izjavo hišnega sveta, da se strinja s pogoji natečaja ter da bodo anuitete redno odplačane.
4. izjavo hišnega sveta, da se strinja z zvišanjem stanarine, kolikor se ugotovi, da dosega višina stanarine ne zadošča za odplačilo anuitete.
5. predračun, ki ga sestavi strokovna oseba in ne sme presegati 500 tisoč dinarjev.
6. zemljiškoknjižni izpisek za zgradbo, za katero se prosi posojilo.
7. potrdilo banke, da je plačana stanarina in poravnane vse anuitete.

c) Ostali prosilci:

1. administrativno prepoved na prejemnik, potrjena od delodajalca.
2. vinkulacijo zavarovalne police, s katero je zavarovana stanovanjska hiša.
3. izjavo, da lahko Sklad izvrši zastavne pravice na hišo ali stanovanje, kakor tudi na drugih nepremičninah, ki so last posojiljemalca vseh dotej, dokler ni posojilo v celoti odplačano.
4. predračun, ki ga sestavi strokovna oseba in ne sme presegati 500 tisoč dinarjev.
5. zemljiškoknjižni izpisek za zgradbo, za katero se prosi posojilo.
6. dokaz, da je tretja gradbena faza končana, kolikor se prosi po tem natečaju, se bodo odobravalna s obrestno mero.
- a) gospodarskih organizacij 5 %
- b) hišnim svetom in individualcem 3 %
- c) družbenim organizacijam 4 %
- d) članom ZB 2 % in 30 let.
7. najdaljša odplačilna doba je 30 let. Prosilec mora krišiti odplačilno dobo in višjo obrestno mero, imajo prednost.

Sredstva za odobravanje posojil za popravila je 20.000.000 dinarjev, za novogradnjo 10.000.000 dinarjev. O izidu natečaja bo upravni odbor Sklada obvestil vse prosilce pisмено.

UPRAVNI ODBOR
Sklada za stanovanjsko izgradnjo občine Piran, sedež Portorož

RAZPIS

Po 10., 43., 44. in 46. členu zakona o fincetranju gradnje stanovanj (Ur. l. FRJ št. 47/59) in 46. členu pravil Skladovskega sklada občine Postojna

razpisuje

Stanovanjski sklad občine Postojna po sklepu 8. redne seje upravnega odbora Sklada z dne 22. decembra 1962

I. NATEČAJ

za prodajo stanovanj in trgovskih lokalov v »Trgovsko-stanovanjski stavbi« na Titovem trgu v Postojni. Po tem natečaju daje Sklad posojila v višini 65.000.000 dinarjev za nakup naslednjih prostorov:

- 10 trosobnih stanovanj po aproksimativnem znesku 5.500.000 dinarjev;
 - 10 dvosobnih stanovanj po aproksimativnem znesku 3.500.000 dinarjev;
 - Delikatesa po aproksimativnem znesku 33.000.000 dinarjev;
 - Trgovski lokal po aproksimativnem znesku 15.000.000 dinarjev.
- Končna vrednost stanovanj in poslovnih prostorov bo določena ob kolavdaciji objekta.
- Opis: TROSOBNO STANOVANJE: površina 91,50 m², spalnica I 13,26 m², spalnica II 10,14 m², v vgrajenima amarama, dnevna soba 16,49 m², bivalna kuhinja 16,06 m², s kombiniranim štedilnikom, boilerjem in delovno mizico, kopalnica z boilerjem in WC, hodnik z vgrajeno omaro.
- DVOSOBNO STANOVANJE: površina 55,50 m², spalnica 11,76 m² z vgrajeno omaro, dnevna soba z jedilnim kotom 14,28 m², kuhinja s kombiniranim štedilnikom, boilerjem in delovno mizo 5,40 m², kopalnica s skupaj 3,94 m² z boilerjem, hodnik, Skupaj: Vsa stanovanja so ogrevana s centralno kurjavo. V vsaki ima v kleti posebno shrambo, skupno prostore pralnice in sušilnice.
- DELIKATESA: Skupna površina priložni 229 m², medetaža 201 m², klet 285 m². Opremljena je z garderobami, sanitariji, hladilnimi napravami, malo kuhinjo za pripravo toplih obrokov. Povezava med kuhinjo in kletjo je s tovarnim dvigalom.
- TRGOVSKI LOKAL: Skupna površina priložni 109 m², medetaža 93 m², klet 33 m². Opremljen je z garderobo in sanitariji ter ločeno pisarno.

Posojila se bodo odobravalna pravnim osebam pod naslednjimi pogoji:

- a) najdaljši rok vračila je 10 let;
- b) najvišja obrestna mera je 2 %;
- c) najnižja lastna udeležba za stanovanje je 50 %, plačljiva takoj, oziroma najkasneje 30. marca 1963;
- d) najnižja lastna udeležba za prodore delikatese in trgovine je 60 %, plačljiva takoj oziroma najkasneje 30. marca 1963.

1. Stanovanja in lokalni bodo vseljivi v tromesečju leta 1963.

2. Zidani rok za vlaganje prošnje je 26. januar 1963.

3. Prošnje morajo prosilci vložiti v zapečateni kuverti, opremljeni z vidno oznako »I. natečaj za posojilo«, pri Stanovanjskem skladu občine Postojna, Postojna — Ljubljanska c. 9.

4. Izid natečaja bo vsak udeleženec obveščen pisмено odločbo najkasneje do 15. februarja 1963.

ROJSTVA

V koprski porodnišnici so rodile:

Danica Debernardi iz Nove vasi — deklco, Glana Bruna Babič iz Boninova — deklco, Danika Komol iz Novogorja — deklco, Sonja Penko iz Koprca — deklco, Diana Goja iz Padne — deklco, Lidija Rakar iz Strpe — deklco, Lidija Bonin iz Kopolovine — deklco, Ivana Frank iz Lomcane — deklco, Anica Nedizavec iz Ankara — deklco, Marija Bonaca iz Mateljevič — deklco, Marija Gladovič iz Sežane — deklco, Zmagoslavca Peric iz Pirana — deklco, Antonia Valentič iz Kovčev — deklco, Andreina Starc iz Koprca — deklco, Marija Krbavčič iz Fontane — deklco, Katarina Fresl iz Koprca — deklco, Amelija Turina iz Brtonig — deklco, Oadina Glavina iz Skofije — deklco, Ana Marija Kleva iz Malje — deklco, Jelena Kocjan iz Izole — deklco, Gema Fjčur iz Izole — deklco, Nataška Picotini iz Izole — deklco, Renata Bržan iz Boršta — deklco.

V postojnski porodnišnici so rodile:

Marija Terčič iz Ustje — deklco, Alojzija Cernigoi iz Ajdovščine — deklco, Marija Gornik iz Grabovega — deklco, Antonia Milovanović iz Hrenovci — deklco, Lucija Bratina iz Predmeje — deklco, Antonia Sivec iz Koroš — deklco, Ana Rudolf iz Nanosa — deklco, Ivanka Maljavica iz Novokračin — deklco, Marija Gec iz Brestovce — deklco, Palmira Komel iz Nove Gorice — deklco, Ivanka Rutar iz Cadrja — deklco, Marija Kodrič iz Brij — deklco, Mihaela Markovič iz Cerknice — deklco, Marija Cermelj iz Budanj — deklco, Jožefa Vodopivec iz Zalosč — deklco, Ana Kobal iz Postojne — deklco, Ema Ušaj iz Oseka — deklco, Olga Koritnik iz Otoč — deklco, Marija Krapež iz Otlice — deklco, Marija Ivanek Kralj iz Dornberka — deklco, Cirila Velikonja iz Vipavskega križa (Cesta) — deklco, Marija Zivec iz Skopega — deklco, Marta Stopar iz Doljena — deklco, Cecilija Škerlj iz Skofelj — deklco, Angela Pipan iz Koble glave — deklco, Jožefa Čehovin iz Potoč — deklco, Antonia Martinčič iz Dolnega jezera — deklco, Frančiška Vuga iz Dobrovoja — deklco, Ana Košuta iz Volje drage — deklco, Frančiška Stegel iz Orehka — deklco, Ida Susič iz Stare gore — deklco, Ana Kolen iz Ajdovščine — deklco, Terezija Krasevec iz Solc — deklco, Ivanka Gregorič iz Ajdovščine — deklco, Pavla Velikonja iz Vipavskega križa (Cesta) — deklco, Julija Petrovič iz Cerknice — deklco, Kletija Gabrijel iz Podgorja — deklco, Pavla Kobal iz Koprve — deklco, Gabrijela Pregar iz Kamnika — deklco, Berta Praček iz Budanj — deklco, Stefanija Podlesnik iz Ilirske Bistrice — deklco, Florija Kodelja iz Loza — deklco, Marta Mržek iz Hruševce — deklco, Jožefa Česen iz Gradišča — deklco, Cvetka Colja iz Gornjega Celca.

26. december

Sežana ob 10. Italijanski državljan Paolo Petelin iz Mavhni pri Trstu je vozil z osebnim avtomobilom iz Sežane proti Fernetičem. Ko je med vožnje iskal po žepih prepust, je zavozil ceste, zank v smeri in bližnje drevo. Utrpel je lažje telesne poškodbe, na vozilu pa je pri tem nastalo za približno 300.000 din škode.

29. december

Blok Fernetič ob 6.20. Voznik tovarnjaka s priklopo Helmut Garber iz Avstrije je vozil v Italijo tovor pa-pirja. Čeravno je vozil počasno in previdno, je na poledeneli cesti vozilo zaneslo s ceste, kjer se je prevrnilo. Gmotna škoda: okoli 100 tisoč dinarjev.

Kašče. Okrog šestih zjutraj so pri Kašči trčili trije avtobusi in en to-vornjak. Proti Koprju je vozil Slav-nikov avtobus. Zaradi poledenel-ce ste je zaneslo v stran, kjer je ob-tičal. V tistem hipu je privozil s Ko-zine tovarnjak. Ko je voznik opazil nesrečo avtobusa, je začel zavirati in Kozine je tudi njezno zaneslo s ceste. Za njim sta privozila še dva avto-busa. Zaradi zaviranja ju je zaneslo s ceste in sta se zaletela v že stoj-eči vozili. Na srečo ni bilo telesnih poškodb, gmotno škodo na vseh vozilih pa so ocenili na približno milijon dinarjev.

Državni blok Lipca ob 10.30. Voz-nica osebnega avtomobila Daniela Hočvar iz Trsta je zaradi poledenel-ce ceste trčila v obcestni kamen. Dobi-la je težje telesne poškodbe. Odpeljali so jo v tržaško bolnišnico. Na vozilu je bilo za okoli 100 tisoč dinarjev gmotne škode.

Državni blok pri Rižani ob 13.45. Voznik osebnega avtomobila Josip Cib-bej s Kozine je hotel prehiteti to-vornjak, ker pa tovarnjaka ni mogel prehiteti, je zavril. Na spolzki cesti ga je zasulok. Treščil je v tovarnjak. Nastala je gmotna škoda, ki so jo ocenili na približno 150.000 dinarjev.

Mač Otok ob 15.30. Voznik osebnega avtomobila Dominik Pintar iz Zlo-bičja pri Ribnici je hotel prehiteti to-vornjak. Zaradi poledenel-ce ceste in neprimerne hitrosti ga je zaneslo s ceste v drevo. Sopotnica je dobila pri tem pretres možganov. Na vozilu je nastalo za okoli 1 milijon dinarjev gmotne škode.

LETO 1963

1. januar

Koper ob 3.07. S parkirnega pro-stora pred hotelom Triglav je padel skupaj z avtomobilom v morje Giu-liano Colautti iz Trebri pri Trstu. Av-to je padel v 4 metre globoko vodo. Voznik se je v avtomobilu zadušil.

2. januar

Divča ob 5.15. Iz neznanih vzrokov je prišlo do prometne nesreče, ki jo je povzročil Franc Gržetič iz Pod-gorja. Voznik in njegov sopotnik Da-nilo Pečar iz Koprca sta dobila lažje telesne poškodbe.

3. januar

Dekani ob 13. Zaradi neprimerne hitrosti in spolzke ceste se je z osebnim avtomobilom prevrnil v 30 me-trov globok prepad Ivan Ivančič iz Zusterne pri Koprju. Gmotna škoda na avtomobilu je znašala okoli 100 ti-soč dinarjev.

6. januar

Seča pri Sečoveljah ob 20. Voznik osebnega avtomobila Giovanni Tava-gnacno iz Udin je trčil v obcestno drevo. To nesrečo je priložil zaradi te-ka, ker je nenadoma spustila zračnica na zadnjem kolesu. Voznik je bil tu-di vinjen. Na vozilu je nastalo za pri-bližno 30 tisoč dinarjev škode.

7. januar

Bille pri Gorici ob 0.45. Motorista Franca Kolbaja je zaradi neprimerne hitrosti zaneslo v zid. Pri tem se je te-že telesno poškodoval in so ga mo-rali odpeljati v šempetrsko bolniš-nico. Gmotna škoda je minimalna.

RAZPIS

Obrtna delavnica »Elektro-radio« v Piranu razpisuje prosto delovno mesto

RADIO TV-MEHANIKA

Plača po dogovoru na osnovi pravi-lnika o delitvi dohodka. Nastop službe takoj.

Mala kronika iz naših komun

dečka, Danica Flego iz Sv. Ivana — deklco, Marija Vodopija iz Koprca — deklco, Ana Grandi iz Krš — deklco, Brigita Replko iz Fontane — deklco, Marija Replko iz Slivja — deklco, Zora Rabak iz Livad — deklco, Nela Golajka iz Kozare — deklco, Lidija Bonin iz Kopolovine — deklco, Ivana Frank iz Lomcane — deklco, Anica Nedizavec iz Ankara — deklco, Marija Bonaca iz Mateljevič — deklco, Marija Gladovič iz Sežane — deklco, Zmagoslavca Peric iz Pirana — deklco, Antonia Valentič iz Kovčev — deklco, Andreina Starc iz Koprca — deklco, Marija Krbavčič iz Fontane — deklco, Katarina Fresl iz Koprca — deklco, Amelija Turina iz Brtonig — deklco, Oadina Glavina iz Skofije — deklco, Ana Marija Kleva iz Malje — deklco, Jelena Kocjan iz Izole — deklco, Gema Fjčur iz Izole — deklco, Nataška Picotini iz Izole — deklco, Renata Bržan iz Boršta — deklco.

V postojnski porodnišnici so rodile:

Marija Terčič iz Ustje — deklco, Alojzija Cernigoi iz Ajdovščine — deklco, Marija Gornik iz Grabovega — deklco, Antonia Milovanović iz Hrenovci — deklco, Lucija Bratina iz Predmeje — deklco, Antonia Sivec iz Koroš — deklco, Ana Rudolf iz Nanosa — deklco, Ivanka Maljavica iz Novokračin — deklco, Marija Gec iz Brestovce — deklco, Palmira Komel iz Nove Gorice — deklco, Ivanka Rutar iz Cadrja — deklco, Marija Kodrič iz Brij — deklco, Mihaela Markovič iz Cerknice — deklco, Marija Cermelj iz Budanj — deklco, Jožefa Vodopivec iz Zalosč — deklco, Ana Kobal iz Postojne — deklco, Ema Ušaj iz Oseka — deklco, Olga Koritnik iz Otoč — deklco, Marija Krapež iz Otlice — deklco, Marija Ivanek Kralj iz Dornberka — deklco, Cirila Velikonja iz Vipavskega križa (Cesta) — deklco, Marija Zivec iz Skopega — deklco, Marta Stopar iz Doljena — deklco, Cecilija Škerlj iz Skofelj — deklco, Angela Pipan iz Koble glave — deklco, Jožefa Čehovin iz Potoč — deklco, Antonia Martinčič iz Dolnega jezera — deklco, Frančiška Vuga iz Dobrovoja — deklco, Ana Košuta iz Volje drage — deklco, Frančiška Stegel iz Orehka — deklco, Ida Susič iz Stare gore — deklco, Ana Kolen iz Ajdovščine — deklco, Terezija Krasevec iz Solc — deklco, Ivanka Gregorič iz Ajdovščine — deklco, Pavla Velikonja iz Vipavskega križa (Cesta) — deklco, Julija Petrovič iz Cerknice — deklco, Kletija Gabrijel iz Podgorja — deklco, Pavla Kobal iz Koprve — deklco, Gabrijela Pregar iz Kamnika — deklco, Berta Praček iz Budanj — deklco, Stefanija Podlesnik iz Ilirske Bistrice — deklco, Florija Kodelja iz Loza — deklco, Marta Mržek iz Hruševce — deklco, Jožefa Česen iz Gradišča — deklco, Cvetka Colja iz Gornjega Celca.

26. december

Sežana ob 10. Italijanski državljan Paolo Petelin iz Mavhni pri Trstu je vozil z osebnim avtomobilom iz Sežane proti Fernetičem. Ko je med vožnje iskal po žepih prepust, je zavozil ceste, zank v smeri in bližnje drevo. Utrpel je lažje telesne poškodbe, na vozilu pa je pri tem nastalo za približno 300.000 din škode.

29. december

Blok Fernetič ob 6.20. Voznik tovarnjaka s priklopo Helmut Garber iz Avstrije je vozil v Italijo tovor pa-pirja. Čeravno je vozil počasno in previdno, je na poledeneli cesti vozilo zaneslo s ceste, kjer se je prevrnilo. Gmotna škoda: okoli 100 tisoč dinarjev.

Kašče. Okrog šestih zjutraj so pri Kašči trčili trije avtobusi in en to-vornjak. Proti Koprju je vozil Slav-nikov avtobus. Zaradi poledenel-ce ste je zaneslo v stran, kjer je ob-tičal. V tistem hipu je privozil s Ko-zine tovarnjak. Ko je voznik opazil nesrečo avtobusa, je začel zavirati in Kozine je tudi njezno zaneslo s ceste. Za njim sta privozila še dva avto-busa. Zaradi zaviranja ju je zaneslo s ceste in sta se zaletela v že stoj-eči vozili. Na srečo ni bilo telesnih poškodb, gmotno škodo na vseh vozilih pa so ocenili na približno milijon dinarjev.

Državni blok Lipca ob 10.30. Voz-nica osebnega avtomobila Daniela Hočvar iz Trsta je zaradi poledenel-ce ceste trčila v obcestni kamen. Dobi-la je težje telesne poškodbe. Odpeljali so jo v tržaško bolnišnico. Na vozilu je bilo za okoli 100 tisoč dinarjev gmotne škode.

Državni blok pri Rižani ob 13.45. Voznik osebnega avtomobila Josip Cib-bej s Kozine je hotel prehiteti to-vornjak, ker pa tovarnjaka ni mogel prehiteti, je zavril. Na spolzki cesti ga je zasulok. Treščil je v tovarnjak. Nastala je gmotna škoda, ki so jo ocenili na približno 150.000 dinarjev.

Mač Otok ob 15.30. Voznik osebnega avtomobila Dominik Pintar iz Zlo-bičja pri Ribnici je hotel prehiteti to-vornjak. Zaradi poledenel-ce ceste in neprimerne hitrosti ga je zaneslo s ceste v drevo. Sopotnica je dobila pri tem pretres možganov. Na vozilu je nastalo za okoli 1 milijon dinarjev gmotne škode.

1. januar

Koper ob 3.07. S parkirnega pro-stora pred hotelom Triglav je padel skupaj z avtomobilom v morje Giu-liano Colautti iz Trebri pri Trstu. Av-to je padel v 4 metre globoko vodo. Voznik se je v avtomobilu zadušil.

2. januar

Divča ob 5.15. Iz neznanih vzrokov je prišlo do prometne nesreče, ki jo je povzročil Franc Gržetič iz Pod-gorja. Voznik in njegov sopotnik Da-nilo Pečar iz Koprca sta dobila lažje telesne poškodbe.

3. januar

Dekani ob 13. Zaradi neprimerne hitrosti in spolzke ceste se je z osebnim avtomobilom prevrnil v 30 me-trov globok prepad Ivan Ivančič iz Zusterne pri Koprju. Gmotna škoda na avtomobilu je znašala okoli 100 ti-soč dinarjev.

6. januar

Seča pri Sečoveljah ob 20. Voznik osebnega avtomobila Giovanni Tava-gnacno iz Udin je trčil v obcestno drevo. To nesrečo je priložil zaradi te-ka, ker je nenadoma spustila zračnica na zadnjem kolesu. Voznik je bil tu-di vinjen. Na vozilu je nastalo za pri-bližno 30 tisoč dinarjev škode.

7. januar

Bille pri Gorici ob 0.45. Motorista Franca Kolbaja je zaradi neprimerne hitrosti zaneslo v zid. Pri tem se je te-že telesno poškodoval in so ga mo-rali odpeljati v šempetrsko bolniš-nico. Gmotna škoda je minimalna.

RAZPIS

Obrtna delavnica »Elektro-radio« v Piranu razpisuje prosto delovno mesto

RADIO TV-MEHANIKA

Plača po dogovoru na osnovi pravi-lnika o delitvi dohodka. Nastop službe takoj.

reva — deklco, Marija Grlj iz Kute-zevega — deklco, Danijela Znidaršič iz Cerknice — deklco, Leopolda Ter-čelj iz Grivč — deklco, Danica Zgo-nec iz Cerknice — deklco, Pavla Bir-sa iz Brij — deklco, Margerita Konje-die iz Plav — deklco, Frančiška Kurk iz Budanj — deklco, Ana Fajek iz Nove Gorice — deklco, Helena Suta-novac iz Ilirske Bistrice — deklco.

POROKE

V Koprju so se poročili: Roža Gor-jan, uslužbenka iz Koprca, in Fran-c Mihelič, uslužbenec iz Koprca; Neven-ka Korelc, uslužbenka iz Portoroža, in Boris Strkalj, strojni tehnik iz Portoroža; Marija Lovrenc, uslužben-ka iz Koprca, in Tomislav Mitrovič, uslužbenec iz Sp. Skofij; Renata Per-šolja, zobotehnik iz Koprca, in Dušan Kušar, strojni tehnik iz Maribora; Fjorata Grižančič, delavka iz Koprca, in Danilo Benčič, delavec iz Koprca; Roža Koblar, delavka iz Sp. Skofij, in Peter Peterka, elektromonter iz Sp. Skofij; Iva Jerič, pletilja iz Pi-rana, in Ivica Sabalič, brivec iz Pa-ga; Jožefa Leban, kuharica iz Koprca, in Cvjetan Jović, zidar iz Koprca.

V Postojni so se poročili: Milena Galošič, gospodinja iz Malega Lošinja, in Ivan Kavčič, podoficir iz Pivke; Marija Maslo, delavica iz Prestranka, in Emil Kasilu, orodjar iz Narina.

V Ilirski Bistrici so se poročili: Ro-za Fabec, gospodinja iz Zabič, in Ze-non Perović, čevljar iz Podgraj; Al-bina Konestabo, prodajalka iz Ilirske Bistrice, in Lucijan Gratton, plekar iz Nove Gorice; Stefanija Kovačič, kuharica iz Slovenskih Konjic, in An-ton Lampe, traktorist iz Beca.

V koprski občini so umrli: Helena Klobas iz Skocjana, stara 61 let; Vla-dimir Purger iz Bertokov, star 67 let; Anton Uras iz Nožeda, star 60 let.

V postojnski občini so umrli: Ma-rija Tomažič roj. Kranjc iz Rakitni-ka, stara 61 let; Jožefa Urbas roj. Al-breht iz Orehka, stara 73 let; Iva Bla-žica roj. Čančula iz Orehka, stara 74 let.

V ilirskobistriški občini je umrla: Ana Baričič iz Podgraj, stara 85 let.

Krvodajavci

BOLNICA IZOLA: Alojz Celec; EMONA OBRAT KOPER: Gabriel Tr-ček;

HOTEL GALEB KOPER: Erminija Cota, Jožica Golja, Rado Valič; HOTEL TRIGLAV KOPER: Branko Filipič, Albina Lavrinčič, Bernard Zorž;

KMETIJSKA ZADRUGA KOPER: Emil Babič, Slavica Bevc, Marjan Binkar, Andrej Cerkvenik, Klavdio Gunjač, Lilijana Koren, Esperio Kotrlje, Celestin Kozlovč, Vinko Medved, Anton Mikac, Herman Mo-kole, Marijeta Piščanc, Karlo Prijon, Peter Purger, Pavla Rojč, Ivan Sek-sida, Jože Starc, Virgilija Tuljak, Vera Idic, Majda Vrh;

LAMA DEKANI: Feruccio Savron; MEHANOTEHNIKA IZOLA: Silvo Bembič, Vida Blažina, Valentin Dok-ler;

NARODNA BANKA KOPER: Stanko Sluga;

PEKARNA IZOLA: Franc Biščak, Glana Humar, Franc Robek; POKILNICA IZOLSKA CETA KO-PR: Jože Čaharija, Danilo Race;

POSTA KOPER: Irena Kovač; PRIMORSKI TISK KOPER: Marj-Bertok, Zmaga Zerbo, Nevio Kora-din;

RAJO KOPER: Bogdan Tome; SLAVNIKA KOPER: Danica Batagelj, Benjamin Novak;

UKD IZOLA: Božko Zečević; VODNA SKUPNOST KOPER: Alojz Vldmar;

ZACIMBA PORTOROŽ: Alojz Jurič, Josip Oplančič, Amelija Prodan, Ma-rija Vilhič, Silva Zupanc;

ZADOLŽBA ZAPOSLOVANJE INVA-LIDOV: Zlatko Galič, Lilijan Tuljak, GRADIS KOPER: Alojz Griglj, Ibraga Jakupović, Ivan Jamrovč, Franc Perčič;

PO REGISTRACIJI TEKEM CELJE—DELAMARIS IN DELAMARIS—RUDAR V KORIST NASPROTNIKOV DELAMARISA

Delamaris zahteva zaščito zakonitosti

Spet se ne bomo držali nasveta »Poletja, naj vse skupaj pozabimo in spet smo se namenili »zavajati« pristase Delamarisa z navajanjem podatkov, ki naj osvetlijo dogodek v zvezi z izgubljenimi štirimi tekmi.

Upravni odbor Delamarisa je prejel 4. januarja obvestilo tekmovalne komisije Nogometne zveze Slovenije, da so tekmi Celje—Delamaris (2:4) in Delamaris—Rudar (1:0) registrirali z rezultatom 3:0 p. f. v korist nasprotnikov Delamarisa. Iz kratke obrazložitve je razvidno, da je po mnenju Tekmovalne komisije pritožba Delamarisa neutemeljena, ker je bil igralec Janus nepravilno registriran.

Upravni odbor Delamarisa se je takoj za tem sestel, v celoti zavrnil motivacijo Tekmovalne komisije in se takoj pritožil pri predsedniku Nogometne zveze Slovenije zaradi zaščite zakonitosti.

Registracija teh dveh spornih tekem je še enkrat pokazala skrajno pristranost republiškega foruma pri obravnavanju spornih tekem Delamarisa. Čeprav se je posebna delegacija Delamarisa pri generalnem sekretarju Nogometne zveze Jugoslavije Cosiću točno pozanimala za postopek v zvezi z registracijo teh dveh tekem in dobila odgovor, da 70 odstotkov dejstev govori njim v prid, in le 30 odstotkov v prid nasprotnikov (da sploh ne omenjamo moralnega momenta, to je zmag na igrišču), so šli naši »objektivni« republiški forumi gladko mimo vsega. Naj s tem v zvezi navedemo nekaj dejstev. Celjska nogometna podzveza bi morala takoj po objavi registracije Janusa v uradnem listu Nogometne zveze Jugoslavije »Futbal«, zahtevati popravek te objave. Tega Celjska nogometna podzveza ni napravila v roku dveh mesecev in republiški forum je zvest svoji klubski politiki to seveda »spregledal«. Že samo to dejstvo bi namreč zadostovalo, da bi tekmi registrirali z doseženimi rezultati. Razen tega so pritožbeni roki v zvezi z registracijo Janusa iztekli 3. novembra in je torej Delamaris odigral tekmi s Celjem in Rudarjem v dobri veri, da je zadeva rešena, saj je imel odločbo v rokah. Zaščita zakonitosti, ki so jo pozneje iskali, pa ni pritožbeni postopek, kar je generalni sekretar NZJ Cosić, Ker ni bilo več možnosti pritožb, je Delamaris torej regularno nastopil v tekmah proti Celju in Rudarju. Toda Tekmovalna komisija ni upoštevala tega momenta in spet po svoje priključila pravila, tako da je dobil zadoščenje tisti, ki je tekmo na

igrišču izgubil, ne pa tisti, ki jo je dobil!

Stvari so torej povsem jasne in pritožba bi tokrat morala uspeti, razen če ... Seveda vmes je spet »če« in žalostno je, da moramo ta nesrečni »če« teeden za tednom komentirati, ne da bi dobili primerno zadoščenje.

Ponovno poudarjamo, da v zgodovini slovenskega nogometa ne poznamo primera, da bi nepravilno registriran igralec odigral vse tekme prvenstva, ne da bi vmes posegel forum. Če se to dogaja kje drugod, potem se to da na nek način tolažiti, toda da se to dogaja pri nas, kjer smo menda povsem na jasnem glede socialističnih načel v športu, je skrajna neodpustljivost. Spet bomo zastavili javno vprašanje republiškim nogometnim forumom, celjski podzvezi in Kladivarju. Če ste že smatrali, da je registracija nepravilna, zakaj niste pravočasno opozorili Delamarisa? Zakaj ste dopustili, da so izolski delavci po končanem delu v tovarnah odhajali na naporne treninge, zbirali denar za vožnje in s skrajnimi napori zmagovali na tujih igriščih, potem pa ste jim kot brezumni birokrati pobrali točke? Ali je prvenstvena dolžnost republiškega foruma, da birokratsko čepi nad akti in »deli pravico«, ali pa da usmerja klube, jih pravočasno opozarja na pomanjkljivosti, skrbí za njihovo funkcionalnost, preprečuje zakulisne spekulacije in sploh da skrbí za vse tisto, kar bi lahko škodovalo resnični športni borbi na igrišču? Nogometna podzveza koprškega okraja je že v avgustu (!) opozorila republiški forum in celjsko podzvezo na registracijo Janusa, pa ni dobila nobene odgovora, ne pozitivnega, ne negativnega. Seveda, treba je bilo počakati, da Janus odigra tekme, da bi v primeru, če bi Delamaris zmagal, lahko prišli nasprotniki do točk. Kladivar še do danes iz spekulativnih namenov ni izdal izpisnice Janusa, pa Nogometna zveza Slovenije tega ni obsodila, vsaj javno ne. Nogometna zveza tudi ni takoj rešila zadeve s pritožbami, ampak je čakala na nova pravila, ki so za Kladivarja ugodnejša. Spet sličen dokaz objektivnosti republiškega foruma. Čakati ugodnejših momentov za tistega, ki je tekmo na igrišču izgubil!

Nogometna zveza Slovenije, celjski Kladivar in celjska podzveza so dobro vedeli in vedo še danes, da je pri vseli stvari najmanj kriv klub Delamaris in da bi lahko vso zadevo že v kait preprečili, če bi jo hoteli preprečiti. Tega pa niso storili, ker jih niso vodili športni motivi, ampak klubstvo. Delamaris pa je tisti, ki mora zdaj plačevati vso »ceno«.

Naglico, s katero so odvzeli točke Delamarisu, je res treba pohvaliti. Če bi bili le povsod tako nagli! Če bi bili rečimo tako nagli pri Kladivarju, bi teremu so sicer neke zapretili, da bodo preiskali zadevo glede koprskih amaterskih pravil, vendar do danes ni o tej preiskavi ne duha ne sluha.

Seveda s Kladivarjem je treba ravnati z rokavicami, ker sodi med vodilne slovenske klube. PA ČEPRAVIMA UPRAVNI ODBOR DELAMARISA V ROKAH DOKUMENT, IZ KATEREGA JE RAZVIDNO, DA JE UPRAVA KLADIVARJA ZAHTEVALA OD DELAMARISA DENAR ZA JANUSA. Zlastno je, da se bo moral igralec Delamarisa zdaj poslužiti rednega sodišča zaradi lažnih izjav vodilnih celjskih nogometnih funkcionarjev, čeprav menimo, da bi moral republiški forum avtoritativno reševati spore med klubi, gladiti nesoglasja, ne pa, da jih z enostranskimi sklepi še podlaga.

Ta enostranost, ki jo najbolj zamejnimo republiškem forumu, je prišla do veljave tudi pri NK Gorica. Pri tem ne mislimo samo na enostranski sklep o izgubljeni tekmi z Ljubljano, za katerega ni NOBENEGA PRAVNEGA OPRAVIČILA, dvomimo tudi, da moralni razlogi, ki jih navajajo, povsem ustrezajo resnici. Kako naj verjamemo trditvam, da ni Ljubljana nič kriva, ko pa ni v republiškem fo-

rumu nikogar, ki bi na primer obsodil ravnanje Ljubljane v zvezi z izdajo izpisnice bivšemu igralcu Gorice. Kako naj verjamemo klubu, ki neupravičeno noče dati izpisnice igralcu, ki bi rad igral v domačem gorškem klubu in kako naj verjamemo forumu, ki takih stvari javno ne obsodi?

Sicer pa bi lahko takih primerov našli še več in dvojni kriteriji do »velikih« in »malih« klubov pri republiškem forumu niso redki. Delamaris bo zdaj počakal na razvoj dogodkov v zvezi z zaščito zakonitosti in v zvezi s kršenjem amaterizma celjskega Kladivarja. Če se bo tudi v teh primerih delalo »pod mizo«, bodo celotno gradivo predložili predsedniku Zveze športov Slovenije tovarišu Zemljariču ter prosili za posredovanje politične foruma. Končno, če republiški nogometni forum ne bo priznal svojih napak in popravil storjeno krivico, bo posebna delegacija Delamarisa na rednem obnem zboru Nogometne zveze Slovenije javno izrekla nezupnico temu forumu.

Vse o požaru v skladiščih sredi Kopra

V sredo, 26. decembra minulega leta, so okrog 21.30 ognjeni zublji nenadoma razsvetlili nebo nad Koprmo. Sredi mesta je iz doslej še neznanih vzrokov izbruhnil požar, ki je nevarno ogrožal del enega izmed najbolj strnjenih mestnih predelov. Ko so prihiteli na požarišče poklicni koprski gasilci, so plameni zajeli prostore Embalažnega servisa in skladišča podjetja Stil v Kettejevi ulici. Koprskim gasilcem so takoj prihiteli na pomoč gasilci iz Pirana, Izole, Hrvatnov, Dekanov in Buj, ki so pod vodstvom komandirja poklicne gasilske čete Koper Cirila Hledeta po nekajurnem naporu gašenju požar zadušili. Ker pa je bila nevarnost, da bi veter, ki je nosil iskre preko hotela Triglav proti morju, prenesel požar tudi na sosednje poslopje bolnišnice in bližnje hiše, so na pomoč prihiteli tudi gasilci iz Trsta, ki so domačim gasilcem pomagali požar dokončno streti.

Nad vse požrtvovalni zdravstveni delavci koprške bolnišnice so s

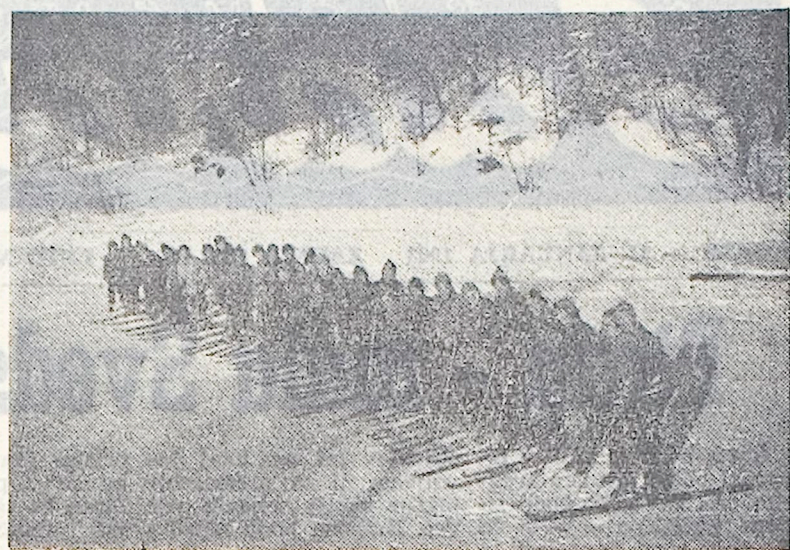
pomočjo številnih občanov začeli takoj v začetku požara, ki je ogrožal tudi bolnišnico, z evakuacijjo otrok iz otroškega oddelka in žena iz ginekološko-porodniškega oddelka. Bolnike so prenesli v sosedni hotel Triglav, ki jim je dal na razpolago vse prostore in strešno osebje, in v ankaransko bolnišnico.

K sreči tisto noč ni pihala burja, ta bi lahko povzročila znatno večjo škodo na bližnjih hišah, ki bi bile zaradi starosti in lesenih ter polsenih streh kaj lahek plen ognja.

Kolika je škoda, za sedaj še ni moč ugotoviti. Približno jo cenijo na okrog 19 milijonov dinarjev.

Ob tem požaru pa ponovno oživlja vprašanje, kako organizirati požarno varnost v Koprju?

Nesporno je, da je Koper mesto z ozkimi ulicami, kamor je dostop do večstoletnih hiš z gasilskimi avtomobili marsikje nemogoč. Dalje, v mestu je premalo hidrantov in še v njih je premajhen pritisk vode. Gasilske enote so tehnično pomanjkljivo opre-

Čeprav je na Primorskem smučarski šport najbolj razvit okoli idealnih smučišč Crnega vrha (Idrija) in Livka (Tolmin, bivša občina Kobariid), tudi Postojnčani ne zaostajajo v tem športu in včasih presenetljivo uspešno posežejo v boj za prva mesta v tekmovalni za smučarske naslove na Primorskem. Razveseljuje je, da tudi v tej športni panogi, čeprav jo lahko gojijo le kratke čase v letu, ne zanemarjajo vzgoje naraščajo. Na sliki: tečaj mladim postojnskih smučarjev na Nanosu

ljene, saj Koper, ki že ima nekaj stolpnic, ne premore gasilskega avtomobila z Magirusovo lestvijo in nima avtocistern. Razen tega je premalo poklicnih gasilcev, da bi ob podobnih primerih, kot je bil ta, z večjim uspehom preprečili divjanje ognja. Vprašanje pa je tudi, čemu se dovoljuje v središču Kopra lokacija skladišč lesa in drugih hitro vnetljivih predmetov, kajti njihova lokacija mora biti izven strnjenegega naselja, nikakor pa ne ob bolnišnici.

Vse priznanje za uspešno intervencijo ob tem požaru je treba javno izreči gasilcem iz Kopra, Buj, Pirana, Izole, Dekanov, Hrvatnov in Postojne, tržaškim in miljskim gasilcem, pripadnikom Ljudske milice in njihovemu komandantu polkovniku Pavlu Korelcu, zdravstvenemu osebju koprške bolnišnice, kolektivu hotela Triglav in vsem občanom, ki so nesebično pomagali gasilskim enotam pri gašenju požara in pri evakuaciji pacientov iz bolnišnice.

RAZPIS

PODJETJE »LUKA KOPER« V KOPRU

sprejme v delovno razmerje več

SKLADIŠČNIKOV

(srednja strokovna izobrazba s prakso ali kvalificirani trgovski delavec s prakso)

ŠTEVCEV

(srednja ali nižja strokovna izobrazba s prakso)

ADMINISTRATORJEV SKLADIŠČ

(srednja ali nižja strokovna izobrazba s prakso)

DELAVCEV

Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov podjetja. Pismene ponudbe z opisom dosedanjih zaposlitev pošljite na naslov:

PODJETJE »LUKA KOPER« V KOPRU

V KOPRU NA VANGANELSKI CESTI SO ZGRADILI

prve cenene stanovanjske hiše

Koprčani so te dni z zanimanjem ogledovali prve cenene vrstne hiše, ki so bile v kratkem času zgrajene ob Vanganelski cesti, nasproti tovarne Tomos. Pobudnik za gradnjo ličnih dvo in trisobnih pritičnih enodružinskih stanovanj je Stanovanjski sklad občine Koper, ki je v maju 1962 razpisal natečaj za polmontažno gradnjo praktičnih in cenovno individualnih hiš, ki bodo zgrajene na parcelah s podnormalno nosilnostjo tal. Načelno zasnovo je dal univ. prof. inž. arh. Edo Mihveč, gradnjo prvih 12 dvosobnih in 4 trisobnih stanovanj pa je v rekordnem času izvedlo gradbeno industrijsko podjetje Gradis iz Ljubljane. Projektivni biro tega podjetja je v izdelavo hiš vnesel nove elemente, ki so zelo racionalni in funkcionalnost takih stanovanj kaže, da se bo zanje marsikdo ogrel. Zato je predvidena gradnja še nadaljnjih 140 tri in dvosobnih stanovanj ter garsonjer, v katerih se bo naselilo približno 700 občanov.

Osnovni tip stanovanja je dvosoben, vendar je ena izmed pozitivnih lastnosti izbranega sistema gradnje tudi ta, da omogoča mnoge izvedenke, ki pripomorejo do pestrejšje izbire. Tako je možno s istimi elementi zgraditi tudi trisobno stanovanje, garsonjero in celo komfortno večsobno stanovanje, pa tudi cenene garaže. Pri gradnji teh polmontažnih hiš, ki so v stilu koprškega ambienta, je uporabljen prednapeti beton.

Dvosobno stanovanje z vgrajeno opremo meri 43,65 m² in ima kuhinjo, dnevno sobo, spalnico, predsteno ter kopalnico z WC. Neto cena na kvadratni meter takšnega stanovanja je 65.132 dinarjev. Trisobno stanovanje s 53,48 m² velja za kvadratni meter 62.242 dinarjev, garsonjera z vsemi pritliklinami v izmeri 26,50 m² pa 82.242 dinarjev. Vsa ta stanovanja imajo tudi prostore za kuhinjo in pokrite terase.

Vgrajeno opremo sestavljajo električni štedilnik, štedilnik na drva, pomivalna in delovna mizica, omara za obleke in perilo ter garderobna stena med jedilnim kotlom ter predsteno.

Kako ekonomična je takšna

gradnja stanovanjskih hiš, kaže dokončna ekonomska mesečna najemina, ki je za dvosobno stanovanje 3942 dinarjev, za trisobno 4584 dinarjev, za garsonjero 2950 dinarjev in za garažo 1900 dinarjev.

Da bi praktično prikazali funkcionalnost teh polmontažnih hiš, so v dnevi 3. do 7. januarja nekatera stanovanja tudi opremili z izdelki ljubljanskega podjetja Imex, Soča in Mavrica.

Med podjetji in ustanovami je zanimanje za te polmontažne hiše precejšnje, saj stane dvosobno stanovanje 3.256.640 dinarjev, trisobno 3.795.536, a garsonjera 2.475.500 dinarjev. Zato bo Stanovanjski sklad občine Koper v kratkem razpisal nov natečaj za nadaljnjo gradnjo.

RAZPIS

»Pohoda ob žici okupirane Ljubljane«

Zveza borcev NOB je poslala vsem telesnovzgojnim organizacijam, šolam, enotam JLA in drugim razpis za letošnji Pohod ob žici okupirane Ljubljane. Ta naša tradicionalna politično športna manifestacija bo letos 12. maja, prijave pa morajo poslati udeleženci do 4. maja. Letos bo obsegal »Pohod ob žici okupirane Ljubljane« manifestativni pohod za moške, ženske in mešane ekipe na 15 km dolgi progi, nadalje tekmovalni pohod za moške na 25 km dolgi progi, tekmovalni pohod za ženske na 15 km dolgi progi in štafetni tek 5x1000 m za moške ekipe srednjih in vajenskih šol.

Koprski okraj bo tudi tokrat poslal številne ekipe in ne dvomimo, da nas bodo prav tako častno zastopale, kot v prejšnjih letih, kar velja zlasti za Tolmin. S pripravi pa bo seveda treba pohiteti. Predvsem je važno, da bodo tekmovalci dobro kondicijsko pripravljene. V ta namen naj bi spomlad skrbno organizirali občinske in društvene teke čez drn in strn ter po možnosti neko večjo prireditve v okrajnem merilu. Nedvomno hosta imela v pripravi pomembno vlogo tudi oba atletska kluba koprškega okraja v Koprju in v Novi Gorici.

TELEVIZIJA

TELEVIZIJSKI SPORED
STUDIJA LJUBLJANA
OD 13. DO 20. JANUARJA 1963

Nedelja, 13. januarja
10,30 ZGODBA O LASSIE
Ponedeljek, 14. januarja
18,20 SUPER AVTO — lutkovna oddaja za otroke
18,50 TRI TISOČ MILJ PO SREDNEM ZEMLJU II. — filmska reportaža
19,30 TV OBZORNIK
Sreda, 16. januarja
18,15 PIONIRSKI TV STUDIO
19,30 TV OBZORNIK
Četrtek, 17. januarja
19,30 TV OBZORNIK
20,30 AKTUALNI RAZGOVORI: Poročajo manjšin v naši skupnosti
Petek, 18. januarja
18,00 KUHAJSKI NASVETI: Večerja v hribih
18,30 NASE ŽIVLJENJE V ŠTEVILKAH II
19,00 BOJ ZA OBSTANEK V MORJU — kratki film
19,30 TV OBZORNIK
19,45 PROFAGANDNA ODDAJA
Sobota, 19. januarja
19,30 TV OBZORNIK
SERIJSKA ODDAJA

POZDRAVI IZ JLA

Vojaški Feručo Hrvatini, Ivan Čermelj in Aldo Andrejašič pozdravljajo svoje domače, prijatelje in znance in želijo vsem veliko sreče v letu 1963

Slovenski fantje, ki služijo vojaški rok, čestitajo vsem domačim, prijateljem in znancom ter jim žele mnogo uspehov v novem letu.

Iz Pristine: Herman Godina, Franc Rotenhajzer, Stane Novak, Ludvik Urbas, Karlo Pistotnik, Karlo Gašperšič, Srečko Race, Renat Svetina, Bruno Božec, Franc Gabrovšek, Nande Pfeifer, Janez Fric, Jože Gnidovec, Franc Campa, Franc Skok, Alojz Orehtar, Anton Ogrinc, Stane Kolenc, Alojz Smrekar, Maks Sušteršič, Stane Novak, Franc Zorin, Ivan Žnidaršič.

Iz Beograda: Alojz Torjan, Anton Konestabo, Danilo Bevič, Stojan Bubnić.

Iz Banja Luke: Peter Petrič, Franc Likar, Danilo Krašna, Silvo Kováč.

Iz Kruševca: Lado Bandelj, Vojko Bolčič, Ivan Česnik, Erminij Hrvatini, Angel Lovrečič, Herbert Pečnik, Oreste Rupena, Aleš Tomšič.

Iz Osijeka: Feručo Hrvatini, Ivan Česnik, Erminij Hrvatini, Ivan Čermelj, Aldo Andrejašič.

Iz Zagreba: Lado Smrdelj in Branko Valenčič.

NAMIZNOTENIŠKO PRVENSTVO

Koprčani še vedno v premoči

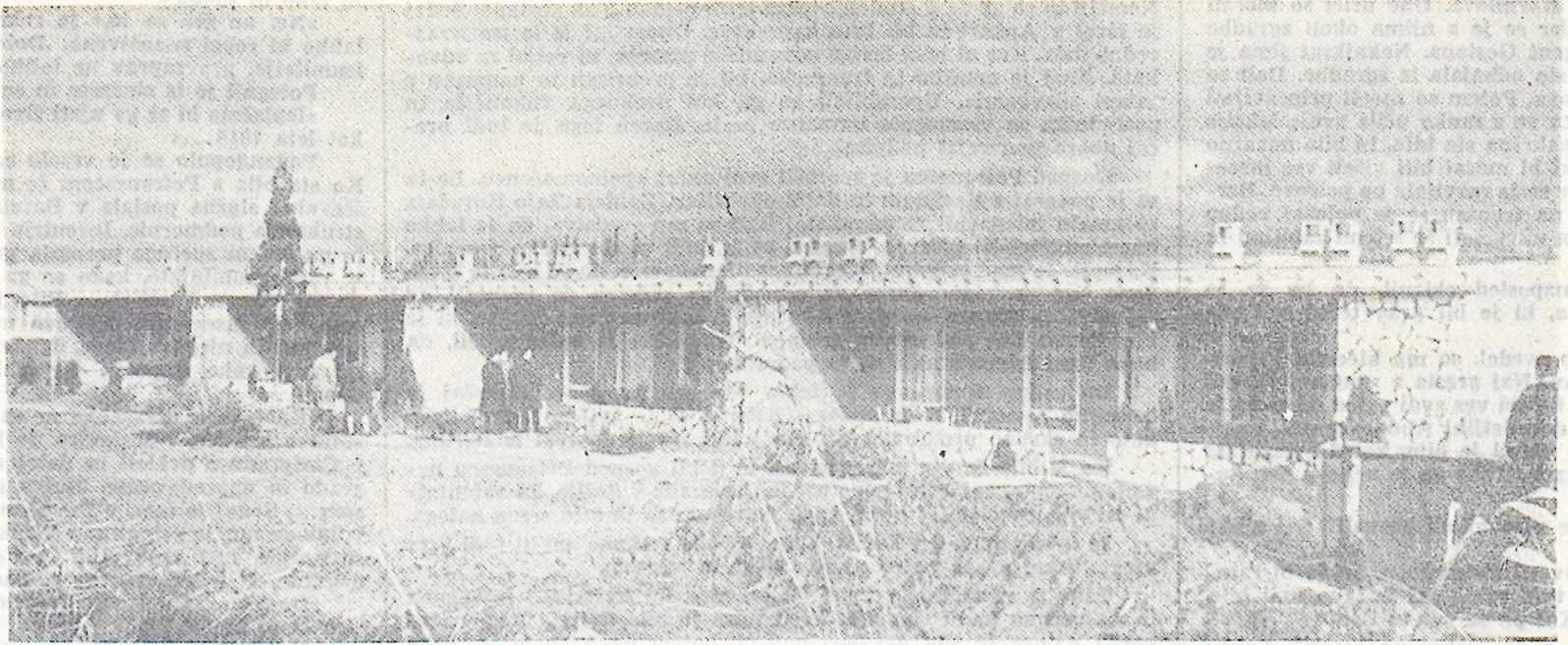
Cez soboto in nedeljo je bilo v Koprju namizno teniško prvenstvo koprškega okraja. Udeležba je bila kar zadovoljiva, saj se je pomerilo nad 70 tekmovalcev in tekmovalki iz Kopra, Pirane, Postojne, Skofije in Ljubljane. Kot je bilo pričakovati, so vsa prva mesta zasedli igralci in igralke koprškega Partizana. Med posamezniki je zmagal Mahne, ki je v finalu premagal mnogo obetajočega Ježa s 3:1. Zelo je presenetil 13-letni Grom, ki je zasedel peto mesto in pustil za seboj več izkušenjših tekmovalcev.

V ekipnem tekmovalju je zmagal koprski Partizan v postavi Mahne, Jež in Kavrečič, ki je v finalu premagal divjaškega Partizana (Rijavec, Sepic in Kartal) s 5:0. Najbolj zanimivo srečanje je bilo med ekipo postojnske gozdarske šole in Partizanom

iz Skofije, ki se prav lepo razvija. Po triurnih borbah so zmagali Postojnčani s 5:4. Zal pa so se Postojnčani v tem dvoboju precej izčrpali, izgubili z Divočo z 1:5 in si s tem pokvarili boljše uvrstitev.

V ženski konkurenci je bila najboljša Salamonova iz Kopra, ki je premagala 12-letno Bagatellovo iz Skofije z 2:1. Nastopilo je 11 tekmovalk, med katerimi sta razen Bagatellove pokazali največ talenta Valtova iz Kopra in Bečveva iz Pirana.

V finalu moških dvojice sta Mahne in Kavrečič premagala Ježa in Venturina z 2:1. Na splošno lahko rečemo, da kvaliteta koprskih igralcev ni bistveno popravila, predvsem zaradi tega, ker nimajo možnosti za sistematičen trening. Lahko pa ugotovimo napredek v smeri množičnosti, zlasti na podeželju.

Novo stanovanjsko vrstne hišice ob Vanganelski cesti v Koprju

Piran - mala Švedska

Švedi bodo zgradili v piranski občini nekako švedsko vas. Postavili bodo zidane turistične objekte, ki jih bodo sami financirali in polnili šest mesecev na leto. Razen tega se mnogo Švedov zanima za gradnjo lastnih letoviških vil. Ker je tujcem gradnja takšnih

objektov pri nas zdaj dovoljena, ni za uresničenje takšne akcije nobenih ovir. Bržkone bodo začeli s

prvimi gradbenimi akcijami že v prihodnjem letu. Piran bo tako postal švedsko turistično središče.

Portorož tudi zdravilišče

Pred pričetkom druge svetovne vojne je bil Portorož znan tudi kot zdravilišče, kjer so si bolniki skoraj iz vse Evrope zdravili revmatizem. Zdravilišče naprave so do takrat konec vojne v dokaj bednem stanju. Bilo je potrebno precej časa, da je bilo mogoče postaviti nov reprezentativen objekt, ki velja zdaj za enega izmed najbolj modernih v Evropi. Pred kratkim so ga svečano odprli. Uprava zdravili-

šča se pripravlja za veliko propagandno akcijo doma in v inozemstvu. Nekaj Avstrijcev, ki so bili med prvimi bolniki, so se o portoroški termalni kopeli pohvalno izrazili. Dejali so, da je zdravilišče boljše in moderneje opremljeno kakor podobna zdravilišča v Italiji in Švici.

Na pobudo republiške ustavne komisije in okrajnega sindikalnega sveta je bilo minulo soboto tudi v Kopru posvetovanje o prednostih ustave. Posvetovanja se je udeležilo okrog 120 predstavnikov gospodarskih in političnih organizacij ter oblasti. Razgovor je bil o prednostih ustave in o pripravi statuta gospodarstvenih organizacij. Posvetovanja sta se udeležila tudi predsednik odbora za splošno in upravno vprašanja pri IS LRS, podpredsednik izvršnega sveta dr. Jože Vilfan, in član republiške ustavne komisije dr. Branko Premrov. Predstavnik gospodarskih organizacij so v razpravi izmenjali nekaj misli o poteh nadaljnjega gospodarskega in političnega razvoja. Na sliki so od leve na desno: predsednik Okrajnega sindikalnega sveta Koper Marjan Rožič, podpredsednik izvršnega sveta LRS dr. Jože Vilfan in dr. Branko Premrov.

Na Veneri bruhajo vulkani

Pred kratkim je mimo Venerine letela ameriška vesoljska sonda in z oddaljenosti 80 milijonov km posredovala na Zemljo izredno važne podatke. Ameriški znan-

stveniki te podatke sedaj skrbno proučujejo in jih bodo objavili čez približno mesec dni. Za sedaj so povedali le to, da je sonda ugotovila, da je na Veneri izredno visoka temperatura in da je na njej veliko aktivnih vulkanov. Na Zemlji je tudi posredovala podatke, nad katerimi so znanstveniki ostrmeli. Od sonca namreč vleče veter, ki drvi po vesolju s hitrostjo 650 km na uro. Ali je to dokaz, da je v vesolju res nekakšen eter, kot so mislili grški modrijani, ali pa

je to le dokaz več za trditve, čes da ima tudi svetloba svojo maso. Kdo ve?

NASELJA BREZ DIMNIKOV

V zadnjih letih so postavili v okolici Pirana, Portoroža in Strunjane cela naselja, ki nimajo dimnikov. To so po večini počitniški domovi, ki so naseljeni ne več ali manj le v času turistične sezone, torej takrat, ko bi bilo povsem odlično, da bi kurili v pečeh.

Dijaki - pristaniški delavci

V zadnjih treh mesecih je bilo v koprski luki več ladij, ki so izkrcavale južno sadje. Izkrčevanje je moralo biti neprekinjeno, da bi se ta po karljivosti tovar izkrcal pravočasno in da bi ladija lahko v predvidenem roku zapustila pristanišče. Toda pristaniški delavci niso mogli sami opraviti tega posla, ker so bile tu še druge ladije, ki jim je bilo treba izkrcati tovar. Uprava luke je rešila problem. Ponudila je dijakom koprskih šol, da pomagajo pri raztovarjanju in prejemanju za to nagrado. Zdi se, da so dijakom, ki so vidimo dijakke gimnazije, ekonomsko srednje šole in učiteljske, kako raztovarjajo in spravljajo v pristaniška skladišča banane in druge južne sadje. Delo opravljajo v prostem času. Za boji banan so težki 12 kg, za

vsak preneseni kilogram pa prejmejo 1,50 dinarja. Te dni je 40 dijakov v nekaj več kot 16 urah zaslužilo 78.000 dinarjev. Denar prejme uprava šole in ga bodo porabili za izlete in ekskurzije.

ZGODILO SE JE NA ŠKOTSKEM

John McKinley je prišel na kolodvor in vprašal, koliko bi stala povratna karta do Edinburgha za njegovega pokojnega strica. Uslužbenec ga je debelo pogledal. McKinley mu je pojasnil, da tuhta, ali se mu bolj splača peljati strica v Edinburgh ali pa plačati sorodnikom vozne karte, da bi na njegovem posestvu pokopali strica. Tako je odšel strica v Edinburgh, ga tam pokopal sorodnikom in se z njim spet odpeljal domov, kjer ga je pokopal.

MOTORNO VOZILO NA 17 PREBIVALCEV

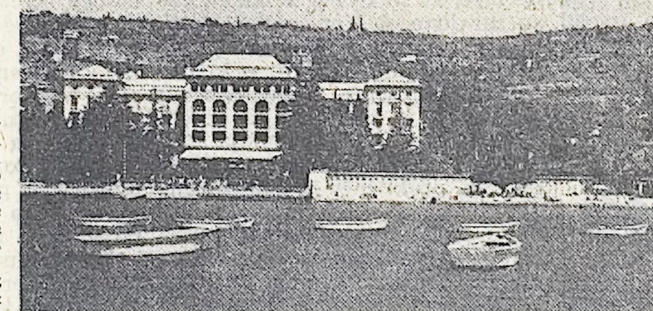
Stari koprski okraj se je glede motorizacije uvrstil nad republiško povprečje. Na ozemlju starega koprškega okraja je sedaj nekaj več kot 6500 motornih vozil (mopedi niso všteti), kar predstavlja 1 motorno vozilo na 17 prebivalcev.

MEHANIČNO SRCE DELA 24 UR

Švedskim znanstvenikom je uspelo izdelati mehanično srce, ki lahko dela neprekinjeno in brezhibno 24 ur. Ta priprava more začasno nadomestiti delo srca, zato z njo pomagajo tistim bolnikom, katerih srce potrebuje malce počitka, ali tistim, ki so preživeli hud srčni napad. Mehanično srce vzdržuje normalni pritisk in krvotok, vrh tega pa preprečuje tudi krvavitve.

PREVEČ SPOMENIKOV

Nikita Hruščov se je pred kratkim obregnil ob sovjetsko navado, da za vsakim voglom postavijo kakšen spomenik. »Za te spomenike, ki so največkrat iz bakra ali bron, moramo surovine kupovati v tujini. Plačevati jih moramo z zlatom.« Državljanom je razen tega Nikita Hruščov pripomnil, naj bodo bolj skromni pri uporabi bakra za okrasne svetilke, za razne ograje in dekoracije.

Hotel Palace v Portorožu, kakor ga vidijo kopalci in čolnarji z morja

TOMOS SERVIS V KOPRU ZAMENJUJE KOLIBRIJE

Mnogi lastniki Tomosovih »Kolibrjev« se obračajo na tovarno, da bi jim zamenjali stari motor z novim ali pa v najkrajšem času opravila generalno popravilo starega. Da bi ustregla tem željam, je Tomosova servisna delavnica v Kopru organizirala posebno ekipo mehanikov, ki na željo stranke zamenja star motor s popolnoma novim ali pa ga popravi. Za zamenjane motorje — nove ali generalno popravljene — priznava tovarna Tomos garancijo, ki velja za razdobje šestih mesecev po prevzemu.

Vedno nasmejan in dobre volje, bil in dobrega zdravlja, je 3. januarja slavil 50-letnico znani koprski mešan italijanskega rodu Domenico Delconte, kovač po poklicu, ki se danes pri dobri moči vrti tudi najtežje kovaško kladivo. Ob visokem jubileju mu čestitajo in želijo še mnogo lepega prijatelji in znanci.

Neprecenljivo darilo

Pred kratkim se je tragično končala neprimerna mladeniška radovednost. Blizu Novoga Sada sta splezala na 65 metrov visok nosilec električnega daljnovežja dva dečka. 19-letni Janoš Cubanda je pri tem izgubil življenje, 20-letnemu Robertu Straubu pa grozi nevarnost, da izgubi vid. O tej nesreči so pisali skoraj vsi jugoslovanski časopisi. Enega izmed bralcev je ta nesreča tako pretresla, da je poslal občinskemu ljudskemu odboru v Novem Sadu pismo, v katerem pravi:

»Dragi tovariši, pretresla me je nesreča, ki je zadela dva mladince. ... Kakor sem bral v časopisih, grozi Robertu Straubu slepota. ... Rad bi mu pomagal. Pripravljen sem, da mu darujem eno svoje oko, da bi se njegovo mlado življenje ne končalo v temi. ...«

Pod tem kratkim pismom je bil čiljivo napisan naslov: Ivan Lekšan, Postojna, Kolo-dvorska cesta 25.

Uradnik, ki je prejel to pismo, ga je v svojih rokah dolgo preobračal. Ni mogel verjeti svojim očem. Globoka človečanska gesta neznanega državljanja iz Postojne je postala kmalu ena izmed glavnih tem razgovorov vseh uradnikov na občinskem ljudskem odboru v Novem Sadu. Hkrati z obču-

dovanjem takšne pripravljenosti se je samo po sebi vsiljevalo vprašanje — kdo je človek, ki želi darovati svoje oko, da bi pomagal neznanemu mladencu?

To je bil Ivan Lekšan, tridesetletni lovski čuvaj iz Postojne. Za to se Ivan Lekšan ni oddalil na vrat na nos. Ko je prebral članek o tej nesreči, se je napolnil domov. Zaprli se je v sobo in jel v samotni razmišljanju. Pretresla ga je nesreča Roberta Strauba. Imeti dvajset let in biti slep ... V duhu se mu je prikazala podoba strica. Ta stric je bil slep od rane mladosti. Potikal se je kakor berač in umrl v največji bedi na otepu tuje slame.

Iz razmišljanja ga je pretrgal materin glas. Ivan je odšel iz svoje sobe in ji vse povedal.

»Temu fantu bi rad pomagal, mama. Dal mu bom eno oko!« Mati ga je iznenadenega pogledala, potem pa mu rekla:

»Tvoja glava, tvoj svet!« Ivan je dobro razumel te besede. Pomenile so privolitve. Takoj je sedel za mizo in napisal pismo.

Ivan Lekšan se je rodil leta 1922 v Bukovici pri Postojni. Bil je deveti otrok in je zato že zgodaj občutil bedo in težo tujčeve pete. Lepega avgustovskega dne leta 1943 je v kratkih hlačah in svojimi enajstimi leti odšel v partizane. Čeravno se otrok, je dobil puško in se ni več let ločil od nje. V neki bitki je bil hudo ranjen v želodec. Rana se je bila zacelila, vendar se mu je spet začela oglašati. Z vojne se je vrnil Ivan z več odlikovanji.

»Temu nesrečnemu fantu iz Novoga Sada bi rad pomagal,« pravi Ivan Lekšan. Za mene bi bilo največje veselje, če bi mu lahko pomagal ...«

NEKDO PA LE SKRBI

Vrhovni sodnik ZDA Thomas C. Clark je imel z novinarji prijeten razgovor o vzgoji otrok. Po njegovem mnenju je skrb za otroke v današnji Ameriki prepuščena šoli, ulici in sodišču za mladoletnike.

Lev Šejmin:

21

Strogo zaupno

VOHUNSKA ZGODBA IZ II. SVETOVNE VOJNE

Stvar se je jela zapletati, ker nista ne Abdurahman ne Sulejman še nikdar videla Pavlova ali Kornilova. Obe priči so morali odpeljati iz Ankare v Carigrad, kjer se je z njima okoli zgradbe sovjetskega konzulata sprehajal agent Gestapa. Nekajkrat jima je pokazal Pavlova in Kornilova, ko sta odhajala iz zgradbe. Dali so jima fotografije Pavlova in Kornilova. Potem so začeli pripravljati bodoče izjave obeh prič. Obadva sta se z muko učila svoje lekcije in grešila v podrobnosti. Takšna kakršna sta bila, bi bilo nevarno puščati na javno sodno razpravo, ki bi moral biti višek vse insecenacije. Minevali so dnevi, toda stvar se je razvijala po polzevo. Berlin je že začel izgubljati živce — na frontah se je položaj vedno bolj slabšal, zdaj pa se je bilo treba ukvarjati še s temi zabitimi in jeguljastimi Turki.

Berlinski opolnomočenec je naposled sklenil, da bo za to stvar angažiral gospoda Petronesa, ki je bil prav tedaj v Carigradu.

Ko je gospod Petronescu za to zvedel, so mu klecnila kolena. Minil ga je njegov večni optimizem. Naj gresta z vragom! Zaradi Abdurahmana in Sulejmana lahko izgubi ves svoj ugled, ki si ga je pridobil s tolikšno muko v nekaj desetletjih! Abdurahman in Sulejman sta bila zabita kot vola in videti je bilo, da postajata tudi iz dneva v dan vse bolj zarukana. Tako ga je nekega dne Sulejman meni nič tebi nič vprašal:

»Kaj pa če Rusi rečejo, da me niso nikoli poznali? Saj lahko rečejo nekaj takega, kajne?«

»Seveda lahko rečejo,« je odgovoril Petronescu, ne da bi razumel smisel vprašanja, »tako bodo tudi rekli, saj je tako tudi bilo, vi to dobro veste. ... Naj govore. Kaj pa se vas to tiče?«

»Toda potem bodo videli, da ne govoriva po resnici. Lahko naju obsodijo zaradi lažnega pričevanja,« je dokončal svojo misel Sulejman.

Gospod Petronescu se je komaj premagal, da se ni nasmehnil. Tale cepc se boji, da bi ga utegnili obsoditi zaradi lažnega pričevanja in sploh ne pomisli na to, da ga čakajo vešala, če bo sodišče verjelo njegovemu pričevanju. Moj bog, s takšnim cepcem je moral delati, s takšnim bedakom je moral pripravljati svetovno senzacijo! Ne, na vsak način se je treba izkibacati iz te luknje.

Lepega dne je sinila gospodu Petronescu imenitna misel: na sodnem procesu bo moral Sulejmanu in Abdurahmanu pomagati sposoben advokat. Najti bo treba zanesljivega advokata, ki bo umel proces spretno voditi. Med agenti nemške obveščevalne službe so staknili nekega Zahirja Zajo Karačaja. Svoj čas je šolal v Nemčiji in so ga že v študentskih letih pridobili za gestapo. Sedaj je živel v Ankari in bil brez zaposlitve. Opravljal je le tretjerazredna dela. Ker ni imel lastne odvetniške pisarne, ni veljal za advokata. Znal je nemško in francosko, bil je prebrisan in namazan z vsemi »žabvami«. Uporabljali so ga kot drobnega vohunčiča in posrednika za vsemogoče umazane posle. Razen tega je tudi precej dobro ponarejal podpise.

Gospod Petronescu je sporočil svoj načrt opolnomočenca. Le-ta se je povezal z Berlinom in dobil odobritev. Zahirja Zajo Karačaja so kmalu imenovali za advokata. Dali so mu sredstva, da je lahko odprl odvetniško pisarno, sprejeli so ga tudi v odvetniško zbornico. Kasneje, že med sodnim procesom, se je izkazalo, da je bilo to izvedeno šla površno: denar za odvetniško pisarno so prenesli na račun Karačaja naravnost s tekočega računa nemške družbe, ki je bila znana kot podružnica gestapa. Toda kdo je tedaj mislil, da bodo Rusi izbežali na dan to podrobnost?

Do sodne obravnave je teklo vse zelo uspešno. Karačaj je imenito razumel svojo nalogo, nabavil si je svilen advokatsko kuto in skrbno preučeval instrukcije, ki jih je dobival iz Berlina.

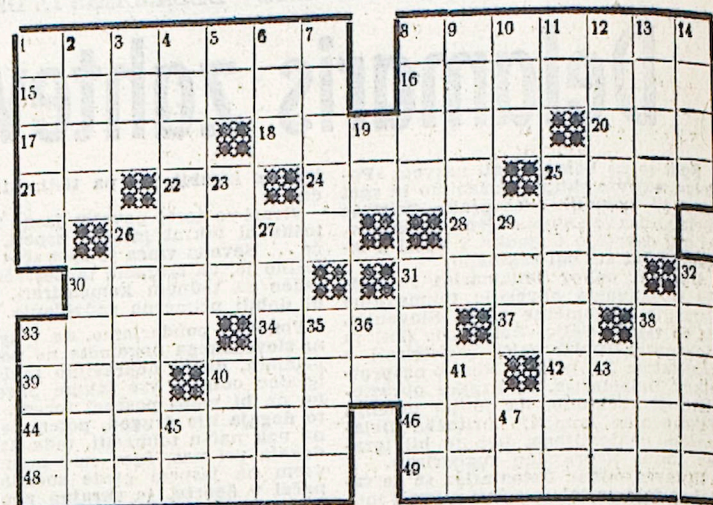
Ko je bilo že vse pripravljeno, je dobil gospod Petronescu nadomoda ukaz, naj takoj odpotuje iz Carigrada v Sofijo. Za »atentat« ni bil več potreben. V Sofiji ga je čakala nova in zelo resna naloga.

In tako je prišel v Sofijo. Tam se bodo že kako znašli tudi brez njega, tukaj pa ga potrebujejo z dušo in telesom.

Tako je razmišljal gospod Petronescu, ko je izstopil iz vagona in na peronu kadil cigareto. Pred njim je bila Sofija, nova odgovorna naloga in sila nevarna naloga, potem pa, razume se, nove nagrade in kar je najvažnejše: denar, denar, denar ...

Poklical je taksi in se odpeljal v enega izmed mestnih hotelov.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. sredina, 8. življenju nujno potrebna organska snov, 15. glavno mesto Venezuele, 16. glasbeni pojem (manjše spremembe v tempu), 17. rimski bog ljubezni, 18. kemična prvina iz skupine redkih zemelj, 20. pevski zbor, 21. romanski spomenik, 22. kemični znak za iridij, 24. z vodo napolnjeno žrelo ugaslega ognjenika, 25. pristaniško mesto v severozahodni Belgiji, 26. jajce uši, 28. vladarska insignija, 30. balet francoskega skladatelja L. Delibesa, 31. država na severozahodu ZDA (glavno mesto Augusta), 33. strešno okence, 34. barva igralnih kart, 37. avtomobilska oznaka somborskega okraja, 38. kemični znak za kripton, 39. okrajšava za akademski naslov, 40. tržaški pisatelj (roman »Alamuto«), 42. skrajšan naziv za utežno enoto, 44. vrtna cvetlica, 46. popularen šport, 48. peti sklon, 49. nalepka z napisom.

Vertikalno: 1. sredina, 8. kapavico, 26. glavna reka Indije, 27. predstojnik fakultet, 29. zver iz rodu mačk, 30. znamenit švedski prirodoslovec, ki je določil nazive rastlin in živali (Karel), 31. sodobni angleški kipar modernih oblik (Henry), 32. duri, 33. ime irskega pisatelja O'Flahertyja, 35. močna orientalska pijača iz riža, 36. ozek konec polotoka, 38. vinska shramba, 40. denarna obveznica, 41. departma v jugozahodni Franciji, 43. vzdevek, naziv, 45. različna soglasnika, 47. oziralni zaimek.

RAJE V ZAPOR, KAKOR DA BI TRPEL ZOBOL

»Zaklal sem človeka. Zabol sem ga trikrat, potem pa vrgel v reko.« Tako je izjavil na policiji 17-letni Italijan Bruno Pianta in pokazal komisarju roke, ki so bile vse okrvavljene. Napravili so rekonstrukcijo umora na mestu, ki ga je pokazal Bruno. Brž ko so se vrnil v zapor, pa se je mladenič skesal in dejal, da je pravzaprav zaklal indijskega prašička iz očetove gojilnice.

»Imel sem strašanski zobobol, ki mi je štirinajst dni ne da živeti. Ker sem imel premalo denarja, da bi odšel k zdravniku, sem si izmislil način, kako bi prišel v zapor, kjer bi mi lahko pozdravili zobe brezplačno.«

KNJIŽNE IZDAJE ZALOŽBE LIPE

Mile Pavlin: NAJHUJE JE BITI SAM (1.800 din)
François Sagan: IMATE RADI BRAHMA ... (920 din)
Vasja Ocvirk: V NOVO ZIMO (1.100 din)
Branko Hofman: STRAH (1.700 din)
Peter Freuchen: KNJIGA O SEDMIM MORJIH (3.600 din)
Milan Lipovec: LJUBE OB CESTI (1.200 din)
Dušan Popović-Borojević: NOČNE PTICE (1.640 din)
Siegfried Schaarschmidt: PRIPOVEDKE SULTANOVE PAPIGE (1.240, 1.420, 1.620 din)
Joseph Kessel: LEV (1.200, 1.400, 1.650 din)
Hans Fallada: VSAKDO UMIRA SAM (2.050, 2.320 din)
Jože Javoršek: OBSEDNA TEHTNICA (1.500, 1.750 din)
Marie Majerová: ČUDEZNA URICA IN NEZADOVOLJNI ZAJCEK (580 din)
Damir Felgel: OB OBRATU STOLETJA (680 din)
France Fibenik: BREGOVNI ULICE (600 din)
France Bevk: BREZ KINKE (620 din)
Gabriel Chevallier: CLOCHERLE (1.900, 2.200 din)
Vasja Ocvirk: SONCU NI VERJETI (840 din)
Milan Guček: POČAKAJ DO PRIHODNJE POMLADI (880 din)
Prešeren-Maleš: SONETNI VENEC (2.600, 3.400 din)
LADJA NA OBZORJU, izbor (1.300, 1.450, 1.650 din)
Vlado Firm: USKOŠKA NEVESTA (520 din)
Stanko Vuk: SMEJLA NA ZAHODU (680 din)
Alberto Moravia: RIMSKE ZGODBE (1.200, 1.400 din)
Victor Hugo: ČLOVEK, KI SE SMEJE (2.080 din)
Janez Ovsce: SAMOTA JUTRA (610 din)
France Bevk: MRAK ZA REŠETKAMI (300 din)
Bogomir Magajna: NA BREGOVNI SRCA (450 din)
Leonid Solovjev: PRIGODE HODŽE NASREDINA (640 din)
Ugo Foscolo: GOMILE (440 din)
Ivan Cankar: HIŠA MARIJE POMOČNICE (210 din)
ZBORNIK 1956 (250 din)
Alejz Gradnik: PRIMORSKI SONETI (180 din)
Vinko Rapotec: PRAKSA ITALIJE (70 din)

NUDI POTROŠNIKOM V SVOJIH POSLOVALNICAH

• V KOPRU, IZOLI, PORTOROŽU, PIRANU, SEZANI, POSTOJNI, ILIRSKIM PRISTANIŠKIM IN SLOLSKI MATERIAL, VSE VESTI KNJIG LASTNE IN DRUGIH
• SLOVENSKIH ZALOŽB, V SPECIALIZIRANI KNJIGARNI
• V KOPRU PA SE SIROKO IZBIRI INOZEMSKIH KNJIG
• TER IZDAJ RAZNIH JUGOSLOVANSKIH ZALOŽB